

Notulen -VASTGESTELD-

Beraadslagende vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

5

Datum	:	31 januari 2022
Vicevoorzitter	:	Statenlid R.P.M. Kocken (van 13:00 tot 17:55 uur)
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk (van 19:30 tot 22.02 uur)
Griffier	:	dhr. M. Admiraal
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

10

15

20

25

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), Statenlid S. Becker (GL), hr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), Statenlid J.W. Dulfer (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu) en mw. A. Nanninga (JA21),

Agenda	Paginanummer
1. Opening en mededelingen	03
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden	05
30 2a. Afscheid Statenlid fractie PVV	08
2b. Beëdiging en installatie Statenlid fractie PVV en tijdelijk Statenlid fractie GroenLinks	09
3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	10
3b. Lijst geheimhouding PS	10
35 4. Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 13 december 2021	10
5. Vaststelling Strategische Statenagenda	10
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken	11
7. Voortgangslijst van moties	11
40 8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk	11
8a. Definitief Verstedelijkingsconcept (MRA) Metropoolregio Amsterdam (Voordracht 01-2022)	11
8b. Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NZKG (Voordracht 02-2022)	11

45	8c. Toekomst samenwerking Plassenschap Loosdrecht e.o. en opheffing Beheerorganisatie Recreatie Midden-Nederland (Voordracht 03-2022)	11
	8d. Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen (Voordracht 05-2022)	11
	8e. Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen (Voordracht 09-2022)	11
50	8f. Tarieventabel 2022: Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland en de begroting 2022 va het Fonds (Voordracht 08-2022)	11
	8g. Wijziging reglement Ribbius Peletierpenning (Voordracht 11-2022)	11
	9. Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief (Voordracht 06-2022)	11
55	10. Datastrategie Noord-Holland (Voordracht 07-2022)	44
	11. Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 (Voordracht 4-2022)	75
	11a. Bekrachtiging PS besluiten in het kader van Tijdelijke wet digitale Beraadslaging en besluitvorming (Voordracht 10-2022)	109
60	12. Vragenuur	109
	13. Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	113
	14. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag	113
	15. Sluiting beraadslagende vergadering	114
65		

1. Opening en mededelingen

70 *De Commissaris van de Koning laat zich gedurende het middagdeel van de vergadering vervangen door de vicevoorzitter, Statenlid Kocken, hierna te noemen: voorzitter.*

De **VOORZITTER**: Dames en heren. Het is bijna 13.00 uur. Er was sprake van een intern probleem, als gevolg van eerder netwerkonderhoud. We hebben quorum en we kunnen vergaderen.

75 Vanwege de coronamaatregelen wordt deze vergadering wederom in hybride vorm gehouden. Een aantal Statenleden zijn fysiek aanwezig om vandaag te beraadslagen over de punten op de agenda. De overige Statenleden zijn online aanwezig in de vergadering. Enkele woordvoerders die dat hebben aangegeven bij de Statengriffie, voeren vanuit huis het woord.

80 Besluitvorming over amendementen, moties en voordrachten vindt vanavond vanaf 20.00 uur plaats in de besluitvormende vergadering die volledig online zal worden gehouden. Aan de Statenleden het dringende verzoek om ervoor te zorgen dat u de vergadering volgt via de Teams-link en niet via de stream op de website. Dan heeft u geen vertraging en weet u precies wanneer de stemming geopend wordt. Op deze manier zorgen we voor rechtsgeldige besluitvorming die in overeenstemming is met de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming.

85 Welkom aan de in de Statenzaal aanwezige Statenleden. Welkom ook aan alle leden die online zijn ingelogd en aan alle belangstellenden en ambtenaren, die deze vergadering via de website volgen. Uiteraard ook welkom aan de leden van het college van Gedeputeerde Staten, hier aanwezig in de zaal.

Ik verzoek de online aanwezige leden om uw microfoons te dempen en uw camera uit te zetten.

90 Ik vraag iedereen om de mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten. Aan de leden die online zijn ingelogd vraag ik nog om er rekening mee te houden dat de vergadering live wordt uitgezonden. Wees u er van bewust dat uw achtergrond in beeld kan zijn en dat achtergrondgeluiden worden uitgezonden wanneer u het woord voert. Gebruik een headset en beperk achtergrondgeluiden zoveel mogelijk.

95 Bij het wisselen van spreker bij het spreekgestoelte en bij de interruptiemicrofoon, wordt telkens tussendoor schoongemaakt voor de volgende spreker. De spreekgestoelten PS en GS kunnen worden afgewisseld, zodat het schoonmaken ongestoord kan gebeuren. Ik herhaal de aandachtspunten voor een hybride en online-vergadering van Provinciale Staten.

100 Uw moties en amendementen kunt u vanaf nu en tijdens de hele vergadering tot aan de stemming per mail indienen bij de Statengriffie, met in de cc de mede-indieners.

De moties en amendementen worden gepubliceerd zodra u deze officieel ook mondeling heeft ingediend tijdens uw bijdrage en het dictum heeft voorgelezen. U hoort mij vervolgens zeggen dat de motie daarmee onderdeel is van de beraadslagingen.

105 In een nieuwe online besluitvormende Statenvergadering vanavond worden alle stemmingen digitaal gedaan. Ik wil ieder Statenlid dat vanavond deelneemt aan de stemmingen oproepen om de NotuVote stemmodule vandaag alvast een keer te openen en in te loggen. Mocht u tegen

problemen aanlopen bij het inloggen, dan kunt u vanaf 16:00 uur ondersteuning krijgen via de Statengriffie en de helpdesk van NotuVote.

Vandaag overdag, tijdens deze beraadslagende vergadering wordt er niet gestemd. Als er een punt van orde wordt gemaakt waarover wordt besloten wordt door de vergadering, zal ik dat doen via de fractievoorzitters.

U heeft van tevoren bij de Statengriffie aangegeven wie bij welk onderwerp op de agenda het woord wil voeren. Voor de kijkers thuis meld ik nog dat na afloop van de beraadslagingen vandaag, de beraadslagende vergadering wordt gesloten.

Ik heb een ordevoorstel. Het voorstel is om uit te gaan van 5 uur spreektijd in plaats van 7 uur vergadertijd.

De heer **DESSING** (FvD): Wij hebben al redelijk beperkte tijd. We hadden wel maximaal ingetekend om onze tijd te vullen. Graag wat coulance in dat verband.

De **VOORZITTER**: Ik kan nu niet meteen coulance toezeggen. Als iedereen erom vraagt, dan schieten we niet op. Bij de kleinere fracties zullen we er soepel mee om zien te gaan. Ik vraag met klem aan de fracties met veel spreektijd om te kijken of ze niet per se in zijn geheel hoeven te benutten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het wel ingewikkeld. Alle fracties hebben zich voorbereid en spreektijd verdeeld. Er is geprobeerd om de inbreng af te stemmen op de beschikbare spreektijd, dus enige coulance zou wenselijk zijn.

De **VOORZITTER**: Die heb ik net al een beetje toegezegd. Ik denk dat het wel reëel is. Volgens mij hebben we allemaal de behoefte om hier niet tot midden in de nacht te zitten. Laten we proberen om zo min mogelijk tijd te verliezen aan wat misschien niet de essentie is. Ik heb u gehoord. Als het echt heel belangrijk is, dan zullen we niet al te streng zijn.

Dan vraag ik uw aandacht voor een wat ernstiger punt. Dat is namelijk het stilstaan bij het overlijden van Ed van Thijn en Aranka Goyert. Dat heeft u wellicht meegekregen.

Oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Aranka Goyert overleed op 4 januari 2022. Zij was voor de provincie Noord-Holland Statenlid van 1991 tot 2002 en gedeputeerde van 1999 tot 2002, voor het CDA. Zij was als gedeputeerde verantwoordelijk voor openluchtrecreatie, recreatieschappen en Waddenzee, onderzoek, onderwijs, personeel & organisatie en veelzijdig personeelsbeleid. Zij was ook lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en onder meer de eerste vrouwelijke directeur van een Gewestelijk Arbeidsbureau.

Op 19 december 2021 is Ed van Thijn overleden. Hij was een Amsterdammer van Joodse afkomst die de bezetting overleefde. Vanaf 1983 was hij tien jaar lang burgemeester van Amsterdam. Namens de Partij van de Arbeid was hij onder meer ook minister van Binnenlandse Zaken, lid van de Tweede Kamer en lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Namens Provinciale Staten spreek ik dankbaarheid uit voor hun bijdragen aan onze samenleving. Ons medeleven gaat uit naar de nabestaanden.

155

Ik deel u mede, dat er een bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Nanninga (JA21) en de heer Baljeu (Fractie Baljeu). De heer Koyuncu (DENK) zal later (vanaf circa 16.30 uur) aan de vergadering deelnemen.

160

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

165

De **VOORZITTER**: In een hybride en online vergadering wordt er geen primus vastgesteld. Een eventuele hoofdelijke stemming geschiedt op volgorde van fracties, conform het addendum op het Reglement van Orde in het kader van digitaal vergaderen. Dat vindt plaats aan het einde van de besluitvormende vergadering.

170

Na de publicatie van de vergaderstukken zijn er twee agendapunten toegevoegd, namelijk een extra hamerstuk, punt 8g, inzake de Wijziging reglement Ribbius Peletierpenning, -dat is voordracht 11-, en een extra agendapunt, 11a, inzake Bekrachtiging PS-besluiten in het kader van de tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming. Dat is voordracht 10.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

175

Daarna komen we toe aan de mondelinge vragen. Er zijn twee sets mondelinge vragen ingediend door de fractie PvdD over “Gebruik stikstofruimte die er niet is” en door de fractie van D66 inzake “Bescherm groene stroomopwekking van burgers”.

Deze vragen komen bij het Vragenuur aan het einde van de beraadslagende vergadering aan de orde.

180

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fracties van de PVV, Forum voor Democratie en Liberaal Noord-Holland hebben moties VOD aangekondigd.

185

De heer **DEEN** (PVV): Al bijna twee jaar heeft onze samenleving te maken met de coronacrisis en maatregelen van het vorige Kabinet Rutte III en sinds kort het nieuwe Kabinet Rutte IV. Het betreft maatregelen die de samenleving op veel plekken ernstige schade hebben toegebracht. Op dinsdag 25 januari jl. werden de nieuwste coronamaatregelen aangekondigd. Wie dacht dat deze drastisch zouden worden afgeschaald, -aangezien Omikron zeer mild blijkt te zijn en de ziekenhuizen leegstromen-, die kwam bedrogen uit. Waar veel landen dat wel deden, blijven in Nederland de duimschroeven aangedraaid. Want hoewel de nieuwe maatregelen als versoepeling zijn gepresenteerd voor onder andere cafés, bioscopen en theaters, zijn ze dat absoluut niet.

190

Immers, er moet aan veel voorwaarden voldaan, waaronder het discrimineren op basis van medische gegevens, met een onwerkbaar coronapas. Een coronapas, die aantoonbaar geen nut heeft in het tegengaan van het aantal besmettingen, maar die wel de Noord-Hollandse economie en samenleving op de handrem laat staan, met alle gevolgen van dien. Daarom dienen de fracties van de PVV en Forum voor Democratie, door alle leden ondertekend de volgende motie VOD in.

195

Motie VOD 01/31-01-2022

Samenleving open zonder beperkingen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 31 januari 2022,

Constaterende dat:

- 200 • *Het kabinet Rutte IV op 25 januari jl. nieuwe coronamaatregelen heeft aangekondigd;*
 • *Deze nieuwe maatregelen als versoepelingen zijn gepresenteerd voor o.a. cafés, bioscopen*
 en theaters.

Overwegende dat:

- 205 • *Er in principe geen sprake is van versoepelingen, aangezien aan veel voorwaarden moet*
 worden voldaan, waaronder de discriminerende en niet werkbare coronapas;
 • *De coronapas aantoonbaar geen nut heeft in het tegengaan van het aantal besmettingen;*
 • *De Noord-Hollandse economie en samenleving daardoor op de handrem blijven staan, wat*
 onverkoopbaar is gezien het dalende aantal opnames in de ziekenhuizen en het zeer
 milde karakter van omikron;
210 • *In veel andere landen coronamaatregelen nog verder zijn afgeschaald of zelfs geschrapt.*

Roept het College op om:

Zich kritisch uit te spreken richting het Rijk inzake de nieuwe coronamaatregelen en tevens het
Rijk op te roepen deze maatregelen zo snel mogelijk te schrappen en de samenleving weer te
openen zonder beperkingen.

215 *En gaan over tot de orde van de dag.*

De fracties van PVV Noord-Holland en Forum voor Democratie

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt straks onderdeel uit van de beraadslaging.

- 220 De heer **DEKKER** (FvD): Onze motie gaat over Tata en heeft als titel 'Milieuverontreiniging
onderscheiden van duurzaamheidsdoelen TATA Steel'. Een belangrijke aanleiding is het onlangs
uitgebracht rapport van het RIVM. Dat is voor een deel al besproken. Daaruit komt naar voren dat
stof en fijnstof, in de omgeving a. giftig is en b. duidelijk van het Tata Steel terrein afkomstig is.
De inwoners van de IJmond zijn bezorgd over de stoffen die ze inademen. Het lijkt een serieus
225 milieuverontreinigingsprobleem. Wij constateren alleen dat milieuverontreiniging door Tata, met
name luchtverontreiniging, en de uitstoot van CO2 een beetje door elkaar worden gehaald. We
willen graag dat er een nadrukkelijk onderscheid gemaakt wordt in de behandeling van het
onderwerp Tata tussen de milieuverontreiniging, die wij graag teruggedrongen willen zien en de
verduurzaming en de CO2-uitstoot. Om die reden hebben we de volgende motie VOD
230 geformuleerd.

Motie VOD 02/31-01-2022

Milieuverontreiniging onderscheiden van duurzaamheidsdoelen TATA Steel'

235 *De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 31 januari 2022 ter bespreking*
van het 'RIVM-rapport TATA Steel'

Constaterende dat:

- *Het onlangs uitgebrachte RIVM-rapport de herkomst van neergedaald stof en fijnstof in de lucht weergeeft;*
- *Uit de samenstelling van het fijnstof duidelijk is geworden dat het terrein van Tata Steel de grootste bron is in de IJmond;*
- *De Europese Commissie de BREF milieueisen heeft vastgesteld, welke de activiteit reguleren van industriële emissies.*

Overwegende dat:

- *Inwoners van de IJmond bezorgd zijn over de stoffen die ze inademen en die ze in hun omgeving waarnemen;*
- *Het onderdeel 'uitstoot van stoffen' in de milieujaarverslagen en de Emissieregistratie gekoppeld lijkt zijn aan de uitstoot van CO₂;*
- *Milieueisen een ander doel nastreven dan duurzaamheids-eisen.*

Van mening zijnde dat:

- *Milieuverontreiniging nadrukkelijk onderscheiden dient te worden van duurzame klimaatdoelen;*
- *Ernstige milieuverontreiniging te allen tijde voorkomen dient te worden.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten om nadrukkelijk onderscheid te maken tussen milieuverontreiniging enerzijds en duurzaamheidsdoelen anderzijds, en actie te ondernemen tegen ernstige milieuverontreiniging afkomstig van TATA-Steel, en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening, Forum voor Democratie

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Het dictum van de motie luidt: Nog voor de zomer de regels voor fractievergoeding te wijzigen zodat geen onredelijke benadeling meer plaatsvindt voor statenleden B. In Noord-Holland werkt het namelijk zo. Een Statenlid dat onvrijwillig uit een fractie wordt gezet, wordt ook door mede-Statenleden gestraft. Dit Statenlid krijgt maar de helft van de spreektijd en slechts 13% van de fractievergoeding, die andere eenmansfracties krijgen. Dertien procent. Daarmee word je geacht hetzelfde werk te kunnen leveren. Iedereen kan begrijpen dat dit natuurlijk niet kan. Sterker nog; het is ook niet oké wat hier gebeurt. Ik herhaal: Het is niet oké wat hier gebeurt. Dan kun je zeggen dat dit nu eenmaal de regels zijn. Ik hoor dat te vaak zeggen in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Het kan anders, echt anders.

Motie VOD 03/31-01-2022

Regels fractievergoeding – onredelijke benadeling statenleden B

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, overwegende dat:

- De provinciale regels een onredelijke benadeling (eigenlijk: dubbele straf) mogelijk maken voor statenleden die onvrijwillig uit de fractie worden gezet: zij verliezen enerzijds hun positie in de fractie, anderzijds een deel van het vermogen hun geluid te laten doorklinken omdat zij volgens de vigerende regels vallen in de categorie van een

- 280 'afgesplitste fractie' en daarom verminderde spreektijd en verminderde financiële
ondersteuning krijgen;
- Statenleden B slechts 13,8% van de fractievergoeding ontvangen, oftewel een
vermindering van 86,2% ten opzichte van een statenlid A als eenmansfractie;
 - Er daarmee statenleden A en statenleden B ontstaan – statenleden A die hun functie
volwaardig mogen uitoefenen en statenleden B die daarin (ernstig) beperkt worden;
 - 285 - Dit effect niet past bij het doel van de vigerende regels voor fractievergoeding;
 - Fractievergoeding juist voor statenleden B die er (ongewild) alleen voorstaan, onmisbaar
is om kwaliteit te kunnen blijven leveren;
 - Het de mede-statenleden zijn die deze regels handhaven of wijzigen, zij staan zelf aan
het roer voor de vraag of zij hun mede-statenleden B de mond snoeren of niet;
 - 290 besluiten:
 - Nog voor de zomer de regels voor fractievergoeding te wijzigen zodat geen onredelijke
benadeling meer plaatsvindt voor statenleden B;
- en gaan over tot de orde van de dag.
Liberaal Noord-Holland.

295

De **VOORZITTER**: De motie VOD maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

300 Wenst iemand nog het woord over de agenda? Zo niet dan is de gewijzigde agenda voor de
beraadslagende vergadering overeenkomstig het voorstel van het Presidium vastgesteld.

2a. Afscheid Statenlid fractie PVV

305 De **VOORZITTER**: Ik wil de heer Kaptheijns vragen in het midden te komen staan, dan kunt u in
beeld worden gebracht. We nemen afscheid van de heer Kaptheijns van de PVV. Zijn opvolger
staat al klaar. Na de installatie gaan we in dit geval niet schorsen, met instemming van beide
heren, om handen te schudden. Dank ook voor die instemming. U krijgt beiden bloemen van mij,
om het toch een feestelijk tintje te geven.

310 Uiteraard hebben we ook als Staten iets te zeggen tegen u. Vandaag nemen we afscheid van u. U
verlaat Provinciale Staten omdat u verkiesbaar bent voor de gemeenteraad in Den Haag, waar u
weer volksvertegenwoordiger wilt zijn. We kunnen u nog niet feliciteren met een raadzetel in Den
Haag, want de verkiezingen vinden maart aanstaande plaats, maar we wensen u uiteraard heel
veel succes. Den Haag is voor u geen onbekend terrein. U bent al werkzaam geweest in het
315 Haagse, als beleidsmedewerker en adviseur voor de Tweede Kamerfractie van de PVV, waar u
tijdens uw studie ook al stage liep. Via deze stage bent u ook politiek actief geworden. U werd
Statenlid na de Provinciale Statenverkiezingen van 2015. U was de afgelopen jaren lid van de
commissie Ruimte, Wonen & Klimaat en we hebben u leren kennen als een Statenlid dat vaak
kritisch was over maatregelen op het terrein van duurzaamheid, duurzame energie en klimaat. U
320 kon dan streng klinken, maar we herinneren toch ook wel uw schaterende lach.

Als u raadslid wordt in de mooie gemeente Den Haag dan zal u Noord-Holland verruilen voor Zuid-Holland. Ik heb begrepen dat u erg van wandelen houdt, met de hond en dan het liefst door bergachtig gebied. Nu zijn de duinen bij Den Haag geen bergen, maar we hopen wel dat u er veel plezier aan zult beleven.

325 Namens Provinciale Staten mag ik u een zeefdruk van Paviljoen Welgelegen overhandigen en natuurlijk bloemen.

2b. Beëdiging en installatie Statenlid fractie PVV en tijdelijk Statenlid fractie GroenLinks

330

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door met de installatie van zowel een Statenlid voor de PVV, omdat daar nu een vacature is gevallen, en een tijdelijk Statenlid voor GroenLinks.

335 Overeenkomstig artikel 10 van het Reglement van Orde zijn tot lid van de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven benoemd de heer Jensen (JA21) als voorzitter, mevrouw De Vries (PvdA) en mevrouw Kuiper (CDA).

De voorzitter van de commissie, de heer Jensen, geef ik nu graag het woord.

340 De heer **JENSEN** (voorzitter commissie geloofsbrieven): Ter voldoening aan de opdracht hebben we de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht, die het benoemd verklaard lid, de heer Van Hooff en het benoemd verklaard tijdelijk lid, Sharon Becker, aan uw vergadering hebben toegezonden.

345 Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel W7 lid 2 Kieswet aan Provinciale Staten toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezingen van leden van Provinciale Staten van Noord-Holland van 31 januari 2022 tot lid, respectievelijk tijdelijk lid van Provinciale Staten benoemd zijn verklaard: De heer Van Hooff (PVV) en Sharon Becker (GL).

350 We stellen u dan ook voor de heer Van Hooff als lid en Sharon Becker als tijdelijk lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. De commissie heeft kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaten. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van Statenleden zelf om de integriteit te bewaken.

355 De **VOORZITTER**: U heeft de voorzitter van de commissie van Onderzoek geloofsbrieven horen zeggen dat de commissie adviseert om Provinciale Staten te laten besluiten dat de heer Van Hooff (PVV) toegelaten kan worden als lid, en Sharon Becker (GroenLinks) toe te laten als tijdelijk lid van uw Staten.

Verlangt iemand hierover het woord? Zo niet, dan is unaniem door u besloten de heer Van Hooff toe te laten als lid en Sharon Becker toe te laten als tijdelijk lid van Provinciale Staten.

360 Ik ontbind de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

Ik verzoek de heer Van Hooff naar voren te komen in het midden van de zaal. En Sharon Becker is online in beeld.

365 Ik verzoek u allen te gaan staan. Provinciale Staten hebben zojuist besloten de heer Van Hooff, als lid, en Sharon Becker als tijdelijk lid van Provinciale Staten toe te laten. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed of verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Als ik straks uw naam noem, verzoek ik u indien u de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand, uit te spreken de
370 woorden: "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig" of, indien u de verklaring en belofte wenst af te leggen, uit te spreken de woorden: "Dat verklaar en beloof ik"

Ik zal u eerst de formule van de eed en de verklaring en belofte voorlezen.

"Ik zweer of verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of
375 beloofd".

Ik zweer of verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen".

Ik zweer of verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

380

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Sharon **BECKER** (GL): Dat verklaar en beloof ik.

385 De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden alle geluk met uw Statenlidmaatschap.

3a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen. Dat zal vanavond
390 bekrachtigd worden in de besluitvormende vergadering.

3b Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er is over de lijst geheimhouding geen opmerking ontvangen. Verlangt iemand
395 over de lijst van geheime stukken het woord? Zo nee, dan stel ik voor om de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De volgende agendapunten komen vanavond aan de orde in de besluitvormende vergadering:

400 **4. Vaststelling notulen van de beraadslagende en besluitvormende vergaderingen van 13 december 2021**

Zie besluitvormende vergadering.

405 **5. Vaststelling Strategische Statenagenda**

Zie besluitvormende vergadering

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

410

Zie besluitvormende vergadering.

7. Voortgangslijst van moties

415

Zie besluitvormende vergadering.

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk

Zie besluitvormende vergadering.

420

8a. Definitief Verstedelijkingsconcept (MRA) Metropoolregio Amsterdam
(Voordracht 01-2022)

8b. Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NZKG
(Voordracht 02-2022)

425

8c. Toekomst samenwerking Plassenschap Loosdrecht e.o. en opheffing
Beheerorganisatie Recreatie Midden-Nederland (Voordracht 03-2022)

8d. Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen (Voordracht 05-2022)

8e. Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen
(Voordracht 09-2022)

430

8f. Tarieventabel 2022: Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie
Noord-Holland en de begroting 2022 va het Fonds (Voordracht 08-2022)

8g. Wijziging reglement Ribbius Peletierpenning(Voordracht 11-2022)

9. Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief

435

(Voordracht 06-2022)

De heer **TERWAL** (VVD): Allereerst wil ik het consortium van de diverse partijen bedanken voor het mooie landschapsplan dat zij heeft opgesteld. De prachtige beelden van hoe mooi het in de nabije toekomst kan worden, doen de VVD hopen op een spoedige uitvoering van het plan.

440

Ook dank ik de commissieleden en de gedeputeerde voor de goede discussie, die we op 17 januari jl. in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid met elkaar hebben gevoerd over het voorliggende landschapsplan. Ik hoop, om in de termen van de Stelling van Amsterdam te blijven, dat een aantal van ons vandaag uit de loopgraven durft te komen en hun stellingname wil herzien. Wie ik bovenal wil bedanken zijn de bewoners en ondernemers die in de commissie hebben ingesproken om te vertellen waarmee ze dagelijks worden geconfronteerd. Of het nu de bewoners zijn langs de N203, verenigd in Platform Krommenie, of de bewoners van de Dorpsstraat of Noorderveenweg in Assendelft, allen zeggen ze hetzelfde: De huidige situatie is onhoudbaar. De dagelijkse files van eindeloos stilstaand en optrekkend verkeer op de N203

445

zorgen ervoor dat mensen er letterlijk ziek van worden. Uit het door de Provincie Noord—Holland
 450 uitgevoerde onderzoek door Goudappel Coffeng blijkt dat er door verkeersdrukte ruim 17.000
 gezonde levensjaren verloren gaan. Dit is iets waar we niet onze ogen voor mogen sluiten.
 Evenmin voor het vele sluipverkeer dat zich door de smalle Dorpsstraat perst en zo zorgt voor
 verkeersonveilige situaties. Ook de transportondernemers en hun branche ondernemingen waren
 duidelijk: Het dagelijkse oponthoud op de N203 zorgt voor frustratie, tijdsverlies, extra kosten
 455 en milieuschade.

Het waren deze verhalen, nu en in het verleden, dat maakt dat de VVD al vele jaren een
 uitgesproken voorstander is van de enige, werkelijke oplossing voor de problemen waar deze
 bewoners en ondernemers mee worstelen. Dat is de verbinding A8-A9. Alleen een verbinding
 tussen deze twee rijkswegen zorgt voor een substantiële verbetering van de leefbaarheid en de
 460 verkeersveiligheid in Krommenie en Assendelft en voor een betere bereikbaarheid tussen de
 regio's Zaanstreek en IJmond. Ook wij hadden, net als andere partijen in deze Statenzaal, zorgen
 over het behoud van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam en over een
 verslechtering van de leefbaarheid in de wijk Broekpolder in Heemskerk. Als fractie zijn we niet
 over één nacht ijs gegaan. Nu het landschapsplan er ligt, zijn deze zorgen voor nu weggenomen.

Door de keuze te laten vallen op een verdiepte ligging van de verbinding A8-A9, via het tracé van
 465 het Golfbaanalternatief en het nemen van maar liefst veertig maatregelen, leidt dit tot een
 kwaliteitsimpuls van de Stelling van Amsterdam en het omliggende landschap. Waar de VVD
 hoopte op behoud van de Stelling, gaat dit landschapsplan een stap verder en komt het bij de
 uitvoering van het samenhangende pakket aan maatregelen zelfs tot een herstel en versterking
 470 ervan. Niet alleen de hoofd weerstandslijn wordt hierdoor beter zichtbaar, ook de
 inudatiekommen, schootsvelden en het watermanagementsysteem worden beter beleefbaar
 gemaakt. Ook voor een gevreesde toename van geluid en een verslechtering van de luchtkwaliteit
 in de wijk Broekpolder zijn de beschreven omgevingseffecten in het landschapsplan duidelijk.

Door te kiezen voor een verdiepte ligging, een volledig knooppunt en het gebruik van stil asfalt
 475 op A9, A22 en verbinding A8-A9 neemt de geluidsbelasting zelfs af, vergeleken met de situatie in
 2030 zonder de verbindingsweg. Ten opzichte van de huidige situatie verbetert de luchtkwaliteit.

Mijn fractie wordt gesterkt in deze opvattingen omdat het kwaliteitsteam van onafhankelijke
 experts en het ministerie van onderwijs, als hoeder van de Stelling, eveneens positief zijn over
 het landschapsplan. We zijn dan ook verheugd dat het ministerie aangeeft bereid te zijn het plan
 480 te verdedigen richting Unesco. Ik vraag de gedeputeerden Olthof en Pels dan ook om het
 ministerie te verzoeken het landschapsplan zo snel als mogelijk in te dienen bij Unesco, zodat de
 landschappelijke inpasbaarheid van de verbinding A8-A9 ook door deze organisatie erkend
 wordt. Gelijktijdig met het nemen van deze eerste horde hoopt de VVD dat de gedeputeerde ook

de tweede horde wil nemen en spoedig de gesprekken start met het Rijk voor een financiële
 485 bijdrage aan de weg. Daar heb ik vertrouwen in. Ik ken de gedeputeerde als iemand die met veel
 overtuigingskracht de zaken kan brengen. Hij heeft mij immers de afgelopen periode ook weten
 te overtuigen niet alleen het beste voor te hebben met de fietser of de OV-reiziger, maar ook met
 de automobilist, zeker als deze elektrisch rijdt. Op alleen overtuigingskracht hoeft de
 gedeputeerde het gelukkig niet te doen. Onder zijn arm kan hij een heldere maatschappelijke
 490 kosten-/batenanalyse (MKBA) meenemen, waarbinnen de baten van 945 miljoen euro de kosten
 van 909 miljoen euro overstijgen. De baten kunnen zelfs nog hoger uitvallen. Daarom ben ik blij

met de toezegging van de gedeputeerde in de afgelopen commissievergadering om waar mogelijk ook de baten voor erfgoed, natuur en landschap mee te nemen in een MKBA bij de verdere planuitwerking.

495

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van der Waart.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik hoor de heer Terwal zeggen dat hij een heldere MKBA kan meenemen. Die heb ik niet gezien. Waar haalt u dat vandaan? Ik weet dat er MKBA uit 2017 beschikbaar is, waarop nu een indexering is losgelaten. Die is niet opnieuw berekend met dit landschapsplan.

500

De heer **TERWAL** (VVD): Wat u zegt Statenlid Van der Waart; er heeft een indexatie plaatsgevonden. Daarom kan ik mij ook verhalen op de laatste cijfers. Dan kom ik uit op de getallen, zoals ik die ook genoemd heb. Baten van 945 miljoen euro. Kosten van 909 miljoen euro, waarbij ik ook zei dat heel veel baten voor erfgoed, cultuur en landschap nog niet zijn meegenomen. Ik heb zelfs de verwachting dat de baten van 945 miljoen euro ook nog hoger kunnen uitvallen. Vandaar ook dank voor de toezegging van de gedeputeerde om deze ook mee te zullen nemen.

505

510

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik hoor de woordvoerder van de VVD de beide gedeputeerden opdracht geven om aan het Rijk een bijdrage te vragen in de kosten. In mijn belevenis is een bijdrage een kleine toevoeging aan het geld dat we al hebben. Volgens mij gaat het Rijk bijna alles betalen en doet de Provincie een bijdrage. Bent u het daarmee eens? Zo niet, wie gaat dan verder een bijdrage leveren, volgens u?

515

De heer **TERWAL** (VVD): Dan zou ik toch de heer Hoogervorst willen zeggen: Als we samen in een restaurant eten en de rekening is 909 euro en ik moet een bijdrage doen van 141 euro, want dat is nu het bedrag dat de mede overheden neerleggen, dan kunt u toch niet zeggen dat u de hele rekening betaalt? Het is een substantiële bijdrage en dat is inderdaad een forse bijdrage. Ik heb er vertrouwen in dat het Rijk dat op enig moment zal bijleggen, gezien ook de anderhalf miljard euro die ze mogelijk vanuit het Groeifonds wil bijleggen voor het doortrekken van de Noord-Zuidlijn en, -dat werd altijd voor onmogelijk gehouden-, drie miljard euro vanuit het nieuwe coalitieakkoord op landelijk gebied, dat het Rijk wil neerleggen voor de Lelylijn naar Groningen.

520

525

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dat zijn heel andere projecten. Waar baseert u de mening op dat het Rijk zegt: "Flats, hier heeft u uw 900 miljoen euro."? Waar haalt u dat vandaan?

530

De heer **TERWAL** (VVD): Het zijn toch drie infrastructuurprojecten. Daar werd eerder ook voor onmogelijk gehouden dat die ooit op een geldelijke bijdrage van het Rijk konden rekenen. U kunt mij niet verwijten dat ik een optimistisch mens ben. Zo kent u mij. Ik ben optimistisch gestemd. Ook het Rijk zal zien dat het nu vastloopt op de N203 en dat het daardoor echt slecht gesteld is

535 met de bereikbaarheid en -misschien nog wel belangrijker-, de leefbaarheid voor al die
omwonenden, waarvan ik hoop dat u daar ook voor opkomt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van der Waart.

540 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik hoor de heer Terwal heel optimistisch zijn over de noodzaak
van een A8-A9-verbinding. Waar baseert u dat op? U weet net als ik dat het Rijk hier in het
verleden geen brood in zag.

De heer **TERWAL** (VVD): Zoals ik weet, heeft het Rijk een duidelijke taakopvatting. Het Rijk
545 onderzocht middels de MIRT Noordkant Amsterdam hoe de doorstroming op de A7 en A9
verbeterd kon worden. De provincie kreeg de taak om te kijken naar de verbinding A8-A9. Het
maakt echt niet uit of ik optimistisch of pessimistisch ben. Waar ik met name pessimistisch over
ben is hoe de huidige situatie nu is. Daar zie ik nu dat de N203 vastloopt en dat de mensen die
erom heen wonen, -dat zijn niet alleen de huizen langs de weg, maar ook de 35.000 mensen die
550 er in de wijken omheen wonen, en de acht scholen, die dicht op die weg staan, nu in een
onleefbare situatie leven.

Om af te sluiten, hoopt en verwacht de VVD dat Gedeputeerde Staten, Ministerie van Onderwijs,
het Rijk en alle andere betrokkenen zich bij dit landschapsplan zich zo spoedig mogelijk buigen
555 over de uitvoering ervan. De bereikbaarheid voor de bewoners en ondernemers in de Zaanstreek
en IJmond en zeker de leefbaarheid voor de inwoners van Krommenie en Assendelft verdragen
geen langer uitstel.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): In de zeven jaar dat ik nu Statenlid ben, zijn er weleens
560 onderwerpen waar het echt ergens overgaat. Voor ons ligt het landschapsplan. We hebben dat in
de commissie van 17 januari jl. ook gehoord; er zijn veel voorstanders en veel tegenstanders. Het
onderwerp speelt al heel erg lang. Dat werd in de commissie ook gezegd. We hebben het er
inmiddels al zestig jaar over. Mijn fractie is altijd kritisch geweest. Hoe zit het met het landschap?
Hoe zit het met de Stelling? Daarom hebben we in de vorige periode met andere partijen
565 gevraagd om dit landschapsplan. Enerzijds om te kijken of het kan met behoud van de Stelling en
verbeterpunten in het landschap en natuurlijk ook of Unesco daarmee akkoord gaat.
We zien dat er een mooi plan ligt. Het plan omvat meer dan veertig verbeterpunten om het
landschap en de Stelling te verbeteren. Daar zijn we heel blij om. Wat ik ook al in de commissie
van 17 januari aangaf is dat het voor de PvdA enerzijds om leefbaarheid gaat en anderzijds om
570 het landschap en de Stelling. Voor ons is dat niet een of/of, maar een en/en. Ik heb natuurlijk
ook gesproken met mensen in Krommenie en Assendelft en ook met De Groene Combinatie. Er
spelen heel veel problemen rondom Krommenie en Assendelft als het gaat om leefbaarheid. Dat
is natuurlijk ook een reden waarom we als coalitie elf miljoen euro hebben uitgetrokken voor het
verbeteren van de leefbaarheid. In de commissie kwam naar voren dat daar nog wel vraagtekens
575 bij worden geplaatst en dat er echt nog wel meer nodig is. De heer Steeman van D66 dient
dadelijk een motie in, die de PvdA mede indient, die gaat over de Modal Shift.

Daarnaast is het voor de PvdA heel belangrijk om te kijken of de juiste stappen worden gevolgd. Enerzijds kan men stellen dat het een langlopend project is. Er wordt al meer dan zestig jaar overgesproken. Anderzijds is het zo dat als de Staten vragen om een landschapsplan en dat naar
580 moet worden gekeken door Unesco, dan is dat waar we nu staan. We kunnen instemmen met het voorliggende landschapsplan. We zien uit naar de reactie van Unesco en het moment waarop er financiën zijn. Dan kan worden bekeken hoe de wereld er op dat moment uit ziet en hoe het dan verder moet gaan.

585 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik hoor u vaak zeggen: enerzijds en anderzijds. U heeft net als de VVD met verschillende groepen gesproken. Aan de ene kant en aan de andere kant, maar uiteindelijk zijn we politici en moeten we knopen doorhakken en duidelijkheid verschaffen aan De Groene
590 Combinatie, maar ook aan bewoners en ondernemers. Er zijn nog twee hordes te nemen. Unesco moet goedkeuring geven, ter behoud van de Werelderfgoedstatus en er moet een financiële bijdrage van het Rijk worden gevonden. Als u die twee groene vinkjes heeft, wat zegt de PvdA-fractie dan?

595 Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik wil best de commissie opnieuw doen, maar volgens mij kent de heer Terwal ons standpunt. Nu ligt het landschapsplan voor. We wachten op een uitslag van Unesco en de bijdrage vanuit het Rijk. Op moment kijken we verder hoe de wereld er dan uit ziet en hoe het verder gaat. We zijn ook als politici en binnen deze Staten bezig met een Modal Shift, met een verduurzaming als het gaat over andere manieren van mobiliteit. We houden wel van
600 politiek die ook wel kijkt hoe de wereld eruit ziet. We gaan niet vooruitlopen op hoe de wereld er dan uit ziet. Ik ben blij dat de heer Terwal een optimistisch mens is. U kunt mij niet kwalijk nemen dat ik een realistisch mens ben. Ik, en mijn fractie met mij, wacht op die financiële bijdrage en de uitslag van Unesco. Op dat moment zullen de Staten verder praten om vervolgens die knoop door te gaan hakken.

605 De heer **TERWAL** (VVD): Misschien dat dit het voorstellingsvermogen van mevrouw Doevendans te boven gaat, maar mevrouw Doevendans stelt u voor: Wij gaan samen een huis laten bouwen in onze mooie stad Amsterdam. We krijgen een groen vinkje van de welstandscommissie. Vervolgens krijgen we ook een hypotheek bij de bank. U zegt vervolgens tegen mij: "Nou, ik weet
610 het toch niet helemaal zeker." Dat is wat de PvdA-fractie nu bij de aanleg van de A8-A9 zegt. Ondanks de twee groene vinkjes zegt u: We moeten het dan nog afwegen. U biedt dan toch geen duidelijkheid aan bewoners en ondernemers?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ik vind dit juist een prachtig voorbeeld. Op het moment dat we
615 wachten op een vinkje van de welstandscommissie en een hypotheek van de bank dan zou ik op het moment dat de groene vinkjes zijn gegeven, graag met elkaar om tafel gaan zitten om te kijken hoe de financiële situatie er op dat moment uit ziet. Hebben we allebei nog een baan? Zijn alle randvoorwaarden nog steeds hetzelfde? Zien die er hetzelfde uit? Op dat moment gaan we met elkaar dat gesprek voeren. Als het allemaal goed zit, kunnen we duidelijkheid verschaffen.

620

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

625

De heer **HOOGERVORST** (SP): Hoor ik de PvdA-fractie zeggen dat ze een besluit over het al dan niet in stelling brengen van het landschapsplan nu zou willen uitstellen tot dat er duidelijkheid is over de financiering van het project?

630

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Wat de heer Hoogervorst en de andere commissieleden mij hebben horen zeggen, is dat voor de PvdA nu het landschapsplan voorligt. Dat ziet er goed uit. Wij zullen hiermee instemmen. We wachten dan het verlossende woord van Unesco af, net als de financiën. Dan zullen de Staten om tafel gaan zitten om te kijken hoe de wereld er dan uit ziet en wat er dan nodig is. Daarnaast zullen we gezamenlijk, met onder andere D66, nog een motie indienen om echt te gaan kijken naar wat we nu voor de bewoners van Krommenie en Assendelft kunnen doen. Het is niet of/of, maar en/en. Enerzijds gaat het om het landschap, maar anderzijds gaat het zeker ook om de leefbaarheid daar.

635

De heer **HOOGERVORST** (SP): Wat u zegt, klinkt heel spannend. Als je het landschapsplan aan sich bekijkt dan is het een prachtig plan, maar in het besluit wordt ons gevraagd of we dat landschapsplan als basis willen nemen voor eventuele onderhandelingen in Den Haag. Als je met deze voordracht, dan geef je eigenlijk al goedkeuring aan dat landschapsplan. Hoe denkt mevrouw Doevendans daarover?

640

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Ja, wij zeggen dus: Akkoord met het landschapsplan. Als er zicht is op een reactie van Unesco en op de financiën, dan zullen we als Staten kijken hoe we verder gaan.

645

Ik denk dat ik alles heb gezegd. Dit was het voor de eerste termijn.

650

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Het CDA ziet het landschapsplan A8-A9 als een majeure stap in het zich jarenlang voortslepende proces over de verbinding A8 en A9. We willen nogmaals onze complimenten uitspreken voor dit landschapsplan, dat duidelijk aangeeft welke maatregelen er nodig zijn om het Werelderfgoed Stelling van Amsterdam te verbeteren en hoe de inpassing van de A8-A9 daarin kan worden gerealiseerd. In de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid hebben we fervente voorstanders en fervente tegenstanders tegen de aanleg van deze verbinding gehoord. Uiteraard hebben we goed naar de argumenten geluisterd. Het CDA is altijd voorstander van deze wegverbinding geweest. Allereerst om de verkeers-, leefbaarheids- en gezondheidssituatie in Krommenie en Assendelft te kunnen verbeteren, maar ook om een robuuste Oost-Westverbinding te hebben. Altijd onder het voorbehoud dat er voor de bewoners in de Broekpolder geen verslechtering op mag treden. Met dit landschapsplan wordt aan de vele opgaven, die aan de verbinding verbonden zijn, duidelijk hoe die kunnen worden ingevuld. De keuze voor een verdiepte verbinding en de in beeld gebrachte aanvullende maatregelen, geven ons voldoende vertrouwen dat de bewoners in de Broekpolder niet de dupe zullen worden van de nieuwe verbinding. Er zijn nog drie overwegingen voor het CDA, die ik wil benoemen. Dat geconstateerd is dat de leefbaarheidsmaatregelen van tien miljoen euro de problemen in

660

Krommenie en Assendelft niet structureel zullen oplossen. Dat de stuurgroep waarin alle gemeenten vertegenwoordigd zijn, zich positief heeft uitgesproken over het landschapsplan en dat dit eveneens geldt voor de onafhankelijke kwaliteitsraad.

Na de commissiebehandeling is er wel iets waar ik aandacht voor wil vragen. Dat ligt in lijn met hetgeen net bediscussieerd is. Vandaag gaat het bij het ten nemen besluit natuurlijk over de vaststelling van het landschapsplan, maar dat impliciet ook wordt besloten om aan de minister van OCW te vragen het landschapsplan voor te leggen aan Unesco en aan Unesco te vragen zich uit te spreken over de vraag of met deze wijze van inpassing van de A8-A9 de Werelderfgoed status kan worden behouden. Er wordt ook besloten om aan Gedeputeerde Staten te vragen om financiële dekking te zoeken voor de uitvoering van dit landschapsplan.

Juridisch is het juist om te stellen dat als er groen licht is van Unesco en als er zicht is op de financiering er nog een go-no go moment is. Maar bestuurlijk gezien ligt er dan wel een hele zware motiveringsplicht op het no go. Allereerst richting de inwoners van Krommenie en Assendelft, die na ons besluit van vandaag de verwachting hebben dat als aan beide voorwaarden is voldaan, wat op zich al een hele opgave is, er inderdaad verder gewerkt gaat worden aan de realisatie van de weg. Richting de betrokken gemeentebesturen, als belanghebbenden van de weg en het landschapsplan. Ook richting onze Minister van OCW die naar de Unesco is gegaan met dit landschapsplan om er fiat voor te krijgen. Richting Unesco die zich er over gebogen heeft en die zich er positief over hebben uitgesproken. Voor de mede investeerders in dit plan waaronder ongetwijfeld het Rijk, die gezien de omvang van het nog te dekken bedrag, zich ook absoluut voor zullen moeten inzetten om daar middelen voor vrij te maken.

De VOORZITTER: Een interruptie van de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): U zei dat de verwachting wordt uitgesproken dat we verder gaan met dit plan en dat er een zware motivering is om het 'no go' te beargumenteren. Nu staat er in dit besluit dat er nog een besluit komt over de planuitwerkingsfase. We zijn er toch als Provinciale Staten zelf bij om die verwachting niet al te hoog te leggen? Ik hoorde het zojuist de heer Terwal zeggen en u nu ook weer. Kunt u toelichten waarom u denkt dat er op dit moment de verwachting wordt gewekt dat er ook echt doorgegaan wordt met dit plan, kost wat het kost?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Er zijn twee voorwaarden. U heeft het alleen over de inwoners van Krommenie en Assendelft. Mijn stelling, of hetgeen ik hier betoog reikt veel verder. Er zijn veel meer mensen die zeggen: Als Provinciale Staten van Noord-Holland nu besluiten dat er twee belangrijke voorwaarden zijn om aan de inpassing verder te gaan werken en aan die twee voorwaarden wordt voldaan, dan zul je toch moeten motiveren dat je juridisch gezien wel kunt zeggen: Het mag wel. Het mag niet. Er zal bestuurlijk uitleg moeten worden gegeven dat u heel veel in gang hebt gezet. Ik schetste net aan welke instellingen en partners u dat allemaal moet gaan uitleggen. Ik noemde de minister, Unesco, onze gedeputeerde. ER is veel in gang gezet, Er is heel veel moeite voor gedaan om te zorgen dat die twee voorwaarden zich kunnen voordoen. Om dan te zeggen: We hebben er nog eens over nagedacht, maar we doen het toch maar niet. Daar kunnen Provinciale Staten niet mee weggkomen. Je zult moeten motiveren. We weten dat er veel moeite is gedaan om aan die voorwaarden te voldoen, maar nu zijn er zulke zware

omstandigheden of dringende omstandigheden, dat we toch besluiten om hier niet mee verder te gaan. Dat lijkt mij bestuurlijk gezien een juiste gang van zaken. Zo kijkt het CDA er tegenaan. Om te zeggen: “We hebben er nog eens over nagedacht en zeggen nu: Toch maar niet.” Dat kun je bestuurlijk gezien heel lastig uitleggen.

710

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van der Waart.

715 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik hoor mevrouw Kuiper zeggen dat als aan de twee benoemde voorwaarden is voldaan, er dan doorgewerkt kan worden aan de inpassing van deze weg. Ik wil mevrouw Kuiper er toch op wijzen dat in de voordracht staat dat als aan deze twee voorwaarden is voldaan, Provinciale Staten dan aan besluitvorming gaan doen. Bent u dat met mij eens?

720 Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ja, dat ben ik volstrekt met u eens. Ik heb de voordracht gelezen. Het staat er inderdaad zoals u schetst. Voordat er verder gewerkt wordt aan het inpassingsplan moet aan twee voorwaarden zijn voldaan: Unesco en de financiering. Daarmee geeft u impliciet het verzoek aan de minister van OCW om met ons landschapsplan richting Unesco te gaan en impliciet vraagt u dus ook aan de gedeputeerde en Gedeputeerde Staten om zorg te dragen voor de financiering. Ik het wel als zodanig. Het lijken twee voorwaarden, maar dat zit wel een hele wereld onder, waar u impliciet nu ook een besluit overneemt. Anders had de formulering van de
725 voordracht anders moeten zijn. Je kunt het lezen alsof er dan uiteraard ook gekeken moet worden naar de inhoud en de voorwaarden van het inpassingsplan zelf. Daar moet uiteraard nog naar gekeken worden. Uiteraard zullen Provinciale Staten er nog een besluit over nemen. Ik geef wel aan dat als er nu ‘ja’ wordt gezegd, dat alles wat in gang wordt gezet implicaties heeft. Je kunt niet zomaar zeggen dat we het dan toch maar niet doen, zonder dat heel zwaar te
730 motiveren. Dat is wat ik meegeef. Dat vindt het CDA ontzettend belangrijk. Dat we nu alleen besluiten over het landschapsplan, dat maakt het wat minder voor de hand liggend, wat het CDA betreft.

735 Ik wilde graag weten hoe de fracties erin zitten. Ik kan dat nog wel aan de gedeputeerde vragen. Van sommige fracties is wel duidelijk hoe zij tegen deze gedachtegang aankijken.

740 De heer **DEEN** (PVV): Zoals we op 17 januari jl. al tijdens de commissievergadering aangaven, is de PVV overwegend positief over dit indrukwekkende plan. Kijkende naar de 40 maatregelen die zijn opgenomen, kan onze fractie de meeste ondersteunen. We hebben er niet alleen vertrouwen in dat de maatregelen leiden tot een kwaliteitsimpuls van de Stelling van Amsterdam en het plangebied, maar ook dat de maatregelen bijdragen aan het behoud van de leefbaarheid in het gebied en de bereikbaarheid zullen verbeteren.

745 Onze fractie sprak tijdens de commissievergadering haar zorgen uit over de voorgestelde verwijdering van restaurant Twaalfmaat, maar we waren redelijk tevreden dat de gedeputeerde aangaf dat onteigening nooit het uitgangspunt is. Mocht het daar onverhoopt wel toe komen dan zal de Provincie proberen om de eigenaren zoveel mogelijk tegemoet te komen. Dat stemt ons tevreden. Bijkomend voordeel van dit landschapsplan is de aanbeveling wordt gedaan om de windturbine bij Heemskerk te verwijderen als deze aan het einde van de levensduur is en om

750 geen nieuwe windturbine terug te plaatsen, aangezien deze hinderlijk in de weg staat. Dat is een goed punt dat uit dit plan tevoorschijn komt.

Tijdens de genoemde commissievergadering spraken de PVV en andere fracties hun zorgen uit over het kostenplaatje. Er ligt op dit moment een financieel gat van circa 800 miljoen euro. Dit is nog exclusief de kosten voor beheer en onderhoud. Onze fractie vindt het dan ook een verstandige keuze dat er eerst zicht moet zijn op de financiering van het project , voordat
755 Provinciale Staten een besluit nemen over het starten van de planuitwerkingsfase. De gedeputeerde heeft aangegeven dat de financiering nog de nodige tijd zal kosten en dat het college de komende tijd met het Rijk en andere overheidspartners in gesprek gaat om te vernemen of er uiteindelijk zicht is op financiering en wat eventuele gevolgen zijn inzake een provinciale bijdrage. De PVV wacht de resultaten van de gesprekken af en wij gaan ervan uit dat
760 Gedeputeerde Staten de Staten hierover nauwkeurig op de hoogte zullen houden. Alles overziend kan de PVV instemmen met voorliggend besluit.

De heer **HOOGERVORST** (SP): In de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid van 17 januari jl. bespraken we de voordracht Landschapsplan, verbindingsweg A8-A9 uitgebreid met elkaar. Dat
765 er veel insprekers aanwezig waren, liet ons opnieuw zien dat dit onderwerp een gevoelig onderwerp is, niet alleen voor ons, maar ook voor de bewoners in het gebied. De SP is blij met deze grote betrokkenheid. Daarmee blijkt dat de ontwikkeling rond de aanleg van de verbindingsweg de gemoederen flink bezighoudt. We kunnen een korte samenvatting maken van de verschillende krachten, die zich roeren in dit project. Zo is er de groep voorstanders van meer
770 asfalt, die, met argumenten bekleedt, kost wat kost wil dat die weg er komt. Dan is er de groep bewoners van Krommenie, die af wil van de overlast die zij ervaren, nu het verkeer dagelijks langs hun huizen en door hun woon- en leefgebied scheurt. De groep tegenstanders is meer divers. Zo zijn er mensen die bang zijn dat de verkeersoverlast in de vorm van geluid zich nu naar hun woonwijk verplaatst. Anderen maken zich zorgen om het behoud van een landschap dat
775 alom erkend wordt als historisch en ecologisch rijk. Dan is er een groep, die, gedreven door de grote noodzaak de klimaatverandering te bestrijden, mensen uit de auto probeert te krijgen, door een sterk verbeterd OV aan te bieden. Ook is er een groep die het probleem A8-A9 erkent, maar liever onderzoek ziet naar een andere variant. Deze varianten zijn overigens in een eerder stadium afgefallen. Dat laatste lijkt zich nu wat te wreken.

780 Het idee voor dit landschapsplan ontstond toen bleek dat het op maaioogte aanleggen van de weg A8-A9 volgens het destijds door een meerderheid van Provinciale Staten gekozen voorkeursalternatief niet mogelijk is zonder de waarde van Unesco Werelderfgoed de Stelling van Amsterdam ernstig aan te tasten. Dat was zeker. Voor de coalitie was dat destijds een grens , die we niet zouden moeten willen opgaan. Inmiddels is het landschapsplan in grote lijnen af, maar
785 resten er nog wel wat kleine belangrijke vraagstukken, die moeten worden aangepakt. Zo is er nog weinig aandacht geweest voor de stikstofproblematiek. De restauratie van het Stellinggebied ziet er op de animatiebeelden prachtig uit, maar doet ook weinig recht aan de invloed die de tand des tijds, de afgelopen eeuwen, op het landschap heeft gehad. Restauratie van de Stelling straks betekent dat omwonenden in het gebied te maken krijgen met een fundamenteel ander
790 landschap. Is dat wat men wil? Het Ministerie van OCW kan enthousiast zijn en het Kwaliteitsteam kan het complete pakket aan maatregelen toejuichen, maar wat vindt de directe omgeving ervan?

Nog altijd is er geen oplossing voor de enorme toename van de verkeersoverlast bij de Coenbrug op het al bestaande deel van de A8. Hoe wordt deze verwachte problematiek meegenomen in verder onderzoek? In hoeverre is er ruimte in het gebied voor natuurcompensatie? Wij kregen hier
795 geen helder antwoord op. Het op grote afstand, misschien wel grootste probleem, is natuurlijk de financiering. Uitvoering van landschapsplan plus verbindingsweg gaat vijf tot zeven keer meer kosten dan we tot drie jaar geleden dachten. De partners moeten meebetalen, is het devies nu en natuurlijk Den Haag, die het nut van deze verbinding niet zag en inmiddels, al lange tijd, uit de lange termijnplannen heeft geschrapt. Wat de SP betreft is het ondenkbaar dat er zoveel geld
800 wordt uitgetrokken voor een weg, die men niet wil. Het past ook niet in wat men nieuwe politiek noemt, waar de focus binnen Mobiliteit, met het oog op een duurzamere wereld, moet worden verlegd naar minder auto en meer en beter OV. Dus wat de fractie van de SP betreft: Stop met dit plan. Hoe mooi de plaatjes er ook uitzien, deze weg is een icoon van oude politiek. Lobbyen in Den Haag mag overigens best van de SP. Vraag daar dan om meer geld voor een duurzame en
805 binnen het klimaatbeleid passende oplossing voor de situatie in Krommenie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): U zegt: “Die weg die men niet wil.” Er zullen ook grote groepen mensen
810 zijn, die de weg wel graag willen. Ik denk aan de bewoners van Krommenie en Assendelft. Is uw stelling niet te breed?

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik begrijp uw vraag wel. In Den Haag wil men deze weg niet, want de weg staat in geen enkel plan. Als je daar dan komt leuren om geld, dan kan ik me niet
815 voorstellen dat Den Haag zo makkelijk, met minstens 900 miljoen euro over de brug komt.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Volgens mij is deze weg wel onderdeel van het ‘Programma Samen bouwen aan bereikbaarheid’, waaraan de MRA en het Rijk verbonden zijn. Er is wel indirect een band met het Rijk. U hoorde net ook wat de VVD aangaf. Er is ook een afspraak over gemaakt,
820 welke verbindingen in eerste instantie door het Rijk worden opgepakt en wat door de Provincie wordt getrokken.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik denk niet dat mijn collega van het CDA kan aangeven dat het Rijk zou hebben gezegd: “U mag als Provincie deze weg gaan oppakken, maar wij trekken de
825 portemonnee wel.” Dat is natuurlijk het probleem.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Allereerst een correctie op de heer Hoogervorst. Het is geen rekening
830 van 900 miljoen euro die we naar het Rijk sturen. Daar moet nog 141 miljoen euro van worden afgetrokken. Dat vind ik nogal een substantieel bedrag. Bent u ermee bekend dat er een Masterplan is geschreven door de Logistieke Alliantie. Daarin zijn meer dan dertig partijen betrokken, waaronder ANWB, Fietsersbond, maar ook TLN en Evofenedex, die heel duidelijk het plan voor de verbinding A8-A9 hebben onderschreven. Kunt u zich voorstellen dat dit, samen met

835 de lobby van gedeputeerde Olthof, een heel sterke lobby kan zijn richting het Rijk, om het Rijk te overtuigen om daarvoor op termijn geld vrij te maken?

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik kan me heel goed voorstellen dat die lobby ontzettend sterk zal kunnen worden en misschien ook wel richting een succes gaat, maar dat neemt niet weg dat wij
840 als SP vinden dat het de overheid geen knip voor de neus waard is als ze klakkeloos die 900 miljoen euro neertelt. U bent heel positief over die kosten, maar de ervaring leert dat het altijd veel duurder wordt.

Ga dus vooral lobbyen voor de maatregelen die wellicht meer geld kosten dan we ooit dachten.
845 De oplossingen in Krommenie zijn al eens onderzocht. Ze zijn toen weggewoven als zijnde veel te duur. Als u toch in Den Haag gaat lobbyen voor 900 miljoen euro, misschien is daarvoor nog iets extra te halen. U kunt ook weer gaan kijken naar de gedeeltelijke ondertunneling van het huidige traject. Die variant is ook al een keer marginaal onderzocht. Misschien is daar wel geld voor. Wellicht in combinatie met een derde of vierde spoor op het traject Uitgeest-Zaandam. Als
850 Den Haag, maar ook de Provincie, serieus werk willen maken van de klimaatambities dan zou dat een mooie eerste stap kunnen zijn.

De heer **STEEMAN** (D66): Voorheen fietste ik elke dag op en neer tussen Castricum en Wormer, langs de N203. Dat stuk strakke, rechte en bijna stoplichtenvrij fietspad, met vrijwel altijd
855 tegenwind maakt al bijna twintig jaar deel uit van veel van mijn vaste fietsrondjes. In die jaren zijn er heel woningen gebouwd. Er is veel asfalt vervangen en er is zelfs een station verplaatst. Ik heb vrachtwagens in de sloot zien liggen, auto's op het fietspad zien belanden en de weg en het fietspad steeds drukker en voller zien worden. De uitstoot neemt toe, net als de geluidsoverlast. Het autoverkeer hoopt op en verspreidt zich over de omliggende wegen. De leefbaarheid op en
860 rondom de N203, met name in Krommenie en Assendelft is steeds verder onder druk komen te staan. Nog veel langer dan dat ik in die Assendelver Polder fiets, wordt er al gesproken over het verbinden van de A8 en A9 en lost het leefbaarheidsprobleem in de Zaanstreek rondom de N203 niet vanzelf op. Niet dat er niets gebeurt. In tegendeel. Er zijn vele varianten besproken en weer afgefallen. Er zijn onderzoeken gedaan en een groot aantal belangen gehoord en gewogen. Er is
865 een Leefbaarheidsfonds in het leven geroepen door dit college. Er is heel helder uitgesproken dat een inpassing van de verbinding A8-A9 het landschap moet sparen en niet ten koste mag gaan van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam, inmiddels onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het landschapsplan dat vandaag voorligt, geeft een duidelijk antwoord op de vraag of de inpassing mogelijk is. Ja, zo een inpassing kan, maar dan alleen in volledige
870 samenhang en bij volledige uitvoering van alle veertig maatregelen. Dan is het verder nog afhankelijk van cofinanciering en een akkoord van Unesco. Met die vragen sturen we het college, na vandaag, op pad. Zodra er een antwoord te vinden is, komt het dossier weer terug op onze agenda om de vele andere aspecten van dit megaproject te bespreken bij het aangekondigde besluit over een planuitwerkingsfase. D66 zegt daar dus glashelder bij dat het op basis van dit
875 landschapsplan nog veel te vroeg is om te zeggen dat de verbinding A8-A9 er daadwerkelijk gaat komen, als op beide vragen een positief antwoord komt. Op dit moment voorwaardelijk 'ja' zeggen tegen zo een groot project, met zoveel uiteenlopende belangen en zulke grote risico's op

basis van twee van vele voorwaarden, dat is wat D66 betreft, een onverantwoorde hypotheek op de toekomst.

880 Unesco zal niet eerder dan volgend jaar een antwoord gaan geven. Wanneer de
cofinancieringsvraag een zinnig antwoord kan verwachten is helemaal in een onzekere toekomst
gelegen. Pas daarna komt er wellicht dus een besluit over een planuitwerkingsfase naar onze
Staten. Of en wanneer er een daadwerkelijke verbinding komt te liggen dat zal in ieder geval niet
op korte zijn. Jaren en jaren noemde de gedeputeerde het tijdens de commissievergadering. In de
885 tussentijd gebeurt er eigenlijk niet zoveel. Het aanstekelijke enthousiasme over het landschap dat
in dit plan wordt geëtaleerd, is in een pakket geconcentreerd en concrete maatregelen moeten
dus wachten. Ook de leefbaarheid rondom de N203, de aanleiding van dit dossier, lijkt in de
wachtkamer te gaan.

De leefbaarheidsproblemen in Krommenie en Assendelft zijn actueel en urgent. De VVD zei het
890 zojuist ook al. Het wachten op een mogelijke aansluiting van de A8-A9 verhoudt zich zelfs niet
eens met deze problemen. Door ROVER werd er in de commissie helder ingesproken. Door in te
zetten op een werkgeversaanpak en door in te zetten op een Modal Shift kan er mogelijk
verlichting gegeven worden voor de leefbaarheidsproblemen rondom de N203. Daarom dient
D66 samen met GL, CU en de PvdA een motie in.

895

Motie 04/31-01-2022

Modal shift voor leefbaarheid langs N203

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, hebben kennis
genomen van de statenvoordracht Landschapsplan A8-A9, gehoord de beraadslagingen,*

900 *Constaterende dat:*

- *Het landschapsplan A8-A9 een tussenstap vormt in het dossier verbinding A8-A9;*
- *Mogelijke uitvoering nog onzeker is door onzekerheid omtrent de financiering,
beoordeling door UNESCO en verdere planuitwerking;*
- *Mogelijke uitvoering op korte termijn niet aan de orde zal zijn;*
- 905 • *De leefbaarheid is langs de N203 bij Krommenie en Assendelft al vele jaren onder druk
staat;*

Overwegende dat:

- *Het verbeteren van de leefbaarheid langs de N203 niet kan wachten op een eventuele
uitvoering van de verbinding A8-A9;*
- 910 • *De Provincie Noord-Holland (samen met de VRA en Provincie Flevoland) in november 2019
in het OV Toekomstbeeld 2040 heeft besloten tot een substantiële modal shift van
personenauto's naar OV en fiets;*
- *In het Klimaatakkoord op voorstel van de werkgeversalliantie 'Anders Reizen' is
afgesproken om voor 2030 in de spits 8 miljard autokilometers minder te gaan rijden;*

915 *Verzoeken het college om:*

- *De werkgeversaanpak voortvarend op te pakken en Provinciale Staten te informeren over
de voortgang;*
- *Met ROVER in overleg te treden over de haalbaarheid en effecten van de plannen van
ROVER om met werkgevers, vervoerders, wegbeheerders en gebruikers de Modal Shift in*

920 *algemene zin mogelijk te maken en de mogelijke effecten op en rond de N203 in beeld te brengen en ook over de voorgang daarvan Provinciale Staten te informeren; en gaan over tot de orde van de dag.*
D66, Groenlinks, ChristenUnie en PvdA

925 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **STEEMAN** (D66): Tenslotte nog een praktische vraag aan de gedeputeerde, die al een tijdje aan me knaagt. Gedeputeerde, als u Rijkswaterstaat binnenkort weer eens spreekt, kunt u dan toch eens vragen waarom er op de A9, komend vanuit Alkmaar, bij afslag 10 Uitgeest,
930 'Amsterdam' op de borden staat? Het verbaast me elke keer weer dat je daar de overbelaste provinciale weg opgestuurd wordt, terwijl je doorrijdend over de A9 net zo goed in Amsterdam komt.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Liberaal Noord-Holland is niet van de school, die vanuit wensdenken het verkeer ziet verminderen. Een werkgeversaanpak prima en een Modal Shift ook, maar niet genoeg. De huizen, bedrijven en aantallen inwoners gaan fors toenemen in de komende jaren. De verbinding A8-A9 is dus hard nodig vanwege de grote bevolkingsgroei en huizenbouw, zowel ten Noorden als ten Zuiden van deze verbinding. De A8-A9 is ook hard nodig voor de transportsector. Zonder transport staat alles in Nederland stil. De grote klus is nu om de
940 middelen voor deze weg bij elkaar te krijgen. Dat is een flinke klus, aangezien deze coalitie roofbouw heeft gepleegd op de eigen middelen voor Mobiliteit.
Verder sluit ik me als actieve VVD'er geheel aan bij de bijdrage van VVD'er Terwal, voor de belangrijke toegevoegde waarde voor deze weg, inclusief zijn vragen aan de gedeputeerde en als niet CDA'er ook helemaal bij de bijdrage over het belang van bestuurlijke betrouwbaarheid in het
945 vervolgtraject van CDA-lid Kuiper.

De heer **KLEIN** (CU): Deze weg gaat er nooit komen. Die conclusie kunnen we nu wel trekken op basis van het landschapsplan. Om de snelweg dwars door het open landschap van de Stelling van Amsterdam te kunnen aanleggen, zijn zoveel compensatiemaatregelen nodig dat de weg
950 onbetaalbaar wordt. Het idee dat deze weg ooit aangelegd kan worden, is een illusie van de gedeputeerde en waarschijnlijk, -zeg ik erbij- niet eens van deze gedeputeerde. De kans dat het Rijk in deze tijd, met de uitdagingen die we hebben rondom klimaat- en natuurherstel, de portemonnee zal trekken voor een provinciale wens om een snelweg te realiseren, is vrijwel zeker nul procent. De ironie is dat juist deze weg er nooit komt de enige reden is dat de kritische
955 coalitiepartijen nu toch voor dit landschapsplan durven te stemmen. Dat is hypocriet. Zo houden we veel mensen in onzekerheid. Waarom, GL, D66, PvdA, kunt u niet beter nu helderheid te geven door tegen dit voorstel te stemmen?

Wij hebben twee vragen aan de gedeputeerde. De eerste is: Hoe groot acht u de kans dat u een half miljard euro in Den Haag kunt ophalen en misschien nog wel meer. De heer Terwal is van de rekensommen. De tweede vraag: Binnen welke termijn denkt u duidelijkheid te kunnen hebben
960 over het moment of die financiering er komt? Wanneer kunnen we concluderen dat de financiering niet haalbaar is?

Wat de CU betreft is dit het moment om de stekker uit het plan te trekken en alle energie te steken in alternatieve plannen om de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft te verbeteren.

965 Laten we al die ambtelijke capaciteit vanaf nu inzetten op plannen die op korte termijn wel kans van slagen hebben. Er is een aantal goede voorstellen gedaan, bijvoorbeeld door ROVER. Daarom dienen we ook mede de motie van D66, samen met GL en de PvdA in, om met ROVER in overleg te gaan om te onderzoeken in hoeverre die plannen nu al een positief effect kunnen hebben op de overlast in Krommenie. Dit alles betekent natuurlijk niet dat het landschapsplan geen nut
970 heeft. Wij zien daarin een aantal mooie voorstellen, die bijdragen aan het versterken van cultuur, natuur en de recreatieve waarde van het gebied. We vinden het onterecht dat deze voorstellen nu een op een gekoppeld zijn aan de aanleg van de weg. Dat is, -ik heb het in de commissie al gezegd-, oneigenlijke koppelverkoop. Wellicht is een aantal van die voorstellen al prima uit te voeren los van de aanleg van de A8-A9 verbinding en tegen beperkte kosten. We dienen samen
975 met de PvdD en de SP een motie in.

Motie 05/31-01-2022

Versterk natuur- en cultuurwaarden los van plannen voor asfalt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari '22, ter behandeling van agendapunt 9 'Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief';
980 *constaterende dat:*

- *de provincie onderzoek doet naar de mogelijkheid van een nieuwe verbindingsweg tussen de A8 en de A9;*
- *één van de onderzoeken het 'Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9' is;*
985
- *hierin onderzocht is hoe het herstel en de versterking van de Stelling van Amsterdam kan worden gecombineerd met de aanleg van de verbindingsweg tussen de A8 en de A9, door Unesco-Werelderfgoedgebied Stelling van Amsterdam;*

overwegende dat:

- 990 • *dit plan goede ideeën bevat om de natuur-, cultuur- en recreatieve waarden van het gebied te versterken;*
- *een integraal plan voor het gebied gewenst is, waarin ruimte is voor de opgaven van de toekomst, zoals de energietransitie, de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis, zodat het niet alleen een landschap van het verleden, maar ook van de toekomst is;*
- 995 • *er geen aanleg van een weg nodig is om natuur-, cultuur- en recreatieve waarden in het gebied in samenhang te versterken;*

gehoord de discussie, roepen GS op:

- *om los van plannen voor een weg tussen de A8 en de A9 te onderzoeken hoe de natuur-, cultuur- en recreatieve waarden in het gebied in samenhang kunnen worden versterkt;*
1000 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1005 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dit is bij uitstek het dossier van de dilemma's en de tegenstellingen en wat mij betreft valse dilemma's en tegenstellingen, want leefbaarheidsproblemen op traject a. te lijf gaan, door een strook asfalt neer te leggen op traject b, is wat betreft de Partij voor de Dieren meer verplaatsen dan oplossen. Net zoals de schijntegenstelling dat het nu lijkt alsof er alleen maar een plan voor de Stelling van Amsterdam
- 1010 kan worden opgesteld als daar een doorsnijding met een autoweg aan ten grondslag ligt. Vinden we de Stelling nu belangrijk vanwege de Stelling, of alleen maar omdat we anders niet aan diezelfde Stelling mogen morrelen, door er een drukke weg doorheen te laten lopen? Een oneigenlijke koppelverkoop, zoals collega Klein van de ChristenUnie terecht stelde. En daarom begreep ik ook de reactie van Landschap Noord-Holland op dit plan wel. Zet gewoon een
- 1015 integraal plan op voor dit gebied, als het je zo aan het hart gaat. Daar is toch geen externe bedreiging voor nodig? De heer Klein heeft zojuist een motie over een dergelijk plan ingediend die uiteraard mede door ons ondertekend is.
- En dan is er nog een derde valse tegenstelling: die tussen cultuurhistorie en natuurwaarden. Want soms kunnen die best tegenstrijdig zijn, maar minstens zo vaak kunnen zij elkaar versterken.
- 1020 Als oud planologiestudent met een specialisatie cultuurlandschapsgeografie en door mijn bijdrage aan de cultuurhistorische hoofdstructuur van de provincie Utrecht (dat is werkervaring voor de duidelijkheid – uit het verslag van de commissievergadering zou men kunnen opmaken dat dit puur uit hobbyïsme was), beschouw ik mezelf als kenner op het gebied van de integratie van cultuurhistorische structuren in ruimtelijke ontwikkelingsplannen. En deze liefhebber en
- 1025 kenner ziet in dit landschapsplan tot zijn grote spijt dat er vanuit de gedachte om ICOMOS te 'pleasen' er eigenlijk blind vanuit het primaat voor erfgoed een plan is opgesteld. Eigenlijk een soort carte blanche voor cultuurhistorici om de landschappelijke klok 120 jaar terug te zetten. Sterker nog: het lijkt alsof de beperkingen die er toen qua landschap waren, nu ook nog even weggepoetst moeten worden. En dat terwijl UNESCO inmiddels steeds meer vanuit de samenhang
- 1030 tussen cultuur en natuur te werk gaat. En dat zouden wij hier ook moeten doen. Integraal kijken naar alles wat onze provincie en ons landschap zo de moeite waard maakt. Mijn fractie vindt het onbestaanbaar dat in een tijd waarin de natuur meer onder druk staat dan ooit, en de op ons af komende biodiversiteitscrisis als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hangt, we voor de aanleg van een weg, via een omweg, allerlei natuurlijke landschapselementen gaan verwijderen
- 1035 onder het mom van 'kwaliteit'. Want landschappelijke kwaliteit is meer dan kale open groene vlaktes. Landschappelijke kwaliteit gaat over de bijdrage die onze dagelijkse leefomgeving kan leveren aan de opgaven waar onze maatschappij voor staat.
- En dan bevreedt het de Partij voor de Dieren ten eerste dat we niet alleen een weg door een door een eeuwenoud landschap gaan trekken, maar ook dat het kleine beetje natuur dat er nog
- 1040 rest dan blijkbaar het veld moet ruimen. En dat terwijl De Linie juist is ontworpen in samenhang met het landschap, aansluitend bij diezelfde omgeving.
- Voorzitter, talloze fazantachtige, zangvogelsoorten en kleine zoogdieren vinden een habitat in het gebied. Door het verdwijnen van de golfbaan zullen zij nog meer aangewezen zijn op de in
- 1045 het gebied aanwezige bosschages. Laten we in hemelsnaam hen niet de dupe laten zijn van megalomane plannen waarvoor nog iets van 800 of 900 miljoen euro tekort voor is.

En daarom dien ik samen met de SP een motie in.

1050 **Motie 06/31-01-2022**

Voorzichtig met kleinschalige natuurlijke landschapselementen buiten de verboden kringen van de Stelling van Amsterdam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari '22, ter behandeling van agendapunt 9 'Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief';

1055 *constaterende dat:*

- *de provincie onderzoek doet naar de mogelijkheid van een nieuwe verbindingsweg tussen de A8 en de A9;*
- *het 'Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9' een onderdeel van deze onderzoeken is;*

1060 *overwegende dat:*

- *het Landschapsplan pleit voor het verwijderen van vele bosschages;*
- *de natuur al onder enorme druk staat;*
- *struikgewas en bomen bijdragen aan de biodiversiteit, een aantrekkelijk landschap en een leefgebied zijn voor veel dieren zoals fazantachtige, vele zangvogels en kleine zoogdieren;*

1065 - *het decennia duurt voor een nieuw geplante boom of struik een ecologische rol van belang speelt;*

- *vanuit het oogpunt van de functionaliteit van de Stelling er geen reden is om buiten de verboden kringen kleinschalige natuurlijke landschapselementen te verwijderen;*

gehoord de discussie, roepen GS op:

1070 - *voorzichtigheid te betrachten bij het verwijderen van kleinschalige natuurlijke landschapselementen buiten de verboden kringen van de Stelling van Amsterdam;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren en SP

1075 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Want alleen die verboden kringen werden zoveel mogelijk leeg gehouden voor een vrij schootsveld. En zelfs dat was niet absoluut, want er werden zelfs huizen gebouwd in deze verboden kringen. Ze moesten alleen wel van hout zijn om snel gesloopt te kunnen worden bij dreiging van oorlog, net zoals bomen dan alsnog gekapt konden worden.

1080 Daarbuiten echter maakte de stelling bij voorkeur zoveel mogelijk deel uit van het reguliere landschap. De vijand mocht immers niet weten waar het gevaar van verdrinking op de loer lag.

Kortom: pak de leefbaarheid Krommenie aan. Spaar de schaarse natuur in het gebied. Kijk eventueel naar versterking van de huidige infrastructuur langs het Noordzeekanaal, zo'n 5

1085 kilometer verderop. Zet daarnaast in op fiets en OV. En. PvdA, D66 en GL, stop al dit soort

geldverslindende onderzoeken om een definitieve rode vlag over de verkiezingen van volgend jaar heen te tillen. Want wie een beetje kan rekenen weet dat de kans dat die weg er gaat komen niet heel groot is, als er in Den Haag weinig animo voor is.

- 1090 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Vandaag besluiten we over het landschapsplan. GroenLinks spreekt graag haar waardering uit over de stukken die nu voorliggen, waarin maatregelen zijn benoemd in een integraal pakket. Een pakket dat zal worden toegepast bij de aanleg van de eventuele A8-A9-verbinding en de in dat geval onvermijdelijke doorsnijding van ons mooie landschap, voor dit gedeelte van de Stelling van Amsterdam, waarvan al eerder is vastgesteld dat
- 1095 het een van de zwakkere delen is van de Stelling, wat beschermd en versterkt zou moeten worden. Een integraal pakket aan maatregelen. Als de weg er ooit komt. U weet, van GL hoeft die weg er niet te komen. Die verbinding A8-A9 waarover al zestig jaar wordt gepraat. Nut en noodzaak zijn nooit goed onderbouwd. De aantasting is enorm. We zien de leefbaarheidsproblemen in Assendelft en Krommenie, maar we zien deze weg niet als oplossing.
- 1100 Het kost ons teveel. In de commissiebehandeling spraken we ook over de flinke kosten die geraamd zijn voor het uitvoeren van het landschapsplan. Vooral natuurlijk voor het uitvoeren van de weg. Een bedrag van meer dan 900 miljoen euro. Het is al vaker gezegd. Waar nu opeens een flinke reistijdopbrengst tegenover staat, omdat toevallig de discontovoet veranderd is, sinds de vorige berekening van de MKBA. Ik begrijp dat het inderdaad gewoon een 'gelukje' is om de boel
- 1105 vandaag recht te rekenen, maar het zou over drie weer heel anders kunnen uitvallen. Hoe dan ook, negen van tien, of zo u wilt 770 miljoen euro is een bedrag dat de Provincie en de regio niet hebben en bedrag dat de Rijksoverheid er niet voor uit wil geven. Tenminste, dat is altijd het uitgangspunt geweest van het Rijk. Ik heb geen reden gehoord, waarom dat nu wel zo zou zijn. Zelfs als het toch het geval zou zijn, -het Rijk betaalt bijvoorbeeld de helft-, dan moeten we zelf
- 1110 nog een enorm bedrag neerleggen. Veel meer dan de reservering die er nu ligt. Dat ziet GL nog niet gebeuren. Dat hebben wij er zeker niet voor over. We zien een betere besteding van het geld. Als het gaat om investeren in bereikbaarheid dan ligt onze prioriteit echt niet bij dit soort weginfrastructuur, maar bij een robuuste OV-structuur en veilige infrastructuur voor actieve mobiliteit. In tegenstelling tot de VVD zien we voor deze weg dus geen groen licht. Ook met de
- 1115 mooie beelden uit het landschapsplan is GL niet gezwicht. Wel willen we ons richten op een goede leefomgeving voor onze inwoners. Daar zullen we onze ogen niet voor sluiten. Het gaat om de inwoners van Broekpolder, Beverwijk, Assendelft en Krommenie. Daar ligt natuurlijk wel een opgave, die we met ons provinciaal Perspectief Mobiliteit willen oppakken. We zijn geen voorstander van een verbinding A8-A9, maar we zetten ons graag
- 1120 in voor de leefomgeving van al die inwoners. Daarvoor is eerder het Leefbaarheidsfonds in het leven geroepen en zijn er maatregelen genoemd voor de korte termijn, waarmee de geluidshinder wordt gereduceerd. Helaas is de verbetering van de luchtkwaliteit naar verwachting nog niet groot.
- Als er al ooit een nieuwe verbinding komt, zijn de inwoners van Assendelft en Krommenie daarmee nu niet geholpen, als het gaat over de leefkwaliteit. Met of zonder de verbinding: het is van belang om nu toch verder te kijken hoe een betere leefbaarheid rondom de N203 kan worden gerealiseerd. Daarom dient GL met D66 een motie in om aanvullende maatregelen te verkennen, om de leefbaarheid te verbeteren en om een Modal Shift te creëren.
- Nu en in de commissiebehandeling spreken we veel over deze verbinding. Voor- en
- 1130 tegenstanders hebben ons betrokken in hun zorgen en ingesproken in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid. Daarvoor wil ik hen bedanken. Vandaag besluiten we nog niet over deze verbinding, maar met het landschapsplan kan GL wel instemmen.

In het plan worden twee opgaven geadresseerd op de lange termijn. Laten we dit plan voor nu benutten om verder te denken over leefbaarheid en bereikbaarheid, juist voor die korte termijn.

1135 Laten we vooral trots zijn op het Bijzonder Provinciaal Landschap en de Stelling van Amsterdam.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Als u nu al weet dat u die weg niet ziet zitten, -en daar bent u heel

1140 uitgesproken over-, wat is dan de zin van nu wel instemmen met het landschapsplan, waarmee we eigenlijk nog steeds de onzekerheid in de lucht houden en nog steeds geen eenduidige keuze maken over hoe we de problemen in de regio gaan oplossen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): U gaf ook al aan dat dit plan ons heel veel leert. Het geeft veel

1145 aanknopingspunten voor het vervolg. Wij zijn hierover heel uitgesproken. Dat zijn we altijd geweest. We zijn geen voorstander van deze weg. We hebben afspraken gemaakt over het opstellen van dit landschapsplan. Dit is nu gereed. Wij zien een prachtig plan liggen, waar van ons die weg niet in opgenomen had hoeven te worden. We zien geen reden om te zeggen dat we dit landschapsplan niet kunnen accorderen.

1150 De heer **KLEIN** (CU): Bent u het met mij eens dat we daarmee nog steeds een plan in de lucht houden, waarvan we eigenlijk allemaal wel weten dat dit het niet gaat worden. Het is gewoon onuitvoerbaar, zoals het er nu voorstaat.

1155 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik ben het wel met u eens als u zegt dat die weg er waarschijnlijk nooit zal komen. Het landschapsplan dat nu voorligt en waarover we besluiten dat is een plan met prachtige maatregelen. Samen met het plan van De Groene Combinatie kunnen we er veel uithalen voor de toekomst. Maar voor de korte termijn zeggen we nu: Richt je op die leefbaarheid, om voor de inwoners een betere leefbaarheid te realiseren.

1160 De heer **KLEIN** (CU): Stemt u dan ook voor onze motie, waarin we juist zeggen: Haal het goede uit het landschapsplan en ga daar nu mee aan de slag. Wacht niet op die 900 miljoen euro die nodig is voor het totaalplan, dat toch niet uitvoerbaar is?

1165 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, ik ben gecharmeerd van uw motie en de gedachte die erachter zit, maar het is oneigenlijk om te zeggen: We hebben nu geld dat gereserveerd is voor die weg en dat zetten we dan in voor het landschap. Daarom wacht ik graag de reactie van Gedeputeerde Staten af.

1170 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): U bent zich ervan bewust dat het landschapsplan twee elementen kent, waaronder de weg. Als u zo tegen de weg bent, waarom gaat u dan toch aan de gedeputeerde en Gedeputeerde Staten om zich in te spannen om die middelen te vinden? Het is een enorme

1175 opgave wat je aan hen vraagt en vraag je aan een minister om naar Unesco te gaan om een fiat te krijgen. Als u weet dat u de weg niet wilt, waarom gaat u dan toch voor stemmen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): We hebben met elkaar afgesproken om een landschapsplan op te stellen. Dat is het plan dat nu voorligt. We vinden dat plan waarvoor we echt onze waardering
1180 uitspreken en voor alle onderzoeken die gedaan zijn. Er zitten prachtige maatregelen in. Dit plan kan wat GL betreft worden doorgevoerd naar Unesco. Conform afspraak.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hoogervorst.

1185 De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ben net als collega Klein wat in verwarring. Ik heb twee weken geleden prachtige beelden gezien van het landschapsplan. Ik zag daar toch elke keer een asfaltlint doorheen lopen. Volgens mij is dat onlosmakelijk aan het landschapsplan verbonden. Als u het heeft over het aanpassen van onderdelen van de Stelling van Amsterdam, dan is dat natuurlijk prachtig. Men kan zich afvragen of we dat met elkaar wel willen. Heeft u een ander
1190 landschapsplan gezien dan wij?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Het viel me ook op dat die weg overal nadrukkelijk in naar voren kwam. We hadden heel graag als resultaat van de afspraak om een landschapsplan op te stellen, gezien dat er plan lag zonder die weg. Dat is niet het geval geweest. Het landschapsplan dat er
1195 nu ligt, voldoet aan alle afspraken die in het verleden gemaakt zijn.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Als Statenlid Van der Waart zo tegen de weg is, waarom
1200 dient ze dan geen motie in om die weg uit het plan te halen?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik kan herhalen wat ik net gezegd heb. We hebben afgesproken dat er een landschapsplan wordt opgesteld om te verkennen wat de mogelijkheden zijn van deze weg in het landschap, het Bijzonder Provinciaal Landschap en het behoud van de Stelling van
1205 Amsterdam. Dit is een stapje naar een toekomst voor dit gebied. Wat GL betreft is dat een toekomst zonder weg. De afspraken zijn zoals u weet dat er een landschapsplan wordt opgesteld, waarin al die maatregelen zijn opgenomen, dus ook de weg.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dit verhaal had ik al gehoord. Als GL zo tegen de weg is,
1210 laat ze dan ballen tonen en zeggen: 'Haal die weg eruit. We dienen een motie in om de bewoners tegemoet te komen.' Waarom geeft Statenlid Van der Waart geen echt antwoord op mijn vraag?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik heb wel antwoord op uw vraag gegeven. Dit is het landschapsplan dat we met elkaar hebben afgesproken. U heeft mijn betoog gehoord, nu en in de
1215 commissie. U weet hoe GL erin staat. Het landschapsplan is een plan waar GL achter kan staan. Nadat een antwoord is gegeven op de vragen over de financiering en Unesco wordt opnieuw ter

besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd hoe ze hiermee verder willen gaan. Ik denk dat u allemaal kunt raden hoe GL daar dan in zal staan.

1220 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik kan u en iedereen geruststellen. Ik ga niet als vierde dezelfde vraag stellen. U heeft zich over het landschapsplan en dat er zoveel prachtige elementen in dat plan zitten. Maakt u zich als groene partij, net als de PvdD, ook zorgen over de kaalslag? De PvdD
1225 is geschrokken van de presentatie. Bent u ook geschrokken?

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Het is me opgevallen dat er veel beplanting verwijderd wordt. Ik heb ook begrepen dat er nadrukkelijk is ingestoken vanuit het herstel van de waarde van de Stelling. In de commissie hebben we het er ook over gehad. Het landschap omvat meer dan de
1230 Stelling van Amsterdam. Door eerdere sprekers is dat ook aangegeven. Voorheen, voordat de Stelling er kwam, was er ook een landschap. Ik denk dat zorgvuldigheid moet worden betracht als we uiteindelijk zouden besluiten om dit landschapsplan tot uitvoering te gaan brengen. Dat ben ik met u eens.

1235 De heer **DESSING** (FvD): Vandaag mogen we dit belangrijke en interessante debat voeren met elkaar over het landschapsplan en omtrent de aanleg van de verbindingsweg tussen de A8 en de A9. Zoals al in de commissie ter sprake gekomen, zijn we zeer content met het opgestelde landschapsplan. Het is een doorwrocht en consciëntieus uitgevoerd onderzoek waarin alle aspecten zijn onderzocht, gewogen en meegenomen. Aspecten zoals alle mogelijke alternatieven,
1240 het versterken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, het ontlasten van omwonenden qua verkeersdruk, emissie en geluid, natuurherstel en de bereikbaarheid van de regio. Allemaal zeer gedetailleerd uitgevoerd. De fractie van Forum van Democratie kan niets anders concluderen dan dat dit landschapsplan voor iedereen en op alle onderdelen een positieve uitwerking heeft. Het groen- en cultureel herstel is dusdanig dat de voorgenomen aanleg van de weg naar onze mening
1245 per saldo een positief effect heeft op de leefbaarheid in de regio. Een van de belangrijkste taken van een provincie is uiteraard het realiseren, onderhouden en mogelijk maken van een perfect wegennetwerk en goede mobiliteit voor haar inwoners. Al jaren is de provinciale weg die de dorpen Krommenie en Assendelft doorkruist een doorn in het oog van omwonenden en geeft dit grote overlast. De doorstroming is zeer in het geding voor automobilisten en met 50 kilometer
1250 per uur moet men door de dorpskernen heen. Daarnaast bevinden zich op de huidige N203 op dit moment elf knelpunten, stoplichten, kruispunten, invoegstroken et cetera. Bovenop die knelpunten zijn er ook nog plannen voor grootschalige woningbouwprojecten langs dit traject, die allemaal op deze weg ontsloten zullen moeten worden in de toekomst, wat het aantal opstoppen en knelpunten alleen maar zal doen toenemen. Onze provincie kan dan ook stellen
1255 dat er geen goede verbinding is tussen Oost en West en dat wanneer er calamiteiten zijn op de A8 of A9, de enige uitweg deze niet optimale N203 is. Aangezien het voortraject voor deze weg in de vorm van het voorliggende landschapsplan al jaren voortduurt, -ik hoorde zelfs zestig jaar- en nu tot in alle details klaar lijkt te zijn voor een volgende stap, lijkt het de fractie van Forum voor Democratie dan ook zeer belangrijk om nu voor dit landschapsplan te stemmen, zonder

- 1260 wijzigingen en als totaalpakket, conform het advies van Gedeputeerde Staten, zodat het proces van de aanleg geen verdere vertraging oploopt, wat ons betreft. Daarbij wil onze fractie met nadruk stellen dat, wat ons betreft, de definitieve tracékeuze niet meer ter discussie staat, omdat deze discussie in het verleden al uit en te na is gevoerd. Dit natuurplan en de uiteindelijke aanleg van de verbindingsweg komt zowel natuur, cultuur als leefbaarheid voor omwonenden ten goede.
- 1265 Wij zijn dan ook een groot voorstander van de aanleg van de verbindingsweg, die de overlast bij omwonenden zal weggenemen en die de doorstroming zal verbeteren. In het landschapsplan staat een aantal zaken centraal, waarmee onze fractie erg blij is. De keuze voor een optie van een verdiepte weg boven de andere opties, zoals een tunnel om de Unesco Werelderfgoedstatus te behouden is naar ons oordeel de juiste beslissing. We zijn voorstander van het behouden van het
- 1270 kenmerkende landschap waarvan de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderdeel uitmaken. Met de aanleg van deze weg wordt er voor gekozen de Hollandse Waterlinies te herstellen, aangezien deze in de afgelopen jaren toch wel wat verwaarloosd zijn geraakt. Wat betreft goedkeuring van Unesco: We hebben in de commissie gevraagd of die toch niet vervroegd zou kunnen worden naar juli 2022. Ik begreep dat we een maand te laat zijn en
- 1275 daardoor anderhalf jaar moeten wachten. Dat snap ik, maar toch zoeken we naar een ‘verbindingsweg’ om daar pragmatisch toch nog iets mee te kunnen doen. Dat is toch nog een vraag aan de gedeputeerde om er creatief over na te denken.
- In het kader van de tijd zal ik kort zijn en gaan afronden.
- Voorzitter, wij zijn, zoals gezegd, zeer positief over het landschapsplan dat vandaag ter
- 1280 bespreking op deze agenda staat. Onze fractie zal dan ook voor deze voordracht stemmen.

- De heer **JENSEN** (JA21): Na decennia discussie over de verbinding A8-A9 lijkt het erop dat we alweer een stap verder zijn. Voor ons ligt een zeer gedetailleerde voordracht van Gedeputeerde Staten, waaruit blijkt dat de gedeputeerde en zijn staf duidelijk niet over één nacht ijs zijn
- 1285 gegaan. Hiervoor is dan ook een compliment op zijn plaats. Onze fractie is blij dat er nu een voorstel ligt, want zoals gezegd, deze kwestie sleept al jaren. Deze verbinding is wat ons betreft een goede oplossing voor meerdere problemen. De verkeersproblematiek van de N203 wordt hiermee eindelijk aangepakt. Een weg die gebruikt wordt als sluiproute, als het verkeer op de A9 vaststaat, maar die nooit was bedoeld om zoveel verkeer te verwerken. Dit zorgt voor gevaarlijke
- 1290 situaties. Dagelijks kruisen auto's en fietsers elkaar, waaronder ook leerlingen van acht scholen in de buurt, zoals het Trinitas, dat vlak naast de weg ligt.
- Op deze route is er sprake van elf knelpunten, waardoor er vaak opstoppen zijn en veel verkeer dat stopt, optrekt en opnieuw moet stoppen. Dit zorgt voor uitstoot van ultrafijn stof en komt het milieu niet ten goede. Geluids- en verkeersoverlast in Assendelft en Krommenie zorgen
- 1295 ervoor dat de leefbaarheid van bewoners onder druk staat. Het is tijd voor een weg die voor een goede doorstroming van het verkeer zorgt. Een nieuwe verbinding zou deze problematiek kunnen verhelpen en andere zaken, zoals de plannen voor broodnodige huizen in Zaanstad, kunnen vergemakkelijken. Kijkend naar de plannen, zien we dat door een verdiepte ligging in het landschap, de Stelling van Amsterdam een upgrade krijgt, de Unesco status ongewijzigd blijft en
- 1300 dit mooie cultuurhistorische gebied beschermd blijft. Ook zorgt een verdiepte ligging van deze verbinding ervoor dat het mooie weidse Noord-Hollandse landschap een open karakter houdt, met meer groen door boombeplanting langs de dijken en het aanbrengen van grasland en

bloemrijke bermen. Het moge duidelijk zijn dat onze fractie kan instemmen met dit voorstel, maar er kleven nog wat haken en ogen aan. Om te beginnen: de kosten. Ze zijn al vaker genoemd. Men gaat uit van een bedrag van ongeveer 900 miljoen euro. Dat is natuurlijk een groot bedrag, maar wel te verwachten bij dergelijke grote infrastructurele projecten. Dergelijke projecten hebben nogal eens de neiging om duurder uit te pakken dan gepland. Dat de kosten zullen oplopen lijkt ons dan ook vanzelfsprekend, kijkend naar vergelijkbare, grote projecten uit het verleden. Met interesse zullen we de gesprekken hierover tussen provincie en andere partijen volgen. Los van het geld speelt er natuurlijk nog een belangrijk thema, namelijk de gevolgen van deze verbinding voor andere bewoners van de regio. Waar deze nieuw aan te leggen weg een uitkomst is voor bewoners van één deel van de provincie, zijn er bij bewoners elders de nodige zorgen. In Broekpolder is men niet gerust op de eventuele gevolgen van een nieuw aan te leggen weg, vlakbij hun wijk. Er zijn zorgen over geluidsoverlast en de luchtkwaliteit. Een gemeente die al het nodige heeft te stellen met Tata Steel maakt zich logischerwijs zorgen over nog meer eventuele overlast. JA21 is van mening dat de Heemskerkvariant de problemen voor de Broekpolder had kunnen voorkomen, maar er is anders besloten. Om aan de zorgen die leven in Broekpolder tegemoet te komen, valt in de stukken te lezen dat er gebruik zal worden gemaakt van zeer stil asfalt. Dit juichen wij toe. Tweelaags ZOAB-fijn is het stilste wegdek dat er is. Het zou nog mooier zijn als, tegen de tijd dat die verbinding zou worden aangelegd, er gebruik kan worden gemaakt van het nu nog experimentele ultra stille wegdek, wat voor nog minder geluid zal zorgen. Een andere zorg betreft de luchtkwaliteit. Het zou dan ook zeer wenselijk zijn als er modelberekeningen gemaakt kunnen worden. Verder moet bekeken worden welke oplossingen aangedragen kunnen worden om de luchtkwaliteit te blijven verbeteren. Op verschillende plekken in binnen- en buitenland zijn al diverse projecten gestart om bijvoorbeeld kunstobjecten te plaatsen met filters om de lucht te zuiveren. Zo is er bijvoorbeeld het Smog Free project van de Nederlandse kunstenaar Daan Roosegaarde, die hieraan al een bijdrage leverde met de Smog Free Tower.

Bovenal vinden wij het van belang dat er net zo goed geluisterd wordt naar de zorgen van de bewoners van Broekpolder als die van Assendelft en Krommenie. Dat ook zij dus gehoord worden en inspraak krijgen als een dergelijk groot project van de grond zal komen. Daartoe dien ik een motie in, samen met DENK, 50PLUS/PvdO, Liberaal Noord-Holland en de VVD.

Motie 07/31-01-2022

Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022; ter vaststelling van de Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief; Constaterende dat:

- *Er ter hoogte van de woonwijk Broekpolder (Beverwijk/Heemskerk) mogelijk extra overlast ontstaat door de aanleg van A8-A9;*
- *De aanleg van de A8-A9 specifiek gevolgen heeft voor de luchtkwaliteit en de geluidsbelasting;*

Overwegende dat:

- *Dit een zeer omvangrijk infrastructureel project is;*

- 1345 · *Er veel gebieden baat hebben bij de aanleg van de A8-A9, maar er ook gebieden hinder ondervinden;*
- *Het van belang is de toegenomen hinder tot een minimum te beperken;*
- *Er innovatieve mogelijkheden zijn om ten aanzien van luchtkwaliteit en geluidsbelasting de toename van overlast te beperken;*
- 1350 *Roept GS op:*
- *Bij een eventuele realisatie van de A8-A9 de optie mee te nemen om innovatieve mogelijkheden te implementeren om de mogelijke verslechtering van de luchtkwaliteit en de geluidsbelasting door de aanleg van de A8-A9 te beperken;*
- *Initiatieven van bewoners inzake innovatieve oplossingen inzake luchtkwaliteit en*
- 1355 *geluidsbelasting mee te nemen;*
- En gaat over tot de orde van de dag.*
- JA21, DENK, Liberaal Noord-Holland, 50PLUS/PvdO en VVD*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1360 *Reactie Gedeputeerde Staten in eerste termijn:*

- Gedeputeerde **OLTHOF**: Afgelopen twee jaar en zolang ik gedeputeerde ben, zijn er weinig onderwerpen geweest, die zoveel verschillende geluiden laten horen. Misschien geeft dit project
- 1365 ook wel aan hoe complex de opgave is waar de Provincie en overheid voor staan. Ik hoor het in de samenleving. In Krommenie en Assendelft staat de leefbaarheid onder druk. Een structurele oplossing is gewenst. Aan de andere kant zijn er de mensen die betrokken zijn bij natuur en erfgoed en die duidelijk een heel andere mening hebben. Ze zien dat asfalt liever niet. Ik zie Statenleden die vol overtuiging zeggen dat die weg er moet komen. Liever vandaag dan morgen.
- 1370 Andere Statenleden zijn van mening dat die weg er nooit mag komen. Ik zie ook een grote groep die stelt dat als die weg er moet komen, laten we dan in ieder geval dit landschapsplan vaststellen. Als er in de toekomst tot een besluit moet worden gekomen dan is in ieder geval duidelijk wat de randvoorwaarden zijn, op basis waarvan die weg er moet gaan komen. Zo zijn er allerlei smaken. Zelfs de partijen die stellen dat de weg er niet mag komen, geven uiteindelijk een
- 1375 andere interpretatie aan het landschapsplan. De een zegt: Integraal doorvoeren. De ander zegt: Het mag best een beetje minder. Dat begrijp ik ook. Dit is een voorbeeld van wat we in de toekomst vaker gaan krijgen. In een verstedelijkt gebied waar we met elkaar veel kwaliteit willen behouden en uiteindelijk de leefbaarheid willen bevorderen, krijgen we met dergelijke complexe opgaven te maken. Als het gaat over bereikbaarheid en er moet een weg komen dan zullen we
- 1380 met dergelijke complexe opgaven te maken krijgen. Een verdiepte ligging en onder de Stelling van Amsterdam door om uiteindelijk de natuur en de kwaliteit van de omgeving te behouden. Dat betekent ook dat er prijskaartje aan hangt. Dat zien we hier in de praktijk gebeuren. Statenlid Van der Waart van GL gaf het al aan. We hebben met elkaar gekozen voor een traject waarin er eerst een landschapsplan zou komen. Vanuit dat perspectief kan ik me voorstellen dat
- 1385 u kunt instemmen met een landschapsplan dat voldoet aan de voorwaarden en dat de goedkeuring van OCW en Unesco draagt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

1390 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb een vraag aan de gedeputeerde. Het is toch wel heel opmerkelijk dat hier de weg door een gebied kan komen, terwijl er in Haarlem en de Waarderpolder geen opvang voor drugsverslaafden mocht komen vanwege de zichtlijnen en het fort. Welke consequenties, gevolgen en precedentwerking heeft dit voor andere gebieden, nu dit Werelderfgoedgebied aangepast kan worden?

1395

Gedeputeerde **OLTHOF**: Gedeputeerde Pels zal uw vraag straks beantwoorden.

Met elkaar hebben we duidelijke afspraken gemaakt, ook naar de omgeving toe. We moeten stap voor stap zetten. Ik kan anticiperen op alles wat er de komende jaren nog moet gaan gebeuren.

1400 We hebben met elkaar afgesproken dat er een belangrijke randvoorwaarde is. Er moet een landschapsplan zijn, waarmee Unesco akkoord kan gaan. Daarin is alle energie gestoken, om te zorgen dat er een landschapsplan komt dat voldoet aan de kwaliteitswaarden. Dat is niet gedaan vanuit natuur of cultuur. Is dit een landschapsplan waarin uiteindelijk die elementen zijn opgenomen, waarmee Unesco akkoord kan gaan? OCW, het Kwaliteitsteam en de stuurgroep zijn
1405 daarvan overtuigd. We kunnen er allemaal wat van vinden, maar dat zijn de partijen die dat op die manier beoordeeld hebben. Als die weg er dan gaat komen, dan is dit in ieder geval de voorwaarde waaronder die weg er gaat komen. We zijn eerlijk geweest en dat hebben we ook besproken in de commissie. Als die weg er zou gaan komen, dan is er nog een lange weg te gaan. Naast Unesco is er ook nog een uitdaging voor wat betreft de financiering. Als we zicht
1410 hebben op financiering en als het Rijk van gedachte verandert, stelt dat dit ook een belangrijke Rijksopgave is, omdat er in de regio heel veel gebeurt betreffende de verstedelijkingsopgave, en vindt dat de verbinding er moet komen, dan pas nemen de Staten een besluit over de verdere planuitwerking. Er zijn nog vele vragen te beantwoorden. Daarom is het nu ook nu te vroeg om te zeggen: De verbinding komt er, of die komt er niet. Er moeten eerst nog vele stappen worden
1415 gezet. Dit is een eerste en belangrijke stap om verder te kunnen gaan. Daarom zou ik het gek vinden om nu de stekker eruit te trekken, terwijl we nog vele stappen moeten zetten.

Deze Provincie heeft het Perspectief Mobiliteit vastgesteld. Deze Provincie zet in op de Modal Shift. We moeten ons ook realiseren dat er een grote opgave ligt. Die gaan we niet alleen oplossen met de Modal Shift. Sterker nog, een deel van de Modal Shift zal ook via nieuwe
1420 infrastructuur uiteindelijk zijn weg moeten gaan vinden. We gaan in de toekomst ook naar die ontwikkelingen kijken, ook in relatie tot deze weg. Hoe past die weg, als die er gaat komen, in de Modal Shift? Wat hebben we daarvoor nodig? Dat zijn uitdagingen die we in de toekomst te gaan hebben.

1425 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb een duidelijke vraag gesteld aan de gedeputeerde. Nu dit Werelderfgoedgebied aangepast kan worden vraag ik u welke gevolgen of precedentwerking dit kan hebben voor de volgende gebieden, die onder hetzelfde Werelderfgoed
1430 vallen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik heb aangegeven dat collega Pels straks een reactie zal geven. U krijgt dan een antwoord op uw vraag.

1435 De Liniecommissie ontvangt dit landschapsplan ook. OCW heeft het landschapsplan al ontvangen. OCW bepaalt zelf in welk tempo ze dat naar Unesco zal sturen. Wij hanteren de volgorde dat we ook naar de Liniecommissie zullen gaan. We zullen OCW op de hoogte houden van die ontwikkelingen. Dan zal die stap ook gezet gaan worden.

1440 Voor wat betreft de MKBA, -en dat was ook het punt van Statenlid Van der Waart-, de update daarvan is vooral gebaseerd op de discontovoet. Ik heb u toegezegd dat in de verdere planuitwerkingsfase er een nieuwe MKBA komt, waarin we alle aspecten zo goed mogelijk meenemen om die zo goed mogelijk te kunnen wegen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Terwal.

1445 De heer **TERWAL** (VVD): Nog even over het vorige punt. OCW stuurt het landschapsplan naar Unesco. Ik proef een beetje dat de gedeputeerde zegt: Het is uit mijn handen. Ik zou graag een toezegging van de gedeputeerde willen hebben dat hij wel een vinger aan de pols houdt in het proces en af en toe een telefoontje pleegt naar het Ministerie van OCW en vraagt naar de stand van zaken, omdat we in de zomer van 2023 duidelijkheid hopen te krijgen van Unesco.

1455 Gedeputeerde **OLTHOF**: Die vinger houden we aan de pols. OCW was bij de uitwerking van het landschapsplan betrokken en beschikt ook over het landschapsplan. OCW is ook op de hoogte van het debat dat we nu aan het voeren zijn. Ja, we zullen bij OCW een vinger aan de pols houden als het gaat over de voortgang in de relatie met Unesco. Het is voor ons een lastig traject, omdat we zelf geen relatie en geen contact hebben met Unesco. Unesco bepaalt haar eigen proces en tempo.

1460 Ik heb al eerder gezegd en dat staat ook heel duidelijk in de voordracht. Pas op het moment dat er zicht op financiën is en dat er groen licht wordt gegeven vanuit Unesco, nemen Provinciale Staten een besluit over de verdere planuitwerking. Daarna zullen er zeker momenten komen dat gevraagd wordt wat deze Provincie bereid is om bij te dragen voor de realisatie van deze verbindingsweg. Er zal nog vaker in deze Staten over dit onderwerp gesproken worden. We hopen uiteindelijk steeds verder te komen en het proces steeds meer duidelijk te krijgen.

1465 De vraag van de heer Steeman is reeds gesteld aan Rijkswaterstaat. Vanuit Rijkswaterstaat is het niet wenselijk om de verwijzing naar Amsterdam bij de afslag Uitgeest weg te halen. Als ik Rijkswaterstaat spreek, wil ik de vraag nogmaals stellen, maar Rijkswaterstaat is er geen voorstander van.

1470 Op de gokvraag van de heer Klein: Hoe groot is de kans dat ... heb ik het antwoord niet. We hebben een landschapsplan voorliggen waarin ik geloof. Het zicht op financiën en de realisatie van de weg hangt van vele andere factoren af. Dat is niet alleen of het Rijk erin wil stappen. Het heeft ook te maken met de verdere ontwikkelingen rondom Amsterdam. Dat is het traject waarover volop gesproken wordt, ook over de ring zelf. Op basis daarvan zal er meer zicht komen op wat het betekent voor deze verbinding.

1475 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik snap dat een gokvraag moeilijk te beantwoorden is. Kunt u wel aangeven wanneer u concludeert dat er geen financiering te halen is voor deze weg? Blijft u doorgaan tot in de eeuwigheid? Neemt u er tien jaar voor, vijf jaar, twee jaar of twee maanden?

1480

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat is een als-vraag. Binnen twee maanden, binnen een jaar? We gaan het gesprek aan. Er gebeurt ontzettend veel op de Mobiliteitsagenda bij het Rijk, in de Vervoersregio, de MRA en in de Provincie. Ik vind het lastig om nu te zeggen dat we het binnen een half jaar weten, of niet. We gaan de gesprekken voeren en we zullen de Staten informeren

1485

over de voortgang. Er zal vast een moment komen dat die vraag hier gesteld gaat worden. We weten ook dat Unesco er pas in de loop van 2023 wat over zal gaan zeggen. Ik verwacht niet dat er voor die tijd zicht op financiën zal zijn. Het Rijk zal ook willen weten hoe Unesco er tegenaan kijkt. Er zitten nog veel vragen aan vast. Ik ga er geen termijn aan verbinden.

1490

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb toch wel behoefte aan een eindtermijn, of een deadline. Er is natuurlijk altijd nog een kans dat een volgend Kabinet, of een daarop volgend Kabinet over de brug gaat komen. Als we daardoor steeds dit plan in de lucht laten hangen, dan blijft het echt een eindeloos verhaal. Kunt u procedureel aangeven: Als we in 2024 die financiering niet rond hebben, dan weten we ook dat er geen draagvlak is in de rest van Nederland om deze weg aan te leggen en dan kunnen we ermee stoppen?

1495

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik ga die termijn niet geven. Ik vind dat ingewikkeld. We hebben twee voorwaarden gesteld. Als Unesco in de loop van 2023 een standpunt inneemt en akkoord is en er geen zicht op financiën is, dan kunt u deze vraag nogmaals stellen. Dan is het moment dat kan worden vastgesteld dat er groen licht is gegeven door Unesco. Dan rijst de vraag of de financiële verhaal dichterbij is gekomen. Stelt u dan opnieuw de vraag.

1500

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

1505

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik sloeg aan op het antwoord van de vraag van de heer Steeman over de verwijzing naar Amsterdam. De gedeputeerde geeft aan dat Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat bord niet te willen verwijderen. Heeft de gedeputeerde ook in gedachte om daarin een aanpassing aan te brengen? Ik zou me kunnen voorstellen dat een verwijzing naar Amsterdam Noord logisch zou zijn. De rest van Amsterdam is beter bereikbaar via de huidige A9.

1510

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nogmaals ik heb tegen de heer Steeman gezegd dat Rijkswaterstaat er geen voorstander van is. Ik wil die vraag nogmaals stellen aan Rijkswaterstaat. Ik weet wel uit discussies met Rijkswaterstaat hoe complex het is met verwijzingen op borden.

1515

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik heb de gedeputeerde leren kennen als een man met een grote realiteitszin. Het feit dat u en met u Gedeputeerde Staten het voorstel aan de Staten doen om naar mogelijkheden voor financiën te gaan zoeken, betekent toch expliciet dat u daartoe
1520 mogelijkheden ziet? U noemde net al dat er veel ontwikkelingen zijn. In deze zaal wordt ook geroepen dat het kansloos is. Zo schat u dat blijkbaar niet in, als ik u goed begrijp en de voordracht lees?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Als ik vind dat iets kansloos is, dan kom ik niet met deze vraag. We
1525 komen met twee punten. Enerzijds hebben we een leefbaarheidsvraagstuk vanuit Krommenie-Assendelft. Met elkaar hebben we een procesvoorstel gemaakt en een landschapsplan. Aan het landschapsplan zijn twee voorwaarden verbonden. Groen licht van Unesco en een financiering. Dat zijn de twee uitdagingen waarmee we de komende tijd aan de slag gaan. Als ik nu al zeg dat Unesco niet akkoord zal gaan en de financiën nooit rond zullen komen, dan zou dat niet fair zijn.
1530 Nogmaals, ik ga ook meegeven dat financiën wel een grote uitdaging gaan worden. Als ik dat plaats in het licht van de opgaves waarvoor het Rijk en Nederland in het algemeen staan, dan denk ik heel breed, ook als het gaat over spoorwegen, infrastructuur en knooppunten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Steeman.

1535 De heer **STEEMAN** (D66): Zo optimistisch als de heer Terwal is, zo praktisch ben ik ingesteld. Kunt u toezeggen dat, nadat Unesco er een uitspraak over gedaan heeft, het onderwerp sowieso op de Statenagenda terugkomt? Het lijkt me praktisch als het onderwerp wordt opgenomen in de lijst van toezeggingen.

1540 Gedeputeerde **OLTHOF**: Op het moment dat er een uitspraak van Unesco is, worden de Staten daarover geïnformeerd.

Afgelopen donderdag is het onderwerp in de gemeenteraad van Zaanstad aan de orde geweest.
1545 Daarin werd gesproken over een deadline op 1 december. Laat ik duidelijk zijn. Er is nooit gewerkt naar een deadline van 1 december. Er is geen sprake van een maand vertraging, want dat zou betekenen dat we het voorstel al voor de zomervakantie klaar hadden moeten hebben, wilden we een goed proces lopen. Het is vooral geweest dat we kozen voor een kwalitatief goed landschapsplan in plaats van dat het plan op stel en sprong voor 1 december vastgesteld moest
1550 zijn. Het was gewoon niet haalbaar. Een kwaliteitsplan laat zich niet opjagen door tijd. We hebben kwaliteit boven tijd gesteld. Dat is de afweging die we hebben gemaakt.

Dan de moties.

De motie 'Modal Shift voor leefbaarheid langs de N203': Met de werkgeversaanpak, zowel aan de
1555 Zuidkant bij de MRA als in Noord-Holland Noord zijn we druk bezig. Die pakken we voortvarend verder op. We zullen u over de voortgang informeren. Het tweede punt: We hebben bij het opstellen van het landschapsplan en bij het bevorderen van de leefbaarheid in Krommenie naar de plannen van ROVER gekeken. Ik heb ROVER horen inspreken en ik zie ook uw motie. De conclusie die we daar toen getrokken hebben, wil ik ook met ROVER bespreken. Ik wil er ook een

1560 reactie van ROVER op hebben, ook in bredere zin. Ik zal u daarover ook informeren. In die zin kan ik positief adviseren over deze motie.

Motie 5 'Versterk natuur en natuurwaarden'. Als ik zuiver kijk dan is dit een motie Vreemd aan Orde van de Dag. De motie is niet gekoppeld aan de A8-A9. Collega Pels komt met een reactie.

1565

Motie 'Voorzichtig met kleinschalige natuur en natuurlijke landschapselementen': Ik begrijp wat u zegt, maar deze motie en ook die van JA21 zijn voorbarig. We hebben nu eerst het landschapsplan voordat we tot planuitwerking overgaan. Deze motie suggereert dat het landschapsplan, zoals dat er ligt, niet in die vorm overgenomen hoeft te worden. U heeft daar

1570

een eigen visie op vanuit uw ervaring. Ik begrijp dat, maar we hebben ook heel uitdrukkelijk meegekregen dat het landschapsplan integraal moet worden meegenomen. Deze motie wordt ontraden. Wel wil ik toezeggen dat als de uitvoering ooit aan de orde komt, er heel zorgvuldig zal worden omgegaan met het landschap. Dat betekent dat we niet met een bulldozer door het

1575

betekent voor het bestaande landschap en de bestaande bosschages, zonder daarmee het advies van het Kwaliteitsteam tekort te doen. Daar zit nog wel ruimte. Dat moeten we nog verder gaan uitwerken. Ik zeg u toe daarin wel die zorgvuldigheid mee te nemen. Deze motie zoals die voorligt, wil ik nadrukkelijk ontraden.

1580

Over de motie 'Innovatie mogelijkheden ter beperking van overlast' kan ik positief adviseren. Ten aanzien van de tweede bullet wil ik aangeven dat we uiteraard naar die innovatieve oplossingen kijken. Dat wil niet zeggen dat ze automatisch allemaal worden overgenomen. Als er innovatieve oplossingen zijn, dan worden die beoordeeld, om de overlast in Broekpolder zoveel mogelijk tegen te gaan.

1585

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik hoorde de toezegging dat voorzichtigheid wordt betracht. Zien we daarvan nog iets terug? Komt dit nog een keer op de agenda? Is er nog een mogelijkheid om te

1590

kijken of er daadwerkelijk aan beantwoord wordt, of moet ik het nu uit handen geven en maar zien wat ervan komt?

Gedeputeerde **OLTHOF**: In het proces volgen nog diverse stappen. Het eerstvolgende waarover u een besluit gaat nemen is over de planuitwerking. Dat is een moment, voordat er überhaupt wat

1595

gebeurt, dat u er nog over gaat praten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Ik hoorde u positief adviseren over de motie die is ingediend door JA21 over innovatieve oplossingen. Dat is pas aan de orde bij realisatie van de verbinding A8-A9. Er zijn op dit moment al leefbaarheidsproblemen rondom de huidige situatie, waarin ook veel andere innovatieve mogelijkheden zijn, dan in de motie van D66 inzake de Modal Shift zijn

1600

genoemd. Bent u bereid te kijken naar die innovatieve mogelijkheden en de mogelijkheden die bewoners geven rondom de huidige situatie?

1605

Gedeputeerde **OLTHOF**: De motie van JA21 gaat over de verdere uitwerking en over leefbaarheidsproblemen in de Broekpolder. We zijn nu bezig met de leefbaarheidsproblemen rondom de N203. Om nu allerlei maatregelen in de Broekpolder te treffen, -als dat al een verantwoordelijkheid is van de provincie, laat ik daar ook duidelijk over zijn- en als we een

1610 verbindingsweg gaan aanleggen dan moeten de effecten van die weg zoveel mogelijk worden tegengegaan met innovatieve oplossingen. Ik zie in deze motie heel nadrukkelijk een koppeling met de realisatie van deze weg. Innovatieve oplossingen voor de Broekpolder liggen buiten de scope van dit debat. Zo zijn er nog veel meer plekken waar leefbaarheidsvraagstukken zijn en waar we diezelfde vraag kunnen stellen.

1615

De **VOORZITTER**; Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Pels.

Gedeputeerde **PELS**: Een vraag en een motie. Een vraag van mevrouw Van Soest over de opvang in Haarlem. Het klopt dat de opvang in Haarlem niet landschappelijk inpasbaar was. Deze weg

1620 was dat ook niet als die op maaiveld had gelegen. Daarover heeft ICOMOS een duidelijke uitspraak gedaan. Zo moet u ook deze vorm van niet inpasbaarheid zien. Op het moment dat de opvang daar gerealiseerd zou worden dan zou dat grote schade opleveren voor het zicht op het fort. Zo zijn er vele ruimtelijke ontwikkelingen die daardoor niet mogelijk worden gemaakt. Zo zie ik dit niet als een precedent. Het laat eerder zien hoe ontzettend ingewikkeld het is om

1625 binnen het gebied van de Stelling van Amsterdam te ontwikkelen. Als je dat dan wilt, dan moet het goed landschappelijk inpasbaar zijn. Laten we niet vergeten dat we nu eerst aan Unesco moeten gaan vragen of ze bij dit plan nu dan ook vinden.

Dan de motie: Ik ben het met twee overwegingen erg eens. Namelijk dat dit plan goede ideeën bevat en er ook geen aanleg nodig is van een weg om natuur, cultuur en recreatieve waarden te

1630 versterken. Daarom doen we dat ook al. Er is een landschapsfonds ingesteld aan het begin van deze Statenperiode. Ook is er de inzet op Liniedijken. Dat gaat integraal over het gehele gebied heen. Als er dan geen weg is waar een budget aan hangt, dan zouden we een ander budget moeten hebben om uit te geven aan dit gebied. Op dit moment is er geen financiële dekking om een plan te maken, op basis van dit landschapsplan, om al te gaan verkennen hoe deze

1635 maatregelen mogelijk kunnen worden gemaakt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik denk juist dat het heel mooie aanknopingspunten biedt. U zegt al: er is een landschapsfonds, er is geld voor Liniedijken beschikbaar gesteld. Tegelijkertijd bevat dit landschapsplan vele concrete voorstellen. Deze motie roept ook op om te kijken wat er te realiseren valt. Daarbij is het heel goed om onze bestaande inzet en financiën mee te nemen. Deze motie roept niet op tot het uitvoeren van alles, behalve de weg, -ik snap dat dat iets te ambitieus is-, maar om te onderzoeken wat mogelijk is.

1645

De **VOORZITTER**: Het beeld staat stil. We gaan kijken of eenieder de livestream kan blijven volgen. Gedeputeerde, u mag uw antwoord nog even voor u houden.

Schorsing 15.11- 15.18 uur

1650

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Het is niet duidelijk of het probleem geheel is verholpen. Zolang het geluid in ieder geval overal doorkomt, vergaderen we op die manier door. Anders verliezen we teveel tijd. Ik stel mevrouw Pels in de gelegenheid om alsnog de vraag te beantwoorden.

1655

Gedeputeerde **PELS**: Ik begrijp de gedachte van de heer Klein goed. Alleen hebben we het Landschapsfonds en ook de inzet voor de Liniedijk al vastgelegd. Daarbij hebben we dit gebied ook natuurlijk meegewogen in het plan voor de Liniedijk. Zoals ik zal zei: Het is een integraal plan voor de gehele Stelling van Amsterdam. Waarom u vraagt is of een integraal plan voor het gebied wordt opgesteld. Daarvoor hebben we nu echt geen geld of capaciteit. Zelfs al zou dat maar een deel zijn, dan vraagt u nog steeds van mij om daar ergens budget voor te vinden en er ergens ook mensen, die daaraan kunnen werken. Dat is er op dit moment niet.

1660

De **VOORZITTER**: Ik vraag u of er behoefte is aan een tweede termijn.

1665

Tweede termijn:

De heer **TERWAL** (VVD): Een korte tweede termijn vanuit de VVD. "De weg komt er niet." U schrikt ervan meneer Klein, maar dat waren uw woorden. 'Het geld komt niet uit Den Haag.', aldus de heer Hoogervorst. Nu dicht ik veel kwaliteit aan de CU en de SP toe, maar dat beide heren over een glazen bol beschikken, waarmee ze in de toekomst kunnen kijken, dat had ik niet verwacht. Met uw welnemen: Als ik de volgende keer Staatsloten koop, dan bel ik de heren Hoogervorst en Klein voor het winnende nummer, want dat weten zij dan. Even serieus: Dat de weg er niet komt, of dat het geld niet Den Haag zou komen; ik ben een positief gestemd mens. Dat is wel ergens op gestoeld. Nu leek het net of ik alleen met mijn positiviteit denk dat het geld wel uit Den Haag komt. Dat wordt ook meteen een toezegging die vraag van de gedeputeerde. Ik verwacht dat Gedeputeerde Staten een krachtige lobby kunnen voeren richting Den Haag en dat ze daarbij gesteund worden door de Mobiliteitsalliantie. Ik noemde het eerder de Logistieke Alliantie, maar ik verbeter het hier in de Mobiliteitsalliantie. Die alliantie heeft een deltaplan geschreven, waarin staat dat deze Mobiliteitsalliantie graag wil lobbyen voor de aanleg van de verbinding A8-A9. In de alliantie zijn niet zomaar partijen actief. Het zijn partijen als Evofenedex, TLN, maar ook ANWB, Fietzersbond, NS, Arriva en ROVER. Laat nu net ROVER in de commissie hebben ingesproken met een pleidooi voor een Modal Shift. Dit komt enigszins copy paged terug in de motie van de heer Steeman. De VVD is niet een partij van alleen maar asfalt. Ook wij ervoor dat je mensen verleid om daar waar mogelijk de fiets en het openbaar vervoer te pakken. Daar waar dat niet mogelijk is, -en dat is vaak het geval in de wat minder stedelijke gebieden in Noord-Holland-, dan moeten mensen gewoon de auto kunnen pakken. Meneer Steeman: Ik heb een filmpje gemaakt met een inwoner van Krommenie en ook met een transportondernemer. (Excus voor de

1670

1675

1680

1685

sluikreclame: Het filmpje staat sinds vandaag op de website van VVD Noord-Holland.) U kunt toch niet verwachten, om het maar even op microniveau te houden, dat een transportondernemer met zijn hele hebben en houden, dat wat in de vrachtwagen ligt, de bus pakt? Of dat deze inwoner van Krommenie, die ook apotheker is en met zijn busje medicijnen rondbrengt, met tasjes medicijnen op de fiets stapt? Natuurlijk zijn er auto's op de N203, waarvan de automobilisten zich ook per fiets of OV kunnen laten vervoeren. Om nu die tienduizenden automobilisten die nu dagelijks op de N203 vast staan, met een paar bussen en met fietsen te vervoeren, waarbij u ook nog eens het woord 'Amsterdam' wil laten verwijderen van een bewegwijzeringsbord, daar doet u deze inwoners en ondernemers te kort mee, meneer Steeman.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Zoals we een beetje gewend zijn van de heer Terwal, doet hij ook de bijdragen van D66 schromelijk tekort. Als u goed oplet in de bijdragen, die we vaak ook doen in de commissie en in Provinciale Staten, dan is het niet zo dat we zeggen dat de Modal Shift moet betekenen dat iedereen maar met de bus of trein moet gaan. Die Modal Shift kan ervoor zorgen, - en dat effect hebben we ook gezien tijdens coronatijd-, dat er een aantal procent minder auto's op de weg is. Dat heeft u als VVD ook ondertekend in het Klimaatakkoord. Acht miljard minder zakelijke autokilometers om ervoor te zorgen dat er positieve effecten zijn voor het klimaat. Met een aantal procent minder auto's op de weg kunnen ook de vervoerders en de transporteurs effectiever gebruikmaken van de wegen. U moet het met me eens zijn dat we de Modal Shift ook inzetten als onderdeel van moderne mobiliteit. Ik vind het echt vervelend dat u dat steeds in het absurde trekt, dat er dan transporteurs met de bus moet gaan, of de apotheker met de trein.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik wil echt niet de bijdrage van D66 in het belachelijke trekken, maar u noemt het zelf al. Een aantal procent. Als ik een aantal procent van die auto's afhaal, dan houd je nog steeds files over. Wellicht iets minder lange files, maar nog steeds files. Als u zegt dat het allemaal met de bus of fiets kan worden opgelost, dan vind ik dat geen eerlijk antwoord naar de inwoners toe. Dan kan ik maar tot een conclusie komen. U laat de inwoners niet alleen in de kou staan, maar ook in de hinder en alle luchtvervuiling die erbij komt.

De heer **STEEMAN** (D66): Nu zegt u weer 'allemaal'. U trekt het elke keer in het absolute. Een Modal Shift is onderdeel van moderne mobiliteit. Er zijn vele onderwerpen, en we hebben er al beleid voor gemaakt, waarin we als Staten kijken hoe we de moderne mobiliteit vorm kunnen geven. Dat het niet te voorkomen is dat er dan nog steeds files staan, dat ben ik met u eens. Om nu steeds te zeggen dat iedereen maar met de bus of fiets moet reizen, dat klopt gewoon niet. Het is een pakket. Ik zeg niet dat daarbij geen automobilititeit hoort, maar ik zeg wel dat als we ervoor kunnen zorgen, ook als Provinciale Staten, om die automobilititeit te beperken, dan hebben ook de automobilisten daarvan ontzettend veel voordeel.

De heer **TERWAL** (VVD): De VVD is ook voor een Modal Shift. Wij zien de positieve effecten, maar niet zo groots en meeslepend als u die verwacht. U kunt het de VVD niet kwalijk nemen dat wij niet aan wensdenken doen.

De heer **STEEMAN** (D66): ik wil in tweede termijn dank zeggen aan gedeputeerde Olthof voor de positieve benadering van de motie die is ingediend door D66, maar ook door CU, GL en de PvdA.

1735 Als we de motie van JA21 lezen over het betrekken van innovatieve ideeën bij de mogelijke realisatie van een verbinding A8-A9, dan is het in de voortgang van het dossier verder op de Statenagenda van belang dat we nog verder te spreken komen over wat er nog moet gebeuren voordat we daadwerkelijk een planrealisatiebesluit kunnen gaan nemen. Ik denk dat het ontzettend belangrijk is dat daarin een heel goed communicatie- en zeker ook een heel goed
1740 participatietraject wordt gevolgd, zodat alle omwonenden en alle mensen die belang hebben bij deze A8-A9-verbinding aan het woord komen, zodat de Staten een gedegen en gedragen besluit kunnen gaan nemen.

De heer **KLEIN** (CU): De discussie die we zojuist hebben gevoerd toont een beschamende
1745 patstelling. Het ziet ernaar uit dat Provinciale Staten vanavond gaan besluiten om de gedeputeerde op weg te sturen naar de minister en Unesco, met het plan voor de inpassing van de weg, terwijl nu al duidelijk is dat er geen meerderheid is voor de aanleg van dezelfde weg. Daarmee zetten we onszelf, de gedeputeerde, de minister en Unesco voor gek. Ik wil een laatste oproep doen aan de partijen die kritisch zijn over deze nieuwe weg, om een einde te maken aan
1750 deze schetsvertoning. Geef toch duidelijkheid en stem tegen dit plan. We vinden het ook belangrijk dat de minister en Unesco op de hoogte zijn van de verhoudingen hier in de Staten. We dienen daarom samen met de PvdD en de SP een motie in.

Motie 08/31-01-2022

1755 Notulen PS vergadering bij stukken minister

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari '22, ter behandeling van agendapunt 9 'Verbinding A8-A9, Landschapsplan en voorstel voorkeursalternatief'; constaterende dat:

- *de discussie over de verbinding A8-A9 in de provinciale staten hoog oploopt;*
- 1760 *overwegende dat:*
- *verschillende partijen in zowel de coalitie als oppositie verschillend aankijken tegen nut en noodzaak van een wegverbinding;*

verzoeken GS:

- *de notulen van dit agendapunt van de PS-vergadering te voegen bij de stukken rondom het landschapsplan A8-A9 voor het ministerie van OCW en Unesco;*
- 1765 *en gaan over tot de orde van de dag.*

ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP

Als de minister weet dat dit voorstel slechts een compromis is om de Noord-Hollandse coalitie te
1770 redden, dan weet zij ook hoe hard zij moet lopen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1775 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Een interessant debat. Ook na deze PS-beraadslaging zijn we
nog niet tot een gedeelde mening gekomen over de wenselijkheid van deze verbindingsweg. We
kijken verschillend aan tegen nut en noodzaak. Dat moge duidelijk zijn. Net zoals dat bij de
inwoners speelt. Daarover hoorden we ook verschillende geluiden, in de commissie, maar ook via
andere wegen. Daar hebben we het vandaag niet over. We beslissen vandaag over het
landschapsplan. Ik heb gelukkig wel een gedeelde mening gehoord over de kwaliteit van het
1780 landschapsplan en de maatregelen die daarin staan en ook over de aanpak voor de korte termijn.
Daarmee kom ik ook bij de moties, waarbij ik blij ben dat ik de gedeputeerde een positief advies
heb horen geven over de motie voor de Modal Shift. Ik ben ook blij dat ik de gedeputeerde heb
horen zeggen dat we ook nog een aantal andere opgaven hebben, waar het gaat over
bereikbaarheid. In de andere moties staan zeker interessante dingen, maar gezien het feit dat we
1785 het hier over het integrale landschapsplan hebben en er geen extra gelden beschikbaar zijn,
volgen wij daarin de advisering van Gedeputeerde Staten.
De motie van JA21 lijkt ons nog wat prematuur, maar we kunnen er op zich wel mee instemmen.
We hebben vooral ook gehoord, dat tegen de tijd dat er vanuit het Forum van Unesco in de zomer
van 2023 een advies ligt, we het er hier ook weer over gaan hebben. Dan kan inzicht worden
1790 gegeven hoever de stand van zaken is voor de betaalbaarheid. Daar kijken we naar uit.

De heer **DESSING** (FvD): Ik verbaasde me over de bijdrage van de heer Klein. Hij had het over het
zetten van een breekijzer tussen de coalitie. Eigenlijk zei hij: "Laten we het nu maar helemaal niet
doen." Ik heb het coalitieakkoord goed gelezen. De aanleg van deze weg maakt onderdeel uit van
1795 het coalitieakkoord. Het lijkt mij heel apart om het op die manier te doen. Forum voor
Democratie heeft zich uitgesproken voor dit landschapsplan. We steken ook niet onder stoelen of
banken dat we voor de weg zijn. Het lijkt me een aparte gang van zaken om op die manier, zeg
maar de glazen bol tegen de weg überhaupt alvast in stelling te zetten. Dat wilde ik toch even
gemeld hebben.

1800

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van der Waart.

1805 Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ik hoorde dat er gezegd werd dat er in het coalitieakkoord zou
staan dat deze weg aangelegd zal worden. Volgens mij staat er in het coalitieakkoord dat we een
landschapsplan opstellen om te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor deze weg. Daarover
hebben we het vandaag. Bent u dat met mij eens?

De heer **DESSING** (FvD): Ik ben het met u eens dat we het vandaag hebben over het
landschapsplan. Dat klopt ja. Dat is een voorloper van wat die weg zal moeten gaan doen. Dat is
1810 de tweetrapsraket die we nodig hebben om die weg überhaupt aan te kunnen leggen.

Reactie Gedeputeerde Staten in tweede termijn:

1815 Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij kan ik kort zijn. De vraag over de financiënlobby. We gaan
dit met het Rijk bespreken. We kijken welke andere mogelijkheden er zijn voor financiering. Ja,
daar gaan we mee aan de slag.

In reactie op de heer Klein. Zoals Statenlid Van der Waart terecht stelde: We zouden een landschapsplan presenteren. Dat landschapsplan ligt nu voor met de vraag of u voor of tegen bent. Er ligt nu niet de vraag om ja of nee tegen de verbinding A8-A9 te zeggen. Volgens mij is dat wat nu besproken wordt. Er volgen nog meer besluiten. Ook de partijen die tegen zijn, hebben een motie ingediend om uiteindelijk dat proces te beïnvloeden en daar dan toch het beste uit te halen, als die weg er dan toch moet komen. Dat is hun goed recht. Er ligt de nadrukkelijke randvoorwaarde dat als de weg er ooit gaat komen, dan is dit landschapsplan het uitgangspunt. Dat ligt nu voor. Iedereen kan daarover zijn of haar oordeel geven, dus ik vind het beeld dat u schetst niet terecht.

Als het gaat over uw motie: De notulen zijn openbaar. U bent als Staten zelf in de positie om de notulen door te sturen. Ik laat deze motie aan de Staten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik wil nog even voor alle duidelijkheid het volgende aan de heer Olthof vragen. Uiteraard stemmen we voor het landschapsplan. Ik heb aangegeven dat er wel heel veel meer in gang wordt gezet. Als er straks over een go or no go wordt gesproken, dan kan een no go niet zomaar worden uitgesproken, omdat het gehele proces dat in gang is gezet ook vraagt om een verzwaarde motivering. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat is de dynamiek van deze Staten. Op het moment dat een partij een standpunt inneemt, dan zal dat gemotiveerd moeten gebeuren. Als u het er niet mee eens bent, of die motivering niet zwaar genoeg vindt, dan bent u degenen die uw collega's daarop kan bevragen. Ik ga geen oordeel geven over de motivatie van verschillende partijen.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat er voor mevrouw Pels geen tweede termijn nodig is. Dan komen we daarmee aan bij de afronding van dit agendapunt. Dit is ook het laatste moment waarop eventuele aangescherpte moties, of nieuwe moties kunnen worden ingediend. Dat kan vanavond niet meer.

We schorsen 10 minuten voor een stoelwissel om daarna door te gaan naar het volgende agendapunt.

Schorsing 15.37 tot 15.48 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

10. Datastrategie Noord-Holland (Voordracht 07-2022)

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): De Datacenterstrategie, die voorligt, is hard nodig. De vestiging van datacenters roept zowel op landelijk als op regionaal niveau veel discussie op. Enerzijds zijn datacenters nodig voor steeds meer digitaliserende samenleving. Anderzijds heeft de ervaring aangetoond dat met name Hyperscales negatieve effecten hebben en dat we in het verleden

- 1860 fouten hebben gemaakt, waarvan we moeten leren. Voor D66 is duidelijk dat datacenters belangrijk zijn voor een robuuste, digitale infrastructuur en dat ze een aanzienlijk beslag leggen op onze energienetwerken voor duurzame energie en op onze schaarse ruimte.
- De ambitie van de strategie kan op de steun van D66 rekenen. Inzetten op dat Noord-Holland een internationaal georiënteerde regio blijft, in combinatie met gecontroleerde groei van datacenters,
- 1865 met harde eisen, die zorgen voor een beperking van de negatieve effecten. Transparantie in het proces rond vestiging en burgerparticipatie zijn bij deze plannen van belang. Het is goed dat de provincie wil stimuleren dat gemeenten hierin optimaal hun verantwoordelijkheid nemen. Wat gaan Gedeputeerde Staten concreet doen om deze transparantie en burgerparticipatie ook te borgen? Wat onze fractie betreft zou het goed zijn als Gedeputeerde Staten gemeenten
- 1870 aansporen van te voren helderheid te geven over het proces en de te nemen stappen, gekoppeld aan speelruimte, die aanwezig zijn. Ook het smart formuleren van het proces helpt hierbij. De sector is een innovatieve sector en een economisch bloeiende sector. Het is positief dat de sector investeert in opleidingen. Het ontwikkelen van talent is onontbeerlijk. De sector biedt talent ook kansen. Technische scholing moet niet alleen hoog blijven staan op de agenda van de sector,
- 1875 maar wat D66 betreft ook hoog op de agenda van de provincie blijven staan. Onze fractie gaat ervan uit dat de gedeputeerde de sector hierop blijvend zal bevragen.
- Over de brede toegevoegde waarde van datacenters bestaan verschillende beelden. Dat Provincie Noord-Holland met Flevoland verdiepend onderzoek gaat doen om hier zicht op te krijgen en toezegt de meerwaarde blijvend te monitoren, is een goede zaak. We blijven graag op de hoogte
- 1880 van de uitkomsten, net zoals onze fractie eraan hecht dat een evaluatie plaatsvindt van hoe de voorwaarden van vestiging in de praktijk werken. Gedeputeerde Staten hebben een primeur te pakken. Het Rijk wil regels voor vestiging aanpassen. Het is goed dat met verschillende overheden wordt afgestemd over deze voorwaarden en spreiding en dat er zicht blijft op de gevolgen voor ons elektriciteitsnetwerk. De regels van het spel moeten niet alleen voor iedereen
- 1885 gelijk zijn en duidelijk. De regels van het spel moeten voor iedereen ook helder en duidelijk zijn. Het is mede om die reden dat we ook de motie, die de VVD gaat indienen, kunnen steunen. Het is belangrijk dat Gedeputeerde Staten rugsteun krijgen opdat de ambities die we hiermee samenstellen ook meegenomen worden in regels van het Rijk en van Europa.
- 1890 De heer **KLEIN** (CU): Met deze Datacenterstrategie geeft de provincie richting aan de ontwikkeling van een steeds omvangrijkere bedrijfstak. Dat is heel belangrijk, want de effecten van datacenters op het landschap en het stroomnetwerk zijn groot, terwijl de baten niet direct in de omgeving terechtkomen. Met deze strategie wordt een einde gemaakt aan de ongeregelde groei en zetten we onze mogelijkheden maximaal in om de impact zo klein mogelijk te maken.
- 1895 De CU heeft drie aandachtspunten. Allereerst vinden we het belangrijk om aan te geven dat de categorie van Hyperscale datacenters een onevenredig grote impact heeft. In een evaluatie moet daarom gekeken worden of onze sturingsmogelijkheden voldoende zijn en daarover moeten we met het Rijk in gesprek gaan. We dienen daarom graag mede de motie in, met als titel 'Zorgen om Hyperscales', die straks door GL zal worden ingediend.
- 1900 Ten tweede hebben we in de commissie ook al aangegeven dat we het onderwerp 'Beperken lichthinder' expliciet opgenomen wensen te zien als onderdeel van een goede landschappelijke inpassing. We dienen daarvoor een amendement in.

Amendement 01/31-01-2022

1905 Tegengaan lichtoverlast Datacenters

Betreft agendapunt 10: Datacenterstrategie Noord-Holland (VD-07)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, ter behandeling van voordracht VD-07, Datacenterstrategie Noord-Holland;

1910 *besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te vullen: met dien verstande dat op pagina 18 aan de eerste paragraaf de onderstreepte tekst wordt toegevoegd:*

We werken samen met gemeenten uniforme vestigingsvoorwaarden uit. Om een goede landschappelijke inpassing, beeldkwaliteit, duurzaamheid en circulariteit te waarborgen wordt aanvullend ingezet op uniforme vestigingsvoorwaarden waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, in het verlengde van de vestigingsvoorwaarden die de gemeenten Amsterdam en

1915 *Haarlemmermeer al gesteld hebben. Daarbij hebben we ook aandacht voor het voorkomen van lichthinder. De vestigingsvoorwaarden werken we uit in afspraken met de gemeenten waar zich nog datacenters mogen vestigen. In onze Omgevingsverordening nemen we de verplichting op dat gemeenten waar zich datacenters mogen vestigen tot deze afspraken komen, aanvullend op de regionale afspraken rond bedrijventerreinen.*

1920 *Toelichting:*

Het streefbeeld in de Noord-Hollandse Datacenterstrategie is dat de impact van datacenters op de omgeving minimaal is. Daarbij is onder andere oog voor de landschappelijke inpassing. Bij reeds bestaande datacenters blijkt dat uitgebreide en felle verlichting één van de vormen van impact op de omgeving is. De provincie heeft de ambitie om de impact op de omgeving via verplichte

1925 *vestigingsvoorwaarden te minimaliseren. Het is goed om expliciet te benoemen dat er daarbij ook aandacht is voor het voorkomen van lichthinder.*

ChristenUnie

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1930 Een interruptie van mevrouw Gonggrijp.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Kunt u concreet aangeven wat u precies bedoelt met uw amendement over lichthinder? Wat verwacht u van Gedeputeerde Staten dat gedaan wordt om te zorgen dat het ook echt effect heeft?

1935

De heer **KLEIN** (CU): We hebben van omwonenden, voor zover je van omwonenden kunt spreken bij een datacenter, begrepen dat er vaak heel felle verlichting is rondom een datacenter, vanuit veiligheidsoverwegingen. Daar kunnen we ons van alles bij voorstellen. Tegelijkertijd heeft dat een enorme impact op de beleving van de datacenters in de avond. We denken dat het goed is

1940 *om in die vestigingsvoorwaarden, die straks met gemeenten worden afgesproken, ook aandacht voor dat aspect te hebben. Hoe kunnen we zorgen dat de lichthinder voor de omgeving zo minimaal is, terwijl natuurlijk ook tegemoet gekomen kan worden aan de terechte eis van de exploitanten om de veiligheid te waarborgen. Je kunt er allerlei dingen voor bedenken. Er kunnen kappen op lichtmasten worden geplaatst, waardoor het licht in een bepaalde richting schijnt. Als*

1945 *je het datacenter toch inpast in een groene omgeving, kun je zorgen dat het licht daarachter*

verdwijnt. Er zijn veel creatieve mogelijkheden denkbaar. Het is punt is vooral dat we willen dat het aspect meegenomen wordt in een keuze voor een goede inpassing.

- 1950 Het derde punt is dat wij het ook belangrijk vinden dat de provincie zich inzet om ook de bestaande datacenters zoveel mogelijk te laten voldoen aan onze nieuwe voorwaarden, of onze wensen. Denk aan het opwekken van eigen energie op het dak, het gebruik van restwarmte of een betere landschappelijke inpassing, als er nog mogelijkheden zijn om die te verbeteren. In de commissie hebben we er al even over gesproken. We kregen geen antwoord op de vraag of daarvoor voldoende middelen en capaciteit voor beschikbaar zijn, of dat er extra inzet nodig is.
- 1955 We horen ook graag van de gedeputeerde wanneer ze terugkomt bij ons met het resultaat van deze inspanningen.

- 1960 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik citeer een quote uit het FD van december jl. "De vestiging van een datacenter in Nederland is een besluit dat grote impact heeft op omwonenden, maar ook op de resterende Nederlandse inwoners. We moeten met elkaar het gesprek voeren op de vraag wat het afwegingskader is en wiens belangen ermee gediend zijn." Einde citaat.
- Dit geeft precies aan waarom de VVD tevreden is met de voorliggende Datacenterstrategie. We nemen vandaag als een van de eerste overheden in Nederland een stap in de goede richting. Dat is goed, want er is een toenemende vraag naar data en dus naar datacenters. Dat vraagt tevens
- 1965 om goed toezicht van de overheid om de belangen van inwoners, ondernemers en natuur te waarborgen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts

- 1970 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het citaat wat u net naar voren bracht daarin was de vraag wie er nu het meeste baat bij heeft. Wat vindt u ervan dat de gedeputeerde zegt geen maatschappelijke kosten-/batenanalyse te willen opstellen? Hoe komen we er dan achter in wiens belang het is?
- 1975 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): U heeft het over de MKBA-analyse. Daarover hebben we het uitgebreid gehad in de commissie. We hebben ook geconstateerd dat die hier niet van toepassing was. Ik wilde met de quote iets anders aangeven. Dat heeft niet zozeer met die analyse te maken. Het heeft te maken met Hyperscales. Daar kom ik later in mijn verhaal op terug. Daar moet u toch even op wachten.
- 1980 De strategie maakte een keuze in het beperken en aanwijzen van het aantal hubs, waarbij gestreefd wordt om de meest duurzame hub van Europa te worden. De strategie geeft ook weer wat onze mogelijkheden zijn en waar de provincie een vinger in de pap heeft en waar niet. Het legt scherp bloot waar we als provincie geen rol spelen en waar we het vooral moeten hebben van samenwerking. Samenwerking met eigenaren van datacenters, bijvoorbeeld als het gaat om
- 1985 vestigingsvoorwaarden ten aanzien van duurzaamheid. Samenwerking met het Rijk als het gaat om de aanpassing van verdringingsregels. Samenwerking met gemeenten als het gaat over het participatieproces. De VVD heeft over dit laatste punt kritische vragen gesteld tijdens de behandeling in de commissie aan de gedeputeerde. Juist omdat het hier voor de provincie lastig

1990 is om die rol te pakken. Gedeputeerde Zaal heeft in de commissie duidelijk aangegeven dat ze bij de vestiging van een nieuw datacenter in gesprek zal gaan met de gemeente over een goed participatieproces en nadrukkelijk aandacht zal vragen voor de directe en grootschalige gevolgen van grote datacenters voor bewoners, maar ook voor inwoners in buurgemeenten. Mevrouw Gonggrijp heeft daarover een aantal vragen gesteld. Ik wacht het antwoord daarop rustig af. Wij vinden het een belangrijk punt en wij zullen de gedeputeerde ook in de toekomst op de voet
1995 blijven volgen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

2000 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Participatie zal nadrukkelijk worden besproken en gevolgd. Wat is nu participatie? Ik hoor u vertellen over meepraten. Er wordt geluisterd. Wat als bewoners zorgen hebben? Wat wordt daarmee gedaan? Wat is het doel van participatie?

2005 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik heb het niet over meepraten gehad. Dat is natuurlijk een bepaald level van participatie. Er zijn veel levels van participatie. Wat ik bedoel en waar het hier om gaat en waarover we het ook in de commissie hebben gehad is dat wij als provincie niet direct de leidende rol hebben in het participatieproces. Dat ligt bij de gemeenten. Zij moeten dat vormgeven. Wat gedeputeerde Zaal wel kan doen, is met die gemeenten in gesprek gaan en aangeven dat het participatieproces kan plaatsvinden en wat de mogelijkheden daartoe zijn. Dat is wat ik hiermee bedoel. Dat is ook onze rol als provincie.

2010 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik ben wel benieuwd of mevrouw Van Meerten dan ook vindt dat een participatietraject geslaagd is als er gewoonweg een participatietraject geweest is. Of bent u daar dan toch kritisch op?

2015 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Een participatieproces is niet geslaagd als de uitkomst is wat mensen willen. Dat ligt aan de kaders die worden gesteld door, in dit geval, een gemeenteraad. Uiteindelijk gaat de gemeenteraad erover. Als de raad stelt dat een proces is verlopen volgens de vastgestelde kaders en een meerderheid van de raad is daarvan overtuigd, dan zou je kunnen zeggen dat een participatieproces naar wens is verlopen.

2020 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Kunnen we dan afspreken dat we het niet meer over het belang en de goede eigenschap van participatie hebben in dit soort processen, als we niet weten wat die kaders dan zijn en of het wel succesvol is geweest? Nu doen we net, richting de burgers van Noord-Holland, of die participatie zo ontzettend goed is meegewogen, terwijl er blijkbaar geen
2025 zicht is op hoe die participatietrajecten zijn verlopen.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik blijf u het antwoord even schuldig. Volgens mij is het daarover in mijn beantwoording niet gegaan.

2030 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Hoeveel vertrouwen heeft de VVD in de Participatiewet? Als u ziet dat de kranten volstaan met berichten dat de participatie in Amsterdam totaal mislukt is, hoe kunt u dan volhouden dat de participatie gedaan moet worden via de gemeenten?

2035

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik zoek even naar een antwoord. Ik denk dat u het heeft over participatietrajecten en niet zozeer over de Participatiewet. Als het gaat over datacenters dan beslist de gemeenteraad uiteindelijk over de omgevingsvergunning. De participatie daarover wordt dan ook vormgegeven in dat proces.

2040

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik raad de VVD aan om naar hun collega's in de gemeenteraad van Amsterdam te luisteren. De participatie zoals die is gegaan bij de energietransitie: Alle mensen hebben daarin het vertrouwen opgezegd. Hoe kunnen we dan nog vertrouwen op de participatie?

2045

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik blijf vertrouwen houden in die participatie. We kunnen daarin op alle niveaus groeien, maar als we ophouden met het luisteren naar burgers en naar onze inwoners, dan houdt alles op. Ik blijf daar positief over. Ik denk dat er voldoende voorbeelden zijn waarbij goede resultaten worden geboekt op het gebied van participatie.

2050

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Kan de VVD garanderen dat de Provincie ervoor gaat liggen als participatie niet juist is gevoerd bij bepaalde projecten? Heeft de Provincie de bevoegdheid, mocht de participatie niet goed zijn verlopen, om in te grijpen en gemeenten kan dwingen de participatie nog een keer over te doen.

2055

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik vind dat een uitstekende vraag voor de gedeputeerde. Ik denk dat ze het antwoord in aanvulling op de vragen van mevrouw Gonggrijp wellicht mee kan nemen.

2060 Een andere quote uit hetzelfde FD-artikel brengt mij op een tweede zorgpunt van de VVD. Dat betreft de vestiging van de Hyperscale datacenters. De tekst luidt als volgt: "De meeste van de aangedragen punten voor de komst van de zogeheten Hyperscales leken zich beter te lenen voor een discussie in de Tweede Kamer dan in de raadzaal van een kleine gemeente in Flevoland."

2065 Einde quote. Het ging hier om de vestiging van een Hyperscale in Zeewolde. Een terecht punt van de journalist. Zelfs met de vestigingsvoorwaarden voor energie en water in de hand blijft het een uitdaging voor de provincie om de grote impact op landschap, de inpassing qua natuur en milieu te waarborgen bij met name Hyperscales. Daarom is het goed dat de gedeputeerde heeft

2070 toegezegd om na een jaar evaluatie te evalueren of en in hoeverre de principes in concrete vestigingsvoorwaarden met gemeenten ook daadwerkelijk werken. Zoals in de commissie aangegeven spreekt de VVD zich uit tegen een te groot aandeel van Hyperscale datacenters in Noord-Holland. We zijn van mening dat een goede verspreiding van Hyperscales over Europa

meer dan gewenst is. In die zin was het FD-artikel niet volledig. De discussie over level playing field hoort niet alleen thuis in de Tweede Kamer, maar ook in Brussel. De eigenaren van Hyperscales, met name Apple, Facebook en Microsoft zijn wereldspelers van de platformeconomie. Ze spelen Champions League. Hoewel we met Ajax goed kunnen meekomen,

2075 blijft het vechten om mee te kunnen spelen in the league. Dat vraagt om afstemming en spelregels met andere clubs op Europees niveau. De gedeputeerde heeft in de commissie toegezegd dat ze hierover in gesprek wil gaan om de problematiek rondom de vestiging van Hyperscales aan de orde te stellen. Als extra steuntje bij het voeren van deze gesprekken hebben we samen met Liberaal N-H, JA21 en D66 de volgende motie opgesteld.

2080

Motie 09/31-01-2022

Hyperscales

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, kennis genomen hebbende van de datacenterstrategie Noord-Holland

2085 *Overwegende dat*

- *datacenters een grote impact hebben op het (agrarisch) landschap;*
- *grond een kostbaar en schaars goed is in Noord-Holland;*
- *we in de toekomst mogelijk tegen beperkingen oplopen in de capaciteit van het stroomnetwerk;*
- 2090 · *het wenselijk is dat datacenters een goede aansluiting kunnen maken op het warmtenet;*
- *we een balans moeten vinden tussen economisch toegevoegde waarde en impact op (agrarisch)landschap.*
- *in de huidige cluster gebieden reeds een dusdanig aantal hectares datacenters gevestigd (of vergund voor nieuwbouw) is, en dat Noord-Holland daarmee op dit moment een*
- 2095 *bovengemiddeld aandeel pakt in de vestiging van datacenters;*

Constaterende dat:

- *in de datastrategie een beperkt aantal gebieden zijn aangewezen voor de vestiging van nieuwe datacenters;*
- *de omvang van bovengenoemde problemen direct samenhangt met de omvang van de*
- 2100 *datacenters in het algemeen, en hyperscale datacenters in het bijzonder;*
- *het voor hyperscales, gezien het type dienstverlening, niet noodzakelijk is om in een straal van 50 km van een hub of woongebied zich te vestigen;*
- *de provincie NH en de MRA als eerste overheden met een datacenterstrategie komen en hierdoor een voortrekkersrol hebben richting andere overheden.*

2105 *Spreken uit dat:*

- *de vestiging van nieuwe hyperscale datacenters in het belang van de mondiale digitale samenleving weliswaar nodig is maar in Noord-Holland de mogelijkheden hiertoe beperkt zijn - mede gezien ons huidig aandeel in het aanbod van datacenters;*

Verzoeken GS:

- 2110 · *zowel op nationaal als op Europees niveau de (voorwaarden van) nieuwvestiging van hyperscale datacenters aan te kaarten en te sturen op een level playing field van deze datacenters;*
- *Hierover uiterlijk bij de eerste evaluatie van de datacenterstrategie in de commissie EFB terug te rapporteren aan Provinciale Staten;*

2115 *en gaan over tot de orde van de dag.*

VVD, D66, JA21 en Liberaal Noord-Holland

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Een interruptie van Statenlid Van Wijnen.

2120

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik heb twee vragen over uw motie. De eerste vraag gaat over de eerste bullet, waarin u stelt dat Hyperscales nodig zijn. We hebben in de commissie besproken dat Provinciale Staten geen instrument hebben om te sturen op grootte. Nu zegt u toch dat die grote datacenters in beperkte mate nodig zijn. Kunt u toelichten waarom u daarover wel een uitspraak wil doen?

2125

Mijn tweede vraag gaat over het level playing field. Ik zou daar graag wat toelichting op willen. Wat bedoelt u daar precies mee? We hebben in Nederland goede richtlijnen over wanneer je een bedrijf wel of niet mag vestigen. Dat is niet in alle Europese landen het geval. Is een level playing field voor u dat Europa onze richtlijnen overneemt, of neemt u er genoeg mee als wij richtlijnen uit andere landen moeten overnemen, of eigenlijk gevraagd worden om onze richtlijnen af te zwakken?

2130

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Het antwoord op de tweede vraag. We gaan er inderdaad vanuit met dat level playing field dat deze motie een ondersteuning is en dat het niet onze ambitie om de meest duurzame hub van Europa te zijn, zal ondermijnen. Ik wil aan de gedeputeerde vragen of zij kan bevestigen of wij daarin ook die rol blijven spelen.

2135

De eerste vraag: De overweging moet u zo lezen dat wij vinden dat het wel noodzakelijk is, mondiaal gezien, dat die Hyperscales er zijn. Die Hyperscales worden ook gebruikt door deze grote bedrijven om zelf een bepaalde ontwikkeling door te maken. In die zin zijn ze wel noodzakelijk voor een verdere ontwikkeling, maar niet zozeer dat ze in Nederland of in Noord-Holland moeten staan, met een bepaalde hoeveelheid.

2140

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Mijn tweede interruptie was gericht op uw eerste toelichting. Ik moet nog even nadenken over uw tweede toelichting.

2145

Level playing field betekent dat wij eigenlijk Europa gaan vragen om onze ambities over te nemen?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): We gaan niet Europa vragen. Dan zegt u daarmee dat er een strategie voor Europa moet komen. Wat wij proberen met deze motie en daarover spraken we ook in de commissie, is dat de gedeputeerde in gesprek gaat in Europa en gaat kijken of het mogelijk is om daar het gesprek aan te gaan. In hoeverre kunnen we in Europa met die Hyperscales zorgen dat ze niet in een land terechtkomen, maar dat er sprake is van een goede verspreiding over heel Europa. Dat is wat we gaan vragen. We hebben de gedeputeerde gevraagd of ze daarvoor een motie nodig heeft. Ze zei dat het een steuntje in de rug kan zijn. Het is niet zo dat we de strategie een op een opgelegd willen hebben in andere Europese landen. Dat lijkt me een stap te ver. We hebben gevraagd of de gedeputeerde het gesprek wil aangaan. Ik denk niet dat we daaraan een enorme strategie hoeven te wijden. We hebben de Europastrategie. Dit is een punt dat zij in gesprekken mee kan nemen.

2150

2155

2160

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): We zijn nog aan het kijken of we deze motie kunnen steunen. Daarom hebben we nog een aantal vragen. Ziet u de Noord-Hollander ook als onderdeel van dat level playing field?

2165

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): De Noord-Hollander in de zin van inwoner?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ja.

2170

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik ga een antwoord geven zoals ik denk in welke richting u uw vraag stelt. Natuurlijk nemen we de Noord-Hollander mee in dit verhaal. Het gaat hier specifiek om de vestiging van de Hyperscales. De Hyperscales willen we goed verdeeld over Europa zien, zodat niet alleen maar die druk op Noord-Holland komt en op de Noord-Hollandse inwoners. Als dat het antwoord op uw vraag is. Ja.

2175

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Wanneer is er een gerechtvaardigd speelveld voor de Noord-Hollander, volgens mevrouw Van Meerten?

2180

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Ik ben heel benieuwd. De gedeputeerde gaat daarover gesprekken voeren. Wij hebben niet vooraf gesteld dat het level playing field er zo uit moet zien, of dit is het level playing field. De gedeputeerde komt ook na een jaar terug om in ieder geval verslag te doen van hoe het er in Europa voor staat en welke gesprekken zij heeft gevoerd en hoe zij het heeft kunnen meenemen. Wij wachten daarop haar evaluatie af. Ik kan nu nog niet zeggen hoe dat level playing field er voor ons uit moet zien.

2185

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): De CU twijfelt nog een beetje wat wij moeten met uw motie. We snappen de intentie; die zorgen over Hyperscales en dat we dat naar rato willen verdelen in Europa.

2190

Tegelijkertijd, dat is zowel een procedureel als een principieel punt, hebben we een maand geleden de Europastrategie vastgesteld. Daarin hebben we duidelijk vier prioritaire onderwerpen aangegeven waarmee de provincie naar Europa gaat. Dan vind ik het wat ingewikkeld om in de eerste vergadering daarna te denken: "Oh ja, we hebben nog een leuk idee. Kunt u daarmee ook naar Europa gaan?" Hoe kijkt u daar zelf tegenaan? Wellicht kan de gedeputeerde ook haar visie

2195

op die vraag geven in haar beantwoording.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Nogmaals, ik denk niet dat dit zo zwaar weegt als de prioriteiten, die we hebben aangegeven in de Europastrategie. We hebben het in de commissie uitgebreid besproken. Toen heb ik ook aan de gedeputeerde gevraagd of het makkelijk zou zijn als ze een motie zou hebben waarmee ze het gesprek in Europa kan aangaan. Zo moet u de motie zien. Niet meer en niet minder.

2200

- De heer **CARTON** (PvdA): De datacenters liggen onder een enorm vergrootglas, ook in Noord-Holland. Veel inwoners maken zich terecht zorgen over de impact daarvan op
- 2205 leefbaarheidsaspecten, inpassing in het landschap, klimaat, energieverbruik en zo kan ik nog wel even doorgaan. Mijn fractie maakt zich vooral zorgen over de onwenselijke gevolgen van de grootschalige Hyperscale datacenters. Echter, zijn datacenters ook niet meer weg te denken. Met elkaar gebruiken we dan ook meer en meer data. We hebben vandaag met elkaar kunnen zien wat de impact is als iets even niet wil meewerken. Belangrijk is het om goed met elkaar vast te
- 2210 stellen wanneer, waar en onder welke strenge voorwaarden datacenters mogelijk zijn. Het is dus goed dat we hier als Noord-Holland, als eerste provincie, richting geven met onze Datacenterstrategie. Met deze strategie zetten we een belangrijke stap, met een clustering van datacenters en het uitwerken van concrete vestigingsvoorwaarden. Alleen bepaalt het smart uitwerken van deze vestigingsvoorwaarden straks wel het succes. Onze oproep aan GS is ook om
- 2215 landelijk het gesprek aan te gaan over de instrumenten om op deze vestiging van datacenters te sturen, om negatieve effecten op leefbaarheid of de volgordelijkheid van aansluiting op het net te voorkomen. Een motie hiertoe wordt door de PvdA met GL, JA21 en CU ingediend. Gedeputeerde Staten werken straks de vestigingsvoorwaarden samen met gemeenten uit. Dit is uiteraard maatwerk, zoals de gedeputeerde in de commissie al aangaf. Mijn fractie is wel
- 2220 benieuwd hoe Gedeputeerde Staten zorgen dat de belangen van de omgeving goed worden geborgd in dit transparante proces, om te komen tot deze vestigingsvoorwaarden. De omgeving staat tegenover grote 'reuzen' als Microsoft en Google. Dit neemt mijn fractie mee als dit later weer in Provinciale Staten terugkomt.
- 2225 Mevrouw **KUIPER** (CDA): Zoals we ook in de commissie EFB hebben aangegeven, vinden we het heel goed dat Provincie Noord-Holland een datacenter strategie vaststelt. Het is nu eenmaal zo dat onze maatschappij is ingesteld op het gebruik van een grote hoeveelheid data en in de toekomst zal de behoefte alleen maar groter worden. Het is ook een feit dat het datagebruik wereldwijd is dat bij het gebruik van data nu eenmaal ook grootschalige opslag nodig is.
- 2230 Provincie Noord-Holland is geen eiland en terecht ook de opmerking van de gedeputeerde in de commissie dat we niet kunnen uitgaan van het alleen faciliteren van databehoeften in Nederland. Wat ons betreft is het omgekeerde ons inzien ook juist. Dit betekent niet dat er onbegrensd en ongereguleerd in Noord-Holland groen licht moet worden gegeven voor ieder bedrijf dat een datacenter in Noord-Holland wil vestigen. Er moet een afweging plaatsvinden tussen de behoefte
- 2235 aan ruimte bij de vele ambities die we hebben. De agrarische sector, woningbouw, natuur. Alle zijn van groot belang voor de toekomst van Noord-Holland en haar inwoners. Voor het CDA is de Datacenterstrategie een goed instrument om die afweging te kunnen maken. Door de vestigingsmogelijkheden van datacenters van meer dan 2000 m² en een MVA van 50 te beperken tot drie gemeenten: Hollands Kroon, Amsterdam en Haarlemmermeer en dan alleen nog op
- 2240 bedrijfsterreinen wordt een ongebreidelde vestiging niet meer mogelijk. Daarbij zullen eveneens, via de Omgevingsverordening, met gemeenten afspraken worden gemaakt over duurzaamheidseisen, landschapsinpassing, gebruik restwarmte etc. We vinden de samenwerking met gemeenten altijd van grote waarde, maar daarom ook zeker als het over de vestiging van datacenters gaat. We gaan als Provincie ook niet overal over. Als het
- 2245 over waterverbruik gaat zijn de waterschappen bevoegd om hiervoor eisen te stellen en

- vergunningen af te geven en over het energieverbruik is dat het Rijk, die middels een Elektricitetswet bepaalt hoe de toedeling van de beschikbare energie gaat. Als de vestiging van datacenters zich beperkt tot drie gemeenten en tot de bedrijfsterreinen zit daarin ook de sturing op deze zaken. Een uitbreiding van een bedrijventerrein, of de vestiging van een nieuw
- 2250 bedrijventerrein gaat alleen met medewerking van de Provincie. Dan kan de integrale afweging worden gemaakt of een locatie inderdaad kan worden getransformeerd tot een bedrijventerrein voor de vestiging van een datacenter versus bijvoorbeeld de noodzaak voor het behoud van agrarische grond, of het beschikbaar stellen van een locatie voor bewoning. Als die afweging bij
- 2255 komen vraagstukken van energie- en waterverbruik, of landschappelijke inpassing al niet meer in beeld. Ik hoop dat ik dit zo goed verwoord heb. Anders zou ik graag van de gedeputeerde horen dat ik het verkeerd zie, of anders zou moeten zien.
- Voor de datacenters die er nog wel komen, is er gezien de Datacenterstrategie een duidelijke vereiste over duurzaamheid, landschappelijke inpassing, gebruik restwarmte etc.
- 2260 De vraag die we nog wel hebben, is de volgende. De Datacenterstrategie zal worden geïmplementeerd in de Omgevingsverordening. Zoals door de gedeputeerde is aangegeven, zijn de regels uit de Datacenterstrategie pas dwingend vanaf toepassing als zij in de Omgevingsverordening zijn opgenomen en die gelden dan vanaf 1 januari 2023. Zoals we in de strategie in de tabel hebben kunnen lezen, zijn er tot nu toe datacenters gebouwd in Hollands
- 2265 Kroon met een MVA van 315. Er staat ook aangegeven dat er nog lopende initiatieven zijn in Hollands Kroon, met een verwacht MVA van 850. Dus ruim tweeënhalf keer het vermogen ten opzichte van hetgeen tot nu toe gerealiseerd is. Als we vandaag de strategie vaststellen, wat betekent dat voor de datacenters waarvoor er lopende initiatieven zijn? Vallen zij buiten de werking van de Datacenterstrategie en straks de aangepaste Omgevingsverordening en kunnen
- 2270 zij zich nog vestigen op percelen die nu niet de status van een bedrijventerrein hebben? Ik heb hiernaar ook gevraagd in de commissie. Ik zou hierover graag meer duiding hebben. Dat is ook mijn vraag aan de gedeputeerde. Wat is dan de positie van de Provincie als het over lopende initiatieven gaat?
- 2275 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Zoals al eerder gezegd besluiten we vandaag als Provinciale Staten over de Datacenterstrategie Noord-Holland. Zoals onze fractie al tijdens de commissievergadering aangaf, maakt de PVV zich zorgen. Hoewel de strategie maatregelen bevat om het aantal nadelen van datacenters tot op zekere hoogte tegen te gaan, ziet de PVV geen noemenswaardige voordelen voor Noord-Holland en Nederland om nog meer datacenters toe te staan. Voordelen
- 2280 met betrekking tot werkgelegenheid zijn klein. De huidige capaciteit van de datacenters in ons land is drie keer zo groot als we in Nederland aan capaciteit nodig hebben. De rest wordt gebruikt voor opslag en verwerking van data uit het buitenland. Nut en noodzaak zijn wat de PVV betreft niet aanwezig, maar grote nadelen wel. Hoe je het wendt of keert datacenters domineren op een negatieve wijze het landschap. Hoewel de gedeputeerde tijdens de commissievergadering
- 2285 aangaf dat het niet zomaar mogelijk is om op agrarische gronden een datacenter te bouwen, blijft die kans natuurlijk wel aanwezig. Dat zou een slechte zaak zijn omdat de agrarische sector van onmiskenbare waarde is voor Nederland en Noord-Holland. Niet alleen voedt zij ons, maar zij genereert ook veel exportinkomsten en de nodige werkgelegenheid. Een ander veel genoemd

2290 probleem is het gigantische energieverbruik van datacenters. Vaak groene energie waarin veel
belastinggeld van burgers in omgaat en die nodige ruimte in beslag neemt. Om die redenen
dienen we straks samen met Forum voor Democratie een motie in, inzake secundair
grondgebruik. Het verbaasde onze fractie dat de gedeputeerde tijdens de commissievergadering
wel kon aangeven dat datacenters 2,3% van de totale elektriciteit in Nederland gebruiken, maar
niet hoeveel Noord-Hollandse capaciteit datacenters opslurpen. Dat percentage zou niet zijn
2295 doorberekend. Onze fractie zou graag zien dat dit in het vervolg wel gebeurt, zodat de gevolgen
van datacenters nog beter in beeld komen. Is de gedeputeerde daartoe bereid? Het is natuurlijk
opmerkelijk dat het hier over de Datacenterstrategie van Noord-Holland hebben, maar dat de
exacte cijfers van Noord-Holland ontbreken.

Ondanks alle grote nadelen zet het college stug door. Brusselse ambities moeten kost wat het
2300 kost worden gehaald. Zo valt in de strategie te lezen dat digitalisering een belangrijke
voorwaarde is om de Europese doelen binnen de Green Deal te behalen. Deze voor onze burgers
rampzalige Green Deal staat voor zowel een groene als digitale transitie. In een eerdere brief van
het college stond dat datacenters een belangrijke onderdeel zijn van een digitale infrastructuur,
die de basis vormt voor de Europese digitale strategie. Digitalisering lijkt absoluut het hoofddoel,
2305 wat ook zichtbaar wordt in de opmerkelijke vlijt waarmee de Nederlandse overheid grote Tech-
bedrijven en Brussel werken aan de introductie van een digitale ID met alle mogelijke gevolgen
van dien voor onze vrijheid en privacy. Zeer zorgwekkend.

Wat de PVV betreft komen er geen nieuwe datacenters meer bij. Mogelijke voordelen wegen naar
de mening van onze fractie niet op tegen de enorme nadelen. De voorgestelde maatregelen,
2310 zoals het vastleggen van clusters in de Omgevingsverordening, het opstellen van
vestigingsvoorwaarden en burgerparticipatie zijn naar onze mening niet meer dan lapmiddelen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Onlangs verscheen een rapport van Stratix, dat is opgesteld in opdracht
van het Ministerie van EZK. De belangrijkste zin in dat rapport was dat de bestaande en de
2315 nieuwe Hyperscale datacenters niet als vitale infrastructuur van Nederland worden beschouwd.
Mijn vraag is dan: Wat gaat de gedeputeerde hiermee doen? Zo wordt het niet gebracht in de
Datacenterstrategie. Ik zou daarop graag een toelichting hebben.

Er is een factsheet gekomen over het watergebruik. Wat er nu op Agriport staat, zal 2,5 miljoen
kubieke meter drinkwater per jaar gebruiken. Dat is toch wel heel erg veel meer dan Hollands
2320 Kroon vermeld, of wat er in de strategie staat. Kortom, we krijgen informatie, die vanuit Den
Haag komt en die zegt: "We hebben ze eigenlijk niet meer nodig, want het is geen vitale
infrastructuur." Aan de andere kant wordt heel veel water gebruikt. Dus wat gaat de
gedeputeerde met deze informatie doen?

Deze twee extra informatiepunten sterken de SP in haar standpunt. We hebben dat in de
2325 commissie verwoord. Het is én het ruimtebeslag, én het energieslurpen, én het waterverbruik, én
de overbelasting van het energienet, én het is de overcapaciteit vanwege het buitenland, én het
geeft geen werkgelegenheid, althans niet significant. Kortom, er is zoveel tegenin te brengen.
Dan is er ook nog het gebrek aan participatie. Dan wil de gedeputeerde nog eens een keer geen
MKBA gebruiken. Wij kunnen niet zien in wiens voordeel die dingen worden neergezet. Wij vinden
2330 dat allemaal erg onverstandig. Ik vind dat u een prachtig rapport hebt geschreven, maar daar had
als conclusie moeten staan: "Het is wel genoeg. We willen er niet meer bij." Maar dat staat er nu

net niet. U houdt altijd weer de deur open om er toch nog wat bij te zetten. Voor de SP is het meer dan genoeg aan datacenters. U begrijpt wel hoe we met deze strategie zullen omgaan.

- 2335 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): We hebben het al een tijd over de Datacenterstrategie. Een strategie die ontwikkeld werd omdat er bezorgde geluiden over verdozing van het landschap, maar ook problemen met energieverbruik en restwarmte door veel mensen hier onder woorden zijn gebracht. GL is blij dat we nu deze stap zetten. Dit document biedt een eerste aanzet om deze grootschalige nieuwe ontwikkeling in het landschap goed in te passen. We beperken het aantal
2340 gemeenten, waar datacenters kunnen komen. We zetten piketpaaltjes naar de toekomst over hoe we het willen hebben qua landschappelijke inpasbaarheid, qua circulaire doelen en qua energiedoelstellingen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Zoon.

- 2345 Statenlid **ZOON** (PvdD): U zei dat u blij bent met deze Datacenterstrategie. Suzanne Kröger, Tweede Kamerlid GroenLinks zegt juist dat er een stop moet worden gezet op Hyperscale datacenters, juist omdat groene stroom richting burgers moet. Nu gaan we juist in deze strategie op de plek waar we in Noord-Holland veel groene stroom opwekken ruimte bieden aan de Big
2350 Tech. Bent u het dan niet eens met uw Tweede Kamerfractie?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik vraag u mijn betoog uit te luisteren. Mocht u dan nog steeds uw antwoord niet hebben, dan kunt u me alsnog onderbreken.

- 2355 Deze strategie laat zien dat er nog heel wat moet gebeuren, voordat we echt over de hele breedte kunnen sturen op inpasbaarheid. Als het gaat over energieverbruik, of restwarmte leunen we grotendeels op de goodwill van de sector. Het is niet dat we daar wantrouwig over zijn, maar we vinden het wel zorgelijk als we daar afhankelijk van zijn. Niemand kan in de toekomst kijken. Hoe ziet dit er over een aantal jaren uit, als de eerste investeringen gedaan moeten worden om nog
2360 meer energiezuiniger te kunnen zijn, of als er nog minder ruimte nodig is voor data? Ook willen we niet blind zijn voor de moeilijkheden, die een Hyperscale datacenter in Hollands Kroon heeft geproduceerd. We vragen ons af of ze echt niet geweten hebben dat het mooier en beter had gekund. Vanuit onze zorgen hadden we het liefst al stevigere kaders vanuit het Rijk gehad om in de volle breedte op inpasbaarheid te kunnen sturen, of vanuit het Rijk instrumenten gekregen om
2365 dat zelf te kunnen doen. Het liefst hadden we nu gezegd dat we nu in ieder geval voorlopig geen uitbreiding van het aantal Hyperscales willen, totdat die instrumenten of kaders vanuit het Rijk er zijn. Juist bij Hyperscales zie je die problemen met inpasbaarheid in de volle breedte ontstaan. Het voelt een beetje roekeloos om met een pas ontwikkelde strategie gelijk de sterkste in de klas in het gareel te moeten houden. We hebben ons laten overtuigen dat het juridisch niet kan. Dat
2370 we geen instrumenten hebben om specifiek op de omvang van een bedrijf te sturen. We vinden het wel nodig dat we in Provinciale Staten een platform geven aan alle zorgen die we de afgelopen tijd gehoord hebben en eigenlijk onvoldoende konden adresseren. We willen dit doen door als Provinciale Staten concreet te benoemen dat met name Hyperscales echt extra risico's met zich meebrengen. Dat we daar niet blind voor zijn. De moeilijkheden in capaciteit op het

- 2375 elektriciteitsnetwerk, de aanslag op de hoeveelheid groene energie. Eigenlijk zijn ze allemaal al genoemd. Het lijkt ons goed als de gedeputeerde met die boodschap ook naar het Rijk gaat. Dat we een oplossing willen om te kunnen omgaan met de risico's en dat wij in de volle breedte kunnen sturen met vestigingsvoorwaarden, hetzij omdat het Rijk er stevige kaders voor geeft, hetzij omdat we het zelf kunnen. Ook mag onze eigen inzet op duurzaamheid, circulariteit en
- 2380 andere beleidsvelden niet bemoeilijkt worden. Daarom dienen we met JA21, PvdA en de CU een motie in.

Motie 10/31-01-2022

Zorgen om Hyperscales

- 2385 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31-01-2022*
Kennis genomen hebbende van de datacenterstrategie Noord-Holland
Overwegende dat Noord-Holland de eerste overheid is die kaders meegeeft aan de vestiging van datacenters en daardoor beter kan sturen of datacenters voldoen aan de vestigingsvoorwaarden die we daaraan stellen.
- 2390 *Verder overwegende dat de komende tijd moet gaan blijken hoe deze vestigingsvoorwaarden in de praktijk gaan werken en om die reden ook tijdens de commissie EFB van 17-01-2022 een evaluatie is toegezegd.*
En tot slot overwegende dat met name bij Hyperscales, door de grote impact op landschap en uitdagingen voor inpassing qua natuur en milieu, het nauw luistert om te weten hoe de
- 2395 *vestigingsvoorwaarden bijdragen aan een goede inpassing.*
Spreeken uit dat Hyperscales substantiële en bijzonder onwenselijke bedreigingen met zich meebrengen voor het Noord-Hollands landschap en de energie en circulaire doelstellingen van Noord-Hollandse bewoners, gemeentes en de provincie
Verzoeken GS bij de evaluatie te betrekken of de vestigingsvoorwaarden nu en naar de toekomst
- 2400 *voldoende sterk zijn om te kunnen sturen op een goede inpassing op gebied van landschap, natuur en milieu*
En verzoeken GS landelijk het gesprek aan te gaan over harde instrumenten die nodig zijn om te sturen op vestiging voor datacenters, zodat nieuwe datacenters geen problemen geven voor ander provinciaal beleid doordat er bijvoorbeeld conflicten ontstaan over de volgorde van aansluiting op het elektriciteitsnet of doordat milieudoelen minder goed gehaald kunnen worden.
- 2405 *en gaan over tot de orde van de dag.*
GroenLinks, PvdA, JA21 en CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 2410 Een interruptie van Statenlid Zoon.

- Statenlid **ZOON** (PvdD): Als ik GroenLinks zo hoor dan bent u nogal sceptisch over deze Datacenterstrategie, maar u gaat toch voor stemmen. Was het niet beter geweest om eerst het gesprek verder aan te gaan met de Tweede Kamer en allerlei maatschappelijke organisaties, die
- 2415 niet gehoord zijn in deze strategie? Dan kan een beter pakket van maatregelen worden neergelegd.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik hoop heel erg dat het parallelle trajecten gaan worden. Eerlijk gezegd, ik heb er over nagedacht. Als ik zelf een naam had mogen geven aan dit document dan
2420 had ik misschien niet voor 'strategie' gekozen. Ik vind het in sommige opzichten echt een strategie. We komen met harde eisen. In andere opzichten is het misschien nog een visie, een ontwikkeling. Er staat ook letterlijk in dat het gaat om een ambitie en een streven. Tegelijkertijd denk ik wel dat als we het uitstellen dan hebben we niks. Dan kunnen we niets eisen. We kunnen nu beter met iets komen en dat gaan verbeteren, dan wachten en met lege handen staan, terwijl
2425 het ene na het andere datacenter zich aanmeldt.

Statenlid **ZOON** (PvdD): we hadden toch wel iets. Er was namelijk een investering om een datacenter neer te zetten in Hollands Kroon. Die hebben Gedeputeerde Staten tegengehouden, in verband met de capaciteit van in dit geval een dieselopslag. We kunnen wel degelijk als provincie
2430 bepaalde maatregelen nemen om die dingen tegen te houden. Die worden nu aan de kant gezet, omdat we nu aan strategiebepaling doen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik denk niet dat we instrumenten terug doen in de gereedschapskist, waar we er dingen uitgehaald hebben. Ik denk wel dat we het nu gestructureerd doen en dat we
2435 voorbij een incidentniveau kunnen komen. We kunnen per datacenter kijken hoe we dit kunnen doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Alberts.

2440 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik heb een vraag aan mevrouw Van Wijnen. Begrijp ik het goed dat u wilt evalueren? Dat is dan toch nadat er Hyperscales zijn neergezet? Dan staan ze er toch al? Hoe kun je ze dan nog tegenhouden?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik denk dat ik op hetzelfde antwoord kom als wat ik Statenlid Zoon gaf. Op sommige punten vind ik het een strategie en op andere punten een ambitie-, een ontwikkelingsdocument. Ik denk dat we daar nu mee moeten beginnen, omdat we anders over een paar jaar nog meer Hyperscales zien staan en dan pas beginnen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): We hebben nu Hyperscales staan. Dan had uw motie kunnen zeggen:
2450 "Zullen we eerst die evalueren, voordat we verder gaan?" Dat had ook gekund. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik denk dat het antwoord al in het huidige document besloten zit. Daarin hebben we al geconstateerd waar we tegenaan lopen en wat niet goed ging en wat we
2455 moeten adresseren. Je kunt bijna niet tegen evaluatie zijn. Je moet altijd reflecteren op wat je doet.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Daar ben ik ook altijd voor, maar het gaat altijd op basis van wat. Ik begrijp dat u akkoord gaat met toch het neerzetten van meer. De kans blijft bestaan. Dan zegt u:
2460 "We weten eigenlijk al wat er misgaat." Dan zou ik zeggen: maak dan een pas op de plaats en zeg

net als uw Tweede Kamer collega van GroenLinks in Den Haag: “Misschien moeten we maar even niet meer doen en even een pas op de plaats maken.”

2465 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Dat vind ik een rare interpretatie van wat ik net heb gezegd. Volgens mij heb ik duidelijk aangegeven dat wij het liefst geen Hyperscales neerzetten en maken we een pas op de plaats. Natuurlijk doe ik wat anders dan mijn Tweede Kamer-collega's in Den Haag. Ik zit in Provinciale Staten. We hebben een andere bevoegdheid en een ander mandaat. Het lijkt me evident. Net als dat ik hoop dat alle GroenLinks raadsleden in gemeenten ook hun eigen afwegingen maken.

2470 Statenlid **ZOON** (PvdD): Bij een Datacenterstrategie verwacht de Partij voor de Dieren een strategie. Een strategie waar de grenzen aan de groei in bepaald worden. Niet alleen ruimtelijk, waar we datacenters positioneren, maar ook hoe we omgaan met water, maar vooral met energie. Want we staan voor een enorme uitdaging. De noodzakelijke afbouw van kolen en gas verplicht
2475 ons de overstap naar duurzame stroom. We zullen de honger naar meer energie moeten omdraaien naar energiebesparing. Dat doen we niet met meer Hyperscale datacenters. De toekomstige elektrificering van bedrijven, zoals Tata Steel, is daar nog niet eens in meegenomen. Als je heel zwart/wit kijkt dan kun je stellen: Kies je voor Hyperscale datacenters, dan kies je voor langere vervuiling van Wijk aan Zee.
2480 Het elektriciteitsnet is niet op toegerust op meer, meer, meer. We hebben juist een tekort aan elektra. TenneT heeft een investeringsstrategie tot 2031 voor mitigerende maatregelen van bestaande knelpunten. Of daar nieuwe knelpunten bij moeten komen is een politieke keus. Dat zegt TenneT ook. Dit komt ook aan bod in het Buck-rapport dat de grondlegger is van deze strategie. De aanbevelingen uit dat rapport zijn maar deels overgenomen.
2485 Voor een Hyperscale datacenter maakt de locatie weinig uit. Voor Big Tech is Europa verdeeld in een enkele regio. Welk datacenters gebruikt worden, zal bepaald worden door beschikbaarheid van groene stroom en de prijs. Flexibel wordt uitgewisseld met Duitsland, Ierland of Nederland. Daarbij kijkt Big Tech naar haar eigen belangen. De grootste zorg zit dus in het ontbreken van een plafond. Aan duidelijkheid. Niet door te zeggen: “Bij een watertekort is er een
2490 verdringingsreeks in het afsluiten van water.”, want dan ben je te laat. Dan heb je de boeren al een sproeiverbod opgelegd. Je moet juist toegaan naar een water voetafdruk. Dat zou het uitgangspunt moeten zijn. Zoetwatercapaciteit plannen dat is pas strategiebepaling. En dat zouden we ook moeten doen met het energieverbruik. We zouden moeten toewerken naar een Regionale Energie Strategie op Verbruik. Kijk waarvoor beschikbare capaciteit in de komende
2495 jaren gebruikt gaat worden. Bepaal hoeveel er nodig is voor de transitie en ga prioriteren. Tot die tijd is een pas op de plaats nodig. Er is geen oneindige groei, onder zachte voorwaarden zoals die nu gesteld worden. Deze strategie is een halve strategie. Wij zijn dan ook tegen.

2500 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Datacenters gebruiken naast veel water ook veel stroom en indirect ook veel ruimte. Allereerst iets over dat stroomverbruik. Datacenters hebben een voorkeur voor groene stroom. Aangezien de in Nederland gevestigde datacenters voor 88% groene stroom verbruiken, komt dat ook met een prijs, want groene stroom komt met een prijs. Om groene stroom op te wekken zijn er onder andere windturbines en zonne-akkers nodig.

Opwekkers die een groot beslag leggen op de ruimtelijke ordening. Zonne-akkers bedekken met hun chemische panelen kilometers weiland en windturbines zorgen voor landschapsvervuiling, slagschaduw, laag frequent bromgeluid, lichtschittering en vogelknuppelwieken. Daar ligt nu juist de gevoeligheid voor FvD. Er is gewoon geen ruimte meer in Noord-Holland. Mensen krijgen dus hoogstwaarschijnlijk te maken met datacenters en windturbines in de achtertuin, waar ze zelf niets aan hebben. Waar je ze ook plaatst, overal hebben inwoners er last van. Dit alleen al zou redenen moeten zijn om geen enkel datacenter op groene stroom te laten inschakelen. Een datacenter legt namelijk op deze manier niet alleen primair beslag op de openbare ruimte vanwege het fysieke gebouw, maar legt een nog veel grote secundair beslag op de openbare ruimte door de groene energiebehoefte. Om hier meer aandacht voor te vragen dient FvD samen met de PvdD en de PVV een motie in.

Motie 11/31-01-2022

‘Secundair ruimtebeslag datacenters meewegen’

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 31 januari 2022 ter bespreking van agendapunt 10 ‘Datacenterstrategie Noord-Holland’,

Constaterende dat:

- *Datacenters beslag leggen op de ruimtelijk ordening in de zin van fysiek grondgebruik;*
- *Datacenters uitsluitend groene stroom verbruiken;*
- *Groene stroomopwekkers ook grond in gebruik nemen.*

Overwegende dat:

- *Grond in Noord-Holland schaars en zorgvuldig mee omgegaan dient te worden;*
- *Groene stroomopwekkers zoals zonne-akkers en windturbines een groot beslag kunnen leggen op de ruimtelijke ordening;*
- *Gedeputeerde Zaal tijdens de commissie EFB van 17 januari 2022 aangaf dat datacenters “maar weinig grond in beslag nemen”;*
- *Gedeputeerde Zaal tijdens de commissie EFB van 17 januari 2022 beaamde geen zicht te hebben op secundair Noord-Hollands grondgebruik door datacenters.*

Van mening zijnde dat:

- *De elektriciteitsbehoefte van datacenters continu is;*
- *Opgewekte elektriciteit maar één keer door een specifieke afnemer gebruikt kan worden en daarmee rechtstreeks te alloceren valt aan een opwekker;*
- *Datacenters hiermee behalve primair grondgebied ook secundair grondgebied innemen door de elektriciteitsbehoefte;*
- *Er een verkeerd beeld ontstaat van grondgebruik door datacenters wanneer alleen het fysieke primaire grondgebruik wordt meegenomen en niet het secundaire.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten bij de evaluatie aangaande de komst van nieuwe datacenters vooraf ook secundair grondgebruik in kaart te brengen en mee te laten wegen in de besluitvorming, en gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, PVV en PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Forum voor Democratie is niet tegen datacenters. In tegendeel. Wanneer de problemen, zoals ik net schetste, worden opgelost en datacenters hun energiebehoefte met conventionele bronnen kunnen vervullen, of met kernenergie, dan zien wij
2550 veel minder problemen. Aan huishoudens wordt namelijk buitenproportioneel veel belasting op energieverbruik opgelegd. De eindjes zijn soms moeilijk aan elkaar te knopen. De pil is nog te slikken omdat ons is wijsgemaakt dat we moeten overgaan op groene energie, die nu eenmaal
2555 duurder is. Hoe zuur is het dan om te zien dat de opgewekte groene stroom hoofdzakelijk naar de datacenters gaat? De belastingbetaler betaalt indirect mee aan de groene stroom voor Big Tech, die juist bulkt van het geld. Het stroomnet kan de explosieve groei van het dataverkeer niet aan. Een datacenter geeft een zeer grote druk op het elektriciteitsnetwerk. Niemand lijkt goed zicht te hebben op het stroomgebruik van de datasector, noch op de gevolgen voor de energietransitie. Kunnen we alle datacenters uiteindelijk wel allemaal van stroom voorzien? Wij vinden dat stroomuitval met alle gevolgen van dien te allen tijde voorkomen dient te worden en
2560 dat de basale energievoorziening eerst op orde moet zijn, voordat er nieuwe datacenters komen. Daarom dienen we een motie in.

Motie 12/31-01-2022

Geen nieuwe datacenters voordat de energieleveringszekerheid op orde is
2565 *De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 31 januari 2022 ter bespreking van agendapunt 10 'Datacenterstrategie Noord-Holland',*
Constaterende dat:
- *Datacenters in grote mate stroom verbruiken;*
- *Het stroomnetwerk tegen de maximumcapaciteit aan loopt;*
2570 - *Datacenters op groene stroom draaien;*
- *Groene stroom een intermitterend karakter heeft;*
- *Er netcongestie dreigt wanneer de zon schijnt en de wind waait.*
Van mening zijnde dat:
- *De basale energievoorziening eerst op orde moet zijn voordat er nieuwe datacenters*
2575 *komen;*
- *Stroomuitval met alle gevolgen van dien te allen tijde voorkomen dient te worden.*
Roept Gedeputeerde Staten op een moratorium in te stellen op nieuw te bouwen datacenters tot de energieleveringszekerheid in Noord-Holland gewaarborgd is.
en gaan over tot de orde van de dag.
2580 *Forum voor Democratie*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Het is dus van groot belang dat we in Provincie Noord-Holland
2585 duidelijk bepalen wat we wel of niet met datacenters gaan doen. Het lijkt FvD niet verstandig om grote Tech bedrijven naar Nederland te halen voor de bouw van mega datacenters. Alleen om het feit dat de stroomnetten overbelast dreigen te raken en de energieleveringszekerheid in Noord-Holland in het geding komt.

2590 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mantel.

De heer **MANTEL** (JA21): Ik heb nog een vraag over de motie. Gaat het daarbij over datacenters in het algemeen, of alleen over specifiek Hyperscales?

2595 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Het gaat over datacenters in het algemeen. Als we datacenters benoemen en Hyperscales dan zit dat in een range van tussen de 20 en 80 megavolt ampère (MVA). Dan hebben we het al over tienduizenden tot honderdduizenden huishoudens ter vergelijking met hoeveel stroom er dan wordt verbruikt. Ik denk dat ook kleine datacenters, -stel dat we daar geen paal en perk aan stellen- een grote belasting zijn voor ons energienetwerk, op
2600 dit moment. Er zijn teveel risico's.

De heer **MANTEL** (JA21): Wat betreft de belasting van het energienetwerk ben ik het helemaal met u eens. Stel dat een mooi groot bedrijf zich op de Zuidas wil vestigen en dat bedrijf heeft data nodig, wat daar op dat moment niet voldoende is. Zegt u dan dat dit nu niet kan?

2605 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik denk wel dat het kan. Wat FvD eigenlijk zegt: "Sluit een dergelijk bedrijf of een datacenter aan op conventionele energiebronnen en dus niet op dat groene stroomnetwerk." Dan zijn er wat FvD betreft weinig beperkingen.

2610 We verzoeken de gedeputeerde onze zorgen mee te nemen en onze moties te steunen.

De heer **MANTEL** (JA21): Na vele vergaderingen ligt de Datacenterstrategie nu voor. De fractie van JA21 wil de gedeputeerde bedanken voor het gedane werk en de beantwoording van de vele vragen, die in de laatste maanden op haar zijn afgevuurd. Dit onderwerp heeft veel losgemaakt in
2615 onze provincie en doet dat nog steeds. Niet voor niets hebben zoveel inwoners zich aangesloten bij actiegroepen zoals 'Red de Wieringermeer' en 'Data non grata'. Zoals vaker gezegd staat de fractie van JA21 kritisch maar ook wel constructief in deze discussie. We hebben datacenters nu eenmaal nodig om onze digitale samenleving te ondersteunen. Met het oog op de toekomst zullen er ook datacenters bij moeten komen om bijvoorbeeld het bedrijfsleven in onze provincie
2620 optimaal te laten presteren. Uitbreiding van datacenters kan wat ons betreft alleen in kleinschalige clusters. We zijn dan ook blij om te lezen dat het college er ook zo over denkt. Daar zou het wat ons betreft wel bij moeten blijven. IN onze provincie is er momenteel sprake van overcapaciteit van de reeds bestaande datacenters. Voor wat betreft de Hyperscales hebben we meer dan genoeg gedaan. We moeten constateren dat de voordracht, zoals die nu voorligt, veel
2625 te vrijblijvend is naar grote bedrijven als bijvoorbeeld Microsoft en Google. In het document wordt veel gesproken over ambities en afspraken. Wat ons betreft mogen deze ambities dan ook waargemaakt worden, al zijn we het er lang niet altijd mee eens. De fractie van JA21 ziet dan ook graag een halvering van de definitie, die het college in haar voordracht heeft opgemaakt. Dit geeft kleinschalige datacenters de mogelijkheid om zich te vestigen in onze provincie en
2630 voorkomt gelijktijdig een verdere groei van grootschalige datacenters. Gezien de enorme uitdagingen die voor ons liggen, voor wat betreft de energietransitie, maar met name de netcongestieproblematiek, zou het college dat toch ook moeten beamen.

Daarom amendeert JA21 het navolgende.

2635 **Amendement 02/31-01-2022**

Definitie naar beneden bijstellen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022 ter vaststelling van de Datacenterstrategie 2022-2024

Besluit de huidige passage op pagina 8 van de datacenter strategie 2022-2024:

2640 *'Een datacenter is een beveiligd gebouw waarin ICT-apparatuur, meestal computerservers, continu verbonden zijn met het internet voor uitwisseling, opslag en verwerken van data. Voor de Datacenterstrategie Noord-Holland hanteren wij als ondergrens een oppervlakte van meer dan 2.000 m2 en een elektriciteitsaansluiting van minimaal 5 MVa.'*
als volgt te wijzigen:

2645 *Een datacenter is een beveiligd gebouw waarin ICT-apparatuur, meestal computerservers, continu verbonden zijn met het internet voor uitwisseling, opslag en verwerken van data. Voor de Datacenterstrategie Noord-Holland hanteren wij als ondergrens een oppervlakte van meer dan 1.000 m2 en een elektriciteitsaansluiting van minimaal 2,5 MVa.*

Toelichting:

2650 *Door het naar beneden bijstellen van de definitie die Gedeputeerde-Staten hanteert voorkomen we verdere groei aan grootschalige datacenters. Daarmee kunnen knelpunten in bijvoorbeeld de energietransitie worden afgeremd dan wel worden voorkomen.*

JA21 Noord-Holland

2655 De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **MANTEL** (JA21): In hoofdstuk 4 van de voordracht lezen we dat zowel Provincie Noord-Holland als de sector zelf de ambitie hebben om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Het zou de sector sieren als zij die ambitie dan ook waar gaan maken door het goede voorbeeld te geven.

2660 *Maximaal gebruik van zon op daken zou daar een voorbeeld van zijn. Daarom amendeert JA21 het navolgende.*

Amendement 03/31012022

Zonnepanelen op daken van datacenters verplichten

2665 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022 ter vaststelling van de Datacenterstrategie 2022-2024*

Besluiten in de voordracht bij hoofdstuk 4 onder de kop

'Verduurzaming van het energieverbruik' een alinea toe te voegen die luidt:

- *Om de ambitie van zowel de Provincie Noord-Holland als de datacenter sector kracht bij te zetten, stelt de Provincie de harde eis om zonnepanelen te installeren op nieuw te ontwikkelen datacenters.*

2670

JA21 Noord-Holland

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2675

De heer **MANTEL** (JA21): Restwarmte, ook een onderwerp waarover al veel gezegd is. We moeten concluderen, zoals Gedeputeerde Staten ook stellen in het stuk, dat de Provincie daar op dit moment al dan niet nog geen zeggenschap over heeft. Wij zijn van mening dat het leveren van restwarmte wel een harde eis zou moeten worden. We vinden dat Gedeputeerde Staten ons
2680 mandaat verdient om zich daar hard voor te maken bij de regering. Wij dienen dan ook een motie in.

Motie 13/31-01-2022

Restwarmte'

2685 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022 ter vaststelling van de Datacenterstrategie 2022-2024*

Constaterende dat:

- *De levering van restwarmte door datacenters momenteel niet verplicht is en de huidige Warmtewet daar geen mogelijkheden voor biedt.*

2690 *Overwegende dat:*

- *De wetgeving wel in verandering is, waarbij gesproken wordt over het verplicht stellen van restwarmtelevering.*

Roept GS op:

- *Er op zo kort mogelijke termijn bij de regering op aan te dringen om (her)gebruik van restwarmte van datacenters verplicht vast te stellen voor nieuw te ontwikkelen datacenters;*
- *En Provinciale-Staten voor het zomerreces van 2022 te informeren over de voortgang.*

En gaan over tot de orde van de dag.

JA21 Noord-Holland

2700 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **MANTEL** (JA21): Dan als laatste de energievoorziening. Onze fractie zou graag zien dat de datacenters, die we hebben, gebruikmaken van een stabiele energievoorziening. Met alleen
2705 zonne- en windenergie is daar geen sprake van. Het zorgt voor nog meer onzekerheden op ons energienetwerk. Het nieuwe Kabinet heeft de wens uitgesproken om kernenergie onderdeel te maken van het energiepakket in Nederland. We zouden graag zien dat de Provincie de optie openhoudt om kernenergie toe te passen als energiebron bij de nieuw te ontwikkelen datacenters. Daarom dienen we een motie in.

Motie 14/31-01-2022

Kernenergie niet uitsluiten als energiebron'

2715 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022 ter vaststelling van de Datacenterstrategie 2022-2024*

Constaterende dat:

- *Datacenters behoefte hebben aan een stabiele energievoorziening;*
- *Datacenters momenteel gebruik maken van fossiele brandstof(fen) als back-up energiesysteem*

- *Kernenergie een stabiele bron van energievoorziening is;*
- 2720 *Overwegende dat:*
- *De regering voornemens is kerncentrales te bouwen in Nederland*
- Roept GS op:*
- *Toekomstige energieaansluitingen voor datacenters door middel van kernenergie niet uit te sluiten.*
- 2725 *En gaan over tot de orde van de dag.*
- JA21 Noord-Holland*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 2730 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Twee dingen hebben mij afgelopen jaar overtuigd dat de groei van data een autonome ontwikkeling is, waar de overheid amper zicht op heeft. Het eerste is mijn nieuwe partnerschap in een bedrijf voor Virtual Reality. Dan zie je van nabij trends, zoals onlangs voor het eerst in de wereld: de miljoenen verkoop van virtuele bouwbedrijven in Metaverse en niet te vergeten virtuele Nederlandse tulpen voor drie miljoen, gekoppeld aan de
- 2735 noodzaak om data te verkleinen en te versimpelen, omdat anders de consument niet kan downloaden wat virtueel bestaat. Innovatie is 100% een natuurlijke partner van alles in de datasector. Dus, gedeputeerde, afremmen is inderdaad een kansloze strategie, maar daag deze sector maximaal uit om innovatie ook aan te wenden voor de doelen uit de strategienota. Wat vandaag onmogelijk is, is morgen mogelijk.
- 2740 Het andere is het boek van Huib Modderkolk 'Het is oorlog en niemand die het ziet'. In feite de beste detective, die ik recent heb gelezen, maar dan allemaal in het echt en waarin onze eigen veiligheidsdiensten en die van andere landen, waarbij ook Nederlandse datacenters, zoals die in Haarlem, een cruciale rol spelen. De Provincie gaat al deze voortrazende ontwikkelingen niet kunnen afremmen. Daarom is het heel goed dat deze nota een basis legt om grip te krijgen op
- 2745 een op zich autonome maatschappelijke ontwikkeling. Dit is het beste wat het provinciebestuur voor haar burgers en ondernemers kan doen.
- Twee dingen zien we daarbij met name als grote zorg. Ten eerste de elektriciteit. De enige oplossing is daarvan genoeg produceren. Uit media begrijpen we dat de provincie meer grip wil op keuzes, maar wij zien dit als een nachtmerriescenario als deze provincie moet gaan besluiten
- 2750 of de beschikbare elektriciteit naar datacenters, huishoudens, scholen, supermarkten of bedrijven moet gaan. Een datacenter kun je bovendien niet stilzetten. Dan werkt die school of supermarkt ook niet meer. Onze vraag aan de gedeputeerde is dan ook: Hoe komen we aan voldoende elektriciteit voor al deze ontwikkelingen, in plaats van onze energie te stoppen in polariserende verdeelsleutels?
- 2755 Ten tweede: De bewoners komen er slecht vanaf. Niet alleen in Hollands Kroon, maar ook in omringende gemeenten. Voor windmolenparken werd nog een volledige MKBA gemaakt, maar voor Hyperscale datacentra zou dat niet nodig zijn? Geen wonder dat bewoners het gevoel hebben dat hun belangen niet gewogen worden. Het Centraal Planbureau formuleert het zo: "Met de MKBA wordt de vraag beantwoord of de maatschappelijke kosten van de maatregel
- 2760 opwegen tegen de maatschappelijke baten. De MKBA heeft geen waardering voor de mate waarin de verschillende groepen voor- of nadelen ondervinden van een maatregel, maar kan deze

verdelingseffecten wel in beeld brengen.” Graag horen we van de gedeputeerde hoe er nu met het ontbreken van de MKBA de verschillende groepen in beeld komen met de voordelen en nadelen die zij ondervinden. Tenslotte de vraag aan de gedeputeerde of de vestigingsvoorwaarden voor opname in de provinciale Omgevingsverordening zo precies, zo smart mogelijk geformuleerd kan worden, zodat het voor eenieder, ook buiten beleidsmakers en datacentra om, duidelijk kan zijn of aan de voorwaarden wordt voldaan.

De **VOORZITTER**: We zijn toe aan de eerste termijn voor gedeputeerde Zaal. Zij krijgt graag wat tijd voor het beoordelen van de moties en amendementen.

Ik schors tot 17.12 uur

Schorsing van 17.02 tot 17.16 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering
Voor de beantwoording in eerste termijn geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Reactie Gedeputeerde Staten in eerste termijn:

Gedeputeerde **ZAAL**: Dank aan alle woordvoerders voor de opmerkingen vandaag, maar ook eerder. We hebben met elkaar een lang traject op dit dossier gehad. Van een BOT-overleg naar een concept, tot uiteindelijk een definitieve versie. Ik kijk terug op een constructief debat met u en verschillende maatschappelijke partners. De complimenten, die vandaag zijn uitgebracht, zijn echt verdiend door de ambtelijke organisatie in een heel complex dossier, die met verschillende spelers en partners toch deze strategie heeft kunnen neerleggen. Ik ben daar ontzettend blij mee.

Ik hoor vandaag van een aantal van u grote zorgen. Zorgen over ons prachtige groene landschap, over het mogelijke tekort aan zoet water, het energieverbruik en ook het tekort op het elektriciteitsnet. Juist daarom hebben we deze strategie opgesteld. Juist daarom gaan we voorwaarden stellen aan de komst van nieuwe datacenters om die impact op het landschap, energie en water te verminderen. Het is belangrijk dat we dat nu doen. Als we wachten op het Rijk, of op een maatschappelijk debat, nog meer dan dat we al gedaan hebben, dan kunnen die ontwikkelingen zich dus wel voordoen. Daarom is het belangrijk dat we nu zeggen: In Noord-Holland stellen we strenge voorwaarden aan de komst van nieuwe datacenters. Dat is wel heel bijzonder. Ik hoor veel zorgen over elektriciteit en water. Ik noemde het net al. De datacenters zijn niet de enige bedrijven in Noord-Holland, die een zodanige impact hebben op dat verbruik, maar ook op het landschap. Toch kiezen we ervoor om voor deze sector nadere voorwaarden te stellen, mede ook gezien het maatschappelijke debat daarover. Dat is geen verbod. Wij kiezen er als Gedeputeerde Staten uitdrukkelijk voor om te streven naar vestigingsvoorwaarden, naar een groene en duurzame sector. Datacenters zijn heel erg belangrijk voor de digitalisering van onze economie, maar ook voor ons algemene welzijn en dat is door een aantal van u ook bevestigd. We vergaderen er vandaag mee. We hebben iBabs en MS Teams. Vanavond zetten we wellicht een film of serie op via een van de streamdiensten. Daarnaast zijn er natuurlijk grote ondernemers, bedrijven in Noord-Holland die ook gebruikmaken van de diensten van datacenters. We moeten

2805 wel iets doen aan de impact die zij hebben. Dat doen we met deze strategie. Om te beginnen, beschermen we ons landschap door clustering, door de voorwaarde te stellen dat datacenters alleen op bedrijventerreinen mogelijk zijn en dus niet op landbouwgrond. Daar stelde u de vraag over hoe dat dan gaat. Op het moment dat er behoefte of vraag is naar nieuwe bedrijventerreinen, zal dat regionaal worden afgestemd en heeft de Provincie daarin een rol. We
2810 hebben ook nog de Ladder van Duurzame verstedelijking. Het kan niet zo zijn dat er steeds meer nieuwe bedrijventerreinen bij komen. Daarin heeft de Provincie een rol, net als de gemeente, in de regionale afstemming. Ik sluit straks af met een antwoord op de vraag van het CDA over lopende initiatieven.

Dan is er ook het watergebruik. De cijfers die wij hebben van PWN, onze leverancier, is dat er
2815 550.000 m³ water naar datacenters gaat. Dat is 0,6 procent. De bron van nu is mij niet bekend. Dit zijn de Noord-Hollandse cijfers die het college heeft. Ik ken het rapport van Stratix. Daar staat dit volgens mij niet in. Misschien kunt u dat nader duiden. Dan kunnen we dat nader uitzoeken. Dit zijn de bronnen die wij hebben. Dat het 0.6 procent is, neemt niet weg dat we er niet nog steeds alles aan moeten doen om dat waterverbruik nog verder terug te brengen. Al het gebruik
2820 van drinkwater voor koeling, dat zou je niet moeten willen. Daarom kiezen we er in de strategie voor om hemelwatergebruik te stimuleren en ook om het waterverbruik in algemene zin drastisch te beperken.

Het totale elektriciteitsgebruik van datacenters is 2,3 procent. Daarvan is 88 procent duurzame energie. Het is dus niet zo dat de grootste hoeveelheid duurzame energie naar datacenters gaat.
2825 Van die 2,3 procent van datacenters is 88 procent duurzaam. Persoonlijk en dat deelt het college met mij, ben ik blij dat het duurzame energie is. Ik zou liever niet willen dat een bedrijf in Noord-Holland gestimuleerd wordt om weer terug te gaan naar kolen of gas.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Zoon.

2830 Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik ben het helemaal met u eens, maar zouden we dan niet moeten zeggen: We hebben zoveel duurzame energie tot onze beschikking in Noord-Holland, of Nederland, dus dan hebben we ruimte voor zoveel gebruik van duurzame energie. Dit hebben we over aan energie als we de bebouwde omgeving hebben verduurzaamd.? Dat heeft u nu niet
2835 gezegd.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat klopt. Die mogelijkheid hebben we niet op basis van de Elektriciteitswet. Waar u naar vraagt is prioritering. Dat zouden we als provincies ook graag willen. Dat heeft u vorige week in de krant kunnen lezen. Gedeputeerde Stigter was betrokken bij
2840 een interview. Wij zijn in gesprek met het Rijk om te kijken of we die prioritering kunnen regelen. Op dit moment biedt de Elektriciteitswet, in tegenstelling tot de drinkwatermogelijkheden, niet zo een verdringingsreeks of prioritering.

2845 Statenlid **ZOON** (PvdD): Juist bij een strategie kun je een lat neerleggen. Het is geen wet die we hier schrijven. Het is een visie op datacenters in Noord-Holland. Dan zouden we toch moeten schrijven in de visie welk niveau Noord-Holland voor zich ziet?

Gedeputeerde **ZAAL**: Wij kijken in deze strategie naar de voorwaarden waarop. De energie moet bijvoorbeeld zoveel mogelijk zelf worden opgewekt door de datacenters. We kiezen er niet voor om op de een of andere manier een gap-analyse op het aantal datacenters, het verbruik door datacenters te leggen. Dat is niet de inzet van deze strategie. Uw voorstel zou daarmee in strijd zijn.

Ik kom straks terug op restwarmte naar aanleiding van het amendement van JA21. Dat is ook een belangrijk thema dat door u is genoemd. We stellen een procesmanager aan om dat echt van de grond te krijgen. Ik neem toch alvast een voorschot op de motie. We gaan met het Rijk in gesprek. het kader van de Warmtewet zou dit een voorwaarde moeten worden. We kunnen het op dit moment nog niet afdwingen. We zouden dat wel graag willen. Daarover gaan we het gesprek aan met het Rijk.

Over de MKBA is veel gezegd. Een MKBA lijkt me niet verstandig omdat we geen ruimtelijk besluit nemen over de vestiging van datacenters. Dat betekent, -en dat is ook richting mevrouw Van Geffen-, dat we de belangen van inwoners en de economische belangen met elkaar afwegen. Dat doen we ook in deze strategie en dat zullen we ook in de toekomst blijven doen. Dat komt ook terug in de evaluatie.

In de commissie heeft u mij uitgebreid bevraagd over het participatietraject en u hebt zelfs voorstellen gedaan. Ik heb er nog eens over nagedacht. Ik ga in gesprek met gemeenten over de vestigingsvoorwaarden. In die gesprekken zal ik met die gemeenten ook concrete afspraken maken over de wijze waarop zij de inwoners betrekken bij het vervolg. Dan heb ik het over het vervolg van hoe de vestigingsvoorwaarden eruit zien. Als er een concrete locatie is met een initiatief, hoe betrek je de inwoners daar dan bij? Ik moet wel zeggen dat het op basis van vrijwilligheid is. Het is uiteindelijk aan gemeenten hoe zij hun participatietraject willen vormgeven. Ik wil me er wel voor inzetten om dat onderdeel uit te laten maken van de afspraken. Daar wil dan nog twee concrete zaken aan toevoegen. Die zijn vandaag ook ingebracht, onder andere door mevrouw Gonggrijp. Ik wil met inwoners bespreken hoe ze willen participeren. Dat komt een beetje tegemoet aan wat mevrouw Vastenhouw met mevrouw Van Meerten besprak. Zet van te voren vast hoe die participatie eruit ziet. Bespreek dat met betrokkenen, zodat ook de verwachtingen goed gemanaged worden. Ik heb daarover met 'Red de Wieringermeer' gesproken. Dat gaan we ook in de toekomst verder brengen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Dan wil ik het meteen nog concreter hebben. Heeft u ook nagedacht op welk participatieniveau u dan insteekt?

Gedeputeerde **ZAAL**: Dan heeft u het over advies?

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Advies, co-creatie.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat het onderdeel moet zijn van die afspraken. We hebben een werkgroep Burgerparticipatie. Daar liggen al zinvolle voorstellen. In dat traject gaan we daar naar

kijken. Ik wil het juist met de inwoners en de gemeenten bespreken. Ik wil het niet van bovenaf opleggen.

2895 Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Dat begrijp ik, maar bent u het ook met mij eens dat het wel goed is om in ieder geval over die niveaus na te denken, voordat u in gesprek gaat en daar een idee bij te hebben?

Gedeputeerde **ZAAL**: Zeker.

2900 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

2905 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Allereerst wil ik aangegeven dat we het goed vinden dat u dit benoemt en dat u ermee bezig gaat. Dank daarvoor. Ik zou toch alvast een stapje verder willen gaan. Stel dat u als Gedeputeerde Staten constateert dat die participatie niet conform de afspraak is verlopen, of niet conform de wens, wat doet u dan?

2910 Gedeputeerde **ZAAL**: Dan herhaal ik wat ik net heb gezegd. Het is uiteindelijk aan de gemeenten. We kunnen daarover afspraken maken met gemeenten, maar ik kan niet juridisch met instrumenten afdwingen dat een gemeente een bepaald participatietraject moet volgen. Die instrumenten hebben wij niet. Als we daar afspraken over gemaakt hebben, dan volgt er natuurlijk wel een goed gesprek.

2915 Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik hoor dat we de instrumenten nu niet hebben. Moeten we dan niet met elkaar die instrumenten gaan creëren?

2920 Gedeputeerde **ZAAL**: We kunnen alle instrumenten met elkaar creëren in de werkgroep Burgerparticipatie, maar daarmee kun je niet het Huis van Thorbecke doorbreken. Ik vrees dat we geen instrumenten kunnen hebben om gemeenten te dwingen om op een bepaalde manier burgerparticipatie te volgen. Dat zou ik ook niet willen. Daar hebben zij hun eigen bevoegdheid voor. Net als dat wij ook onze eigen burgerparticipatietrajecten hebben. Ik ga me inzetten om concrete afspraken met gemeenten te maken.

2925 Ik wil met inwoners kijken hoe zij zo een traject voor zich zien. In de commissie was er een inspreker uit een buurgemeente. Ik wil ook kijken in hoeverre we in het participatietraject ook buurgemeenten kunnen betrekken, vanwege de impact die een datacenter voor een buurgemeente heeft.

2930 Het CDA stelde een vraag over de lopende initiatieven. Het hangt er vanaf hoe ver een lopend initiatief is. Wanneer een initiatief zich in het vergunningentraject bevindt, dan kunnen we de voorwaarden niet meer wijzigen. Op het moment dat wij de Datacenterstrategie vaststellen en er ontstaan initiatieven voordat ze in de Omgevingsverordening worden vastgelegd, dan kunnen wij dit beleid in een reactieve aanwijzing of in een zienswijze richting een gemeente aan de orde stellen. Dat is ook weer een reden om de strategie aan te nemen. We hebben dan beleid en dan

kunnen we verwijzen naar wat wij verwachten van gemeenten op het gebied van vestiging van datacenters.

2935 De heer Klein vroeg wat we doen met bestaande datacenters. Deze Datacenterstrategie kunnen we niet toepassen op bestaande datacenters. Ik ga mijn best doen om het streefbeeld dat we hebben, de ambitie, ook bij bestaande datacenters onder de aandacht te brengen om ervoor te zorgen dat zij ook zo groen en duurzaam mogelijk worden.

2940 De arbeidsmarkt is onderdeel van de gesprekken. De gesprekken met de bestaande datacenters zullen we voortzetten. In de evaluatie kom ik erop terug wat de resultaten van de gesprekken zijn met de bestaande datacenters. Er is ook een energiebesparingsakkoord. Dat wordt gespecificeerd voor de datacenters. Dat zijn thema's waarover we, richting de evaluatie, met het elkaar het gesprek aan moeten gaan. De evaluatie is over een jaar. Ik geef wel mee dat de

2945 vestigingsvoorwaarden nog in de Omgevingsverordening moeten worden opgenomen. Over een jaar hebben we nog geen concreet inzicht in wat die vestigingsvoorwaarden dan doen. Er zijn ook niet zo heel veel vestigingen van datacenters in deze provincie. Zeker niet van Hyperscales. Het beleid is veel breder. Ik stel voor om over een jaar een evaluatie met elkaar te hebben en dan te kijken wat de nieuwe ontwikkelingen zijn. Het gaat enorm snel. Dan kan worden beoordeeld of aanscherping nodig is. Dan kan ik wel terugkoppelen welke vestigingsvoorwaarden we dan

2950 hebben. Ze zijn dan in de Omgevingsverordening verankerd. Ik wil bij u checken of dat ook zo door u gezien wordt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

2955 De heer **KLEIN** (CU): Heel fijn deze toezegging. Heeft u daarvoor voldoende middelen? Het zijn heel wat datacenters. Ik vind het belangrijk dat we echt proberen daar een stap vooruit te zetten.

Gedeputeerde **ZAAL**: Vooralsnog wel. Mocht er meer inzet nodig zijn, dan is dat zo een onderwerp wat bij de evaluatie besproken kan worden. Laten we nu eerst maar aan de slag gaan.

2960

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN** (VVD): Dank u wel voor de toezegging. Dat deed bij mij een andere bel rinkelen. Is het dan mogelijk dat u bij diezelfde evaluatie in ieder geval ook kijkt naar de

2965 toekomstbestendigheid van die datacenters? Ik kan me best voorstellen dat in de toekomst geen 'grote jongens' meer nodig zijn, of dat de boxen kleiner worden. Wat doen we dan met wat er nu staat? Bent u het met me eens dat dit een belangrijk punt is om mee te nemen?

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat kunnen we meenemen. Ik denk dat we alle nieuwe ontwikkelingen aan u

2970 zullen voorleggen en daarover het gesprek aan moeten gaan. Ik geef wel mee dat we enige continuïteit van beleid moeten hebben. Mochten er dusdanig nieuwe ontwikkelingen zijn, die een andere kijk op deze strategie leveren dan ben ik altijd bereid om er een heroverweging van te maken.

2975 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ter voorkoming van een tweede termijn. Ik stelde een vraag over 2,3 procent elektriciteit in Nederland. Het percentage van Noord-Holland zouden we graag willen weten. Ik weet dat u in de commissie heeft gezegd dat die cijfers nog niet zijn doorberekend.

2980 Kunt u dat in het vervolg meenemen?

Gedeputeerde **ZAAL**: Naar aanleiding van de commissie heb ik voor vandaag navraag laten doen naar die cijfers. De cijfers zijn er niet. Ik weet niet wat het technisch kost om dat te laten doorrekenen. Mochten we die cijfers in handen krijgen, dan zal ik die zeker bij de evaluatie meenemen.

2985

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Hartelijk dank daarvoor. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik het vreemd vindt dat we het hier over de Datacenterstrategie van Noord-Holland hebben en dat de cijfers van Noord-Holland niet eens bekend zijn. Ik hoop dat die cijfers wel boven tafel kunnen komen.

2990

Gedeputeerde **ZAAL**: Dat was geen vraag.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Geffen.

2995 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal N-H): Ik weet niet zeker of mijn vraag beantwoord is. Het ging over het smart maken van voorwaarden. Is dat iets wat u naar de evaluatie verschuift?

Gedeputeerde **ZAAL**: Een goed punt. Ik vind dat eigenlijk zo vanzelfsprekend dat wij als overheid zoveel mogelijk smart vestigingsvoorwaarden moeten stellen en dat ze ook goed voor iedereen leesbaar zijn. Ik neem dat mee als bevestiging van hoe we het altijd doen. Ja.

3000

Ik wil afsluiten met de adviezen op de amendementen en moties.

Zoals in de commissie al aangegeven is het college bereid het 'lichtoverlast amendement' van de CU over te nemen. Het college geeft een positief advies. Het moet wel veilig blijven. We moeten ons ook wel realiseren dat datacenters of rondom Schiphol, of rondom Agriport staan. De lichtomgeving is daar zodanig dat het totaal wordt bekeken. Ik zou niet willen dat een bedrijf of een bedrijventerrein complete andere normen voor licht moet hanteren dan een ander. We nemen het wel mee.

3005

Het amendement van JA21 over de definitie wordt ontraden. De definitie heeft ook betrekking op onze eigen bevoegdheden rondom de vergunning. Wat ik u wel wil toezeggen is dat als we met deze strategie aan de slag zijn gegaan we bij de evaluatie meenemen of we vestigingsvoorwaarden zouden moeten opnemen voor andere kleinere datacenters. Op dit moment zou ik de definitie niet op deze wijze willen amenderen. Ik kan de juridische consequenties niet overzien, omdat het gaat om datacenters die ook niet voor de Milieuvergunning onder onze bevoegdheid vallen. Met een dergelijk amendement zou de gehele strategie opnieuw moeten doorlopen. We kunnen dit punt meenemen in de evaluatie.

3010

3015

Amendement 3 wordt ontraden. Het gaat om zonnepanelen, terwijl er meerdere vormen van duurzame energie zijn. In de vestigingsvoorwaarden bij gemeenten, maar ook bij bedrijven, willen we die vrijheid geven om te beoordelen welke vormen gebruikt zouden kunnen worden. Zo een harde eis is op dit moment juridisch niet mogelijk, anders dan dat we ze in vestigingsvoorwaarden gaan neerleggen.

Motie 9 inzake het gesprek aangaan op nationaal en Europees niveau kan het college overnemen. De verhouding tot de Europastrategie is er juist wel. In de Europastrategie worden datacenters ook genoemd. We hebben digitalisering op verzoek van de commissie als een soort satéprikker door alle beleid heen gezet. Digitalisering en datacenters hebben enigszins met elkaar te maken. De gedeputeerde gaat aan de slag met de motie.

Het dictum van motie 10 van onder andere GL omvat drie onderdelen. Het eerste onderdeel beschouw ik als een uitspraak van Provinciale Staten. Die uitspraak zouden Gedeputeerde Staten niet doen. Ik laat dit aan uw Staten. De onwenselijkheid nemen we wel weg met deze Datacenterstrategie.

Nummer 2 en 3 van het dictum kunnen worden voorzien van een positief advies. Het gaat over het landelijke gesprek aangaan over de harde instrumenten en de evaluatie. De evaluatie wordt gedaan om te kijken of de vestigingsvoorwaarden daadwerkelijk een bijdrage hebben geleverd aan de ambities, zoals die zijn neergelegd in de strategie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van Wijnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik heb nog een korte vraag. Motie 9 neemt het college over. Ook daarin wordt gevraagd om een uitspraak van Provinciale Staten. Neemt u die dan ook over? Die uitspraak hebben we eigenlijk nog niet gedaan.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik zie in motie 9 verzoeken aan Gedeputeerde Staten om aan te sturen op een level playing field en evaluatie. Wat u bedoelt staat wellicht in de overwegingen of constatering, maar niet in het dictum.

Motie 11 'secundair ruimtebeslag meewegen' wordt ontraden. Er bestaat geen juridische definitie van secundair ruimtebeslag. Het werkt zo dat alle windmolens en zonnepanelen leveren aan het net.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Van Wijnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het is misschien mijn onervarenheid, maar motie 10 heeft exact dezelfde tekst: "Spreken uit dat.." Daar doet u dan wel de uitspraak over dat u dat ontraadt. Bij motie 9 zegt u dat 'Spreken uit dat' bij de overwegingen hoort. Of begrijp ik u echt helemaal verkeerd?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik weet niet of u het verkeerd begrijpt. Uiteindelijk zijn er bij moties constatering en overwegingen en vervolgens een opdracht aan Gedeputeerde Staten. Dat is het

3060 dictum. Dat is ook waarmee wij vervolgens aan de slag moeten. Bij u staat het 'Spreken uit' in het dictum.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Heel flauw. Dan gaat het over de aanwezigheid van een streep. Die zie ik in de motie van de VVD niet staan. Ik snap in ieder geval hoe u het interpreteert. Dan denk ik er het mijne van.

Gedeputeerde **ZAAL**: Misschien helpt het als ik zeg dat als ik niet alleen naar het dictum kijk, maar naar de gehele motie van de VVD, D66 et cetera en dat ik het deel van 'Spreken uit dat' aan de Staten laat.

3070 Het was niet bedoeld om onderscheid te maken.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): De hoofdtaak van de provincie is ruimtelijke ordening. Een klein, maar ook een groot datacenter staan in vergelijking met het energieverbruik van circa honderdduizend huishoudens. Dat is enorm en dat is mega. Dat betekent dat er secundair grondgebruik bij komt kijken. Ik vind het de taak van de provincie om dat gebruik in kaart te brengen. Ik kan me niet voorstellen dat u blijft aangeven, ook nu ik u dit nog even voorhoud, dat we dit niet gaan doen. Het is een feit dat er secundair grondgebruik nodig is in onze provincie met haar schaarse ruimte. Mijn vraag aan u is om dat in kaart te brengen, zodat we allemaal weten wat zo een extra datacenter daadwerkelijk voor dat grondgebruik in Noord-Holland betekent.

Gedeputeerde **ZAAL**: De goede ruimtelijke ordening is een van de kerntaken van de provincie. Dat doen we voor datacenters, bijvoorbeeld met deze Datacenterstrategie. Dat doen we ook voor duurzame energie. Voor de inpassing van windmolens en zonnepanelen gelden ook ruimtelijke regels. Wat alleen niet kan en wat feitelijk onmogelijk is, is de koppeling maken met de hoeveelheid grondgebruik voor windmolens die nodig is voor een datacenter. Windmolens en zonnepanelen leveren energie. Een datacenter neemt energie van het net af, maar die een op een koppeling kan niet worden gemaakt. Er wordt mogelijk ook energie gebruikt uit een waterkrachtcentrale in Noorwegen of energie uit een andere provincie. Als het al mogelijk is om dat in kaart te brengen, dan zou dat zoveel kosten aan energie, inspanning en geld dat ik u dat ontraadt om dat bij deze Datacenterstrategie te willen.

Dan kom ik bij motie 12 'Moratorium'. Dat datacenters stroom gebruiken en dat we dat graag willen verminderen dat staat boven kijf. Met deze strategie proberen we daar ook aan te werken. Een verbod op een sector, terwijl andere sectoren ook veel stroom gebruiken dat lijkt mij geen zorgvuldig bestuur. Los daarvan wordt de stroomcapaciteit in verschillende fasen versterkt. Dat is bijvoorbeeld in Wieringermeer eerder dan in Haarlemmermeer. Dus voorzie ik qua uitvoerbaarheid een probleem. In de Datacenterstrategie staat op pagina 21 dat als er geen stroom is, er ook geen datacenter gevestigd kan worden. Ik denk dat we tegemoet komen aan de strekking van uw motie met deze strategie.

3105 Motie 13 van JA21 gaat over restwarmte. Deze motie kan van een positief advies worden voorzien. Het is iets wat we heel graag willen. De motie geeft aan dat het aan het Rijk is. Ik zie de motie echt als ondersteuning om dat bij het Rijk te gaan realiseren. Het komt er ook aan met de Warmtewet. Dan is deze motie een mooie aanleiding om in de achterzak te hebben bij het gesprek met het Rijk.

3110 Motie 14 vraagt kernenergie niet uit te sluiten als energiebron. Provinciale Staten hebben uitgesproken geen kernenergie te willen stimuleren in deze provincie. Dus een actieve stimulering van kernenergie ga ik ontraden. Er liggen landelijke initiatieven en daar verwijst de motie ook naar. Op het moment dat kernenergie in Nederland een beschikbare vorm van energie is, dan moeten datacenters daarvan gebruikmaken. Deze motie vraagt actie en die moet ik gezien
3115 het huidige beleid in deze provincie ontraden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mantel.

3120 De heer **MANTEL** (JA21): Ter voorkoming van een tweede termijn. Mijn amendement over de definitie trek ik in. Begrijp ik over het amendement over zonnepanelen op daken nu goed dat dit kan worden vastgelegd in de Omgevingsverordening? Ik zou het amendement dan kunnen intrekken. Als ik dit amendement indien bij het vaststellen van de Omgevingsverordening wordt die dan positief geadviseerd?

3125 Gedeputeerde **ZAAL**: De zonnepanelen zijn onderdeel van de vestigingsvoorwaarden. De vestigingsvoorwaarden moeten uiteindelijk in de Omgevingsverordening worden verankerd. Als u met dit amendement bedoelt dat we als vestigingsvoorwaarde voor duurzame opwekking van energie alleen naar zonnepanelen kijken en niet naar andere vormen, dan moeten we richting de Omgevingsverordening samen even kijken hoe we aan uw wensen tegemoet kunnen komen.
3130 Het is een punt dat nog in de vestigingsvoorwaarden moet worden uitgewerkt om vervolgens in de Omgevingsverordening te worden opgenomen. Zo concreet gaan we het nu nog niet vastleggen in de strategie.

3135 De heer **MANTEL** (JA21): Oké, dan trek ik ook dat amendement in. Dan gaan we het er later nog een keer over hebben.
De motie over kernenergie vraagt om een toekomstbeeld. Dat is precies wat u eigenlijk heeft gezegd.

3140 Gedeputeerde **ZAAL**: Behalve dat dit het toekomstbeeld van het Rijk is en niet van deze provincie.
Tweede termijn:

3145 De heer **CARTON** (PvdA): Ik wil de gedeputeerde danken voor haar toezegging en haar inzet op participatie richting de gemeenten en het in gesprek gaan met bewoners over hoe zij daarin willen worden meegenomen. Dit is goede input richting de gemeenten om daarover het gesprek

met elkaar aan te gaan en om juist vooraf duidelijke verwachtingen te scheppen. Dat hoort bij een Datacenterstrategie. Ook dank voor het antwoord op de vraag van het CDA over de nieuwe initiatieven en het reactief toevoegen van een zienswijze. Dat is een nog duidelijker antwoord dan we in de commissie hebben gekregen.

3150 In het 'lichtoverlast amendement' kunnen we ons goed vinden. Daarover hadden we het ook al in de commissievergadering, net als over het level playing field. Bij de overweging hadden we nog wat twijfel. We delen de oproep aan Gedeputeerde Staten om dit op te pakken richting landelijk en richting Europa.

3155 Dank aan JA21 voor motie 13 over restwarmte. We kregen een duidelijk antwoord van de gedeputeerde. Het lijkt me goed om als middel mee te nemen bij dat gesprek.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Wij kunnen ons aansluiten bij de dankwoorden die de PvdA heeft uitgesproken. Dank voor de toezegging op participatie. Zeker een interessant punt.

3160 Het amendement over Lichtoverlast zullen we steunen, net als het amendement over Restwarmte van JA21. We snappen de strekking van de motie van de VVD. We zijn niet tegen overleg, maar we vinden het wel lastig om op enigerlei vorm uit te spreken dat we Hyperscales nodig hebben. Wat ons betreft: Ze komen er. We zijn niet tegen digitalisering, maar dat dit per se met Hyperscales moet, dat willen we gewoon niet uitspreken, noch dat er ruimte is in Noord-Holland. Vandaar onze overweging om daar niet in mee te gaan.

3165 De **VOORZITTER**: Dat betekent dat we klaar zijn met dit agenda onderdeel. We hebben een dinerpauze tot 19:30 uur. Dat geeft iedereen die dat prettig vindt de gelegenheid om al naar huis te gaan, zodat u straks vanuit huis de besluitvormende vergadering kunt bijwonen.

3170 Om 19.30 uur gaan we verder met agendapunt 11, het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland en dan is de Commissaris weer aanwezig.

Schorsing van 17.55 tot 19.30 uur.

3175 *De voorzitter heeft het tijdelijk voorzitterschap weer terug overgedragen aan de Commissaris van de Koning, hierna te noemen: voorzitter.*

3180 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering, die hedenmiddag is aangevangen, de Statenvergadering van 31 januari 2022. Ik wil alle Statenleden verzoeken alvast in te loggen in NotuVote. Mocht u daarbij problemen ondervinden dan horen we dat graag, zodat u geholpen kunt worden. Als de beraadslagende vergadering is afgesloten kunnen we vrij vlot doorgaan met de besluitvormende vergadering.

Ik wil vicevoorzitter Kocken danken voor het waarnemen tijdens mijn afwezigheid vandaag.

3185 11. Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 (Voordracht 4-2022)

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): De kwaliteit van ons water staat onder druk. Niet een van de 89 waterlichamen in Noord-Holland voldoet aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW is heel duidelijk. Je kunt onderbouwd uitstel vragen, wat Nederland ook vaak doet, maar de kwaliteit

- 3190 mag niet achteruit gaan. Er geldt namelijk een achteruitgangsverbod. De kwaliteit van ons water gaat achteruit. Dat lezen we in een bericht van de NOS van vorige week. Het Rijk voorziet nieuwe maatregelen voor de agrariërs, vanwege de achteruitgang van de waterkwaliteit. Zonder water van goede kwaliteit geen leven. Nu weet ik dat het Regionale Waterprogramma niet gaat over landbouwbeleid, maar ik benoem toch maar even het voornemen van het Rijk om af te wijken van de bufferstroken van drie meter die in het GLB als voorwaarde zijn opgenomen. Gaan
- 3195 Gedeputeerde Staten met het Rijk hierover in gesprek om de achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen? Laat duidelijk zijn dat we waardering hebben voor het programma dat voorligt. Er zitten zeker heel goede elementen in. De vraag die het bij onze fractie ook oproept: Wordt de urgentie van het probleem wel echt gevoeld? We lopen het risico dat we onze eigen teleurstelling organiseren en een nieuwe stikstofcrisis over onszelf afroepen. De provincie is initiatiefnemer
- 3200 van een aantal maatregelen in het kader van de KRW. Wat niet duidelijk is, is of de provincie deze maatregelen ook regelmatig monitort op hun effectiviteit. Gaan deze maatregelen ook echt helpen dat onze kwaliteit verbetert? Verder vraagt D66 zich af of nieuwe projecten wel extra streng worden getoetst op hun impact, op de doelen van de KRW. De richtlijn is hier namelijk heel duidelijk over. Nieuwe projecten mogen deze doelen niet schaden. Graag hoor ik een
- 3205 reflectie van de gedeputeerde hierop.
- D66 is voorstander van een krachtige aanpak van nieuwe bedreigingen, zoals medicijnresten. Toch lezen we dat de provincie de resultaten van landelijke trajecten wil afwachten. Waarom afwachten als drinkwaterbedrijven aangeven dat de kwaliteit, mede door medicijnresten, onder druk staat en zuivering steeds meer energie en geld kost. Wat betreft drinkwater is het
- 3210 programma heel duidelijk. Geen toename van de zuiveringsinspanning en op termijn een vermindering en onvoldoende toevoer van kwaliteit, is te lezen. Kijken we naar de bedreigingen dan staan de kwaliteit en kwantiteit van deze bronnen wel onder druk, zo laten deskundigen weten. De KRW, die overigens al vanaf 2001 van kracht is, heeft nog weinig opgeleverd qua verlagen van de zuiveringsinspanning. Werk aan de winkel, wat ons betreft.
- 3215 Onze fractie is voorstander van de koppeling van natuurbeleid en waterbeleid. De aanleg van een Nat Natuurnetwerk en een combinatie van een zoetwaterberging en natuurinrichting vinden we heel positief. Zoeken naar nieuwe gebieden voor wateropslag en waterberging past hierbij. Een robuuste combinatie van natuur, juichen we toe. De oproep van experts op dit punt is duidelijk: Koppel de doelen van plannen rond stikstof aan de doelen van de KRW. Kan de gedeputeerde
- 3220 hierop reflecteren?
- Waterbelangen spelen mee in de belangenafweging bij ruimtelijke planvorming. Nu geldt er al een watertoets bij ruimtelijke planvorming. Ik refereer aan een oproep van de Unie van Waterschappen van 27 januari jl. Daarin roepen de waterschappen op de watertoets dringender in te zetten. Onze woningbouwopgave is enorm. Toch schijnen veel geplande woningen in
- 3225 overstroombaar, slap en nat gebied te komen. Is de gedeputeerde het met me eens dat de waterschappen wellicht een terecht punt hebben, dat de watertoets strenger moet?
- Vorig jaar bespraken we het rapport Bron van bescherming. Hierin gaven Omgevingsdiensten aan dat het drinkwaterbelang structureel is ingebed in de uitvoering van toezicht en handhaving door de Omgevingsdiensten. Echter, gebrek aan menskracht maakt het moeilijk hun taken ter
- 3230 bescherming van water optimaal te vervullen. Drinkwaterbedrijven waren in dit rapport ook

minder positief over toezicht in de beschermingszones. We hebben hierover toen ook gesproken. Onze fractie vraagt zich af of dit probleem nu opgelost is.

3235 Tot slot: vislood. We weten dat lood niet gezond is en niet in het water thuishoort. De waterschappen AGV en Hoogheemraadschap van Rijnland zijn voornemens het verbod op vislood op te nemen in nieuwe huurovereenkomsten of visrechten. Zijn Gedeputeerde Staten bereid om te onderzoeken welke stappen de provincie hierin kan zetten in de eigen wateren die gehuurd worden, om het gebruik van lood drastisch te verminderen.

3240 D66 is mede indiener van een motie die GL gaat indienen over het onderzoek dat gedaan kan worden om te kijken of de nieuwe Omgevingswet meer ruimte biedt om de doelen van de KRW dichterbij te halen.

3245 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het kan niet anders. We zullen het moeten waarmaken met het waterprogramma. We zullen de doelen van de KRW moeten halen. Liever nog vandaag dan morgen, maar zeker veel sneller dan 2027, want het gaat niet goed met ons water. Vaak zijn de stortplaatsen in het nieuws. Ondanks allerlei maatregelen komt daar vervuild water uit. De stortplaats Nauerna mag niet meer gebruikt worden om te recreëren. Over de waterkwaliteit van de sloten en weilanden rondom zijn ernstige twijfels. Of de slechte waterkwaliteit heeft geleid tot meerdere dode schapen is niet helemaal duidelijk, maar we gaan ervan uit dat giftige uitstroom vanaf de stortplaats bijgedragen heeft aan het sterven van de schapen. Ook de stortplaats in de

3250 Wieringermeer is meerdere malen in het nieuws geweest. Zo liggen er ook nog oude stortplaatsen in gemeenten, die niet gemonitord worden en waar het grond- en oppervlaktewater wordt vervuild met chemische stoffen.

We dienen een motie in, mede namens de PvdD.

3255 **Motie 15/31-01-2022**

Ook stortplaatsen vervuilen bodem- en oppervlaktewater"

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *er in de provincie Noord-Holland gesloten en nog in gebruik zijnde stortplaatsen zijn;*
- 3260 • *de provincie hierover bevoegd gezag is, behalve in de gemeenten Amsterdam, Alkmaar, Haarlem en Zaanstad;*
- *van meerdere stortplaatsen bekend is dat zij het bodem- en oppervlaktewater in min of meerdere mate vervuilen;*
- *de uitstroom van water (kwel of percolaat) uit stortplaatsen ongezond is voor mensen,*
- 3265 • *dieren en het milieu;*
- *stortplaatsen moeten voldoen aan het gestelde in de Wet Milieubeheer en de Wet Bodembescherming;*
- *uitgesloten moet worden dat stortplaatsen niet aan de eisen uit één van beide wetten of beide voldoen;*
- 3270 • *niet alle Noord-Hollandse stortplaatsen zijn betrokken bij het landelijk Actieprogramma ammonium;*
- *dit actieprogramma slechts toeziet op de stikstofvorm (ammonium) afkomstig uit menselijke en dierlijke mest en organisch plantaardig materiaal*

Overwegende dat:

- 3275 • *het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 slechts zeer weinig woorden aan de problematiek van vervuiling van bodem- en oppervlaktewater door stortplaatsen besteedt;*
- *ondanks de wetgeving in de Wet Milieubeheer en de Wet Bodembescherming stortplaatsen nog steeds een risico vormen voor zowel bodem- als*
- 3280 *oppervlaktewater;*
- *het opnemen van (de waterrisico's van) stortplaatsen in het Regionaal Waterprogramma zal leiden tot een bewuster en beter beheer ervan, zowel door provincie als door gemeenten;*
- *een en ander moet leiden tot een goede ecologische en chemische toestand op en nabij*
- 3285 *stortplaatsen*

Besluit:

- *bij de uitwerking van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 extra aandacht te besteden aan kansen en maatregelen die gaan leiden tot ecologisch en chemisch schoon en gezond bodem- en oppervlaktewater op en rond stortplaatsen;*
- 3290 • *voor het einde van 2022 hierover een notitie aan PS te sturen.*
- en gaat over tot de orde van de dag,*
- SP, PvdD en 50Plus/PvdO*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3295

Mevrouw **DE GROOT** (SP): En natuurlijk moet het afgelopen zijn met de giftige gewasbeschermingsmiddelen. Op de een of andere manier hebben we Europa nodig om ervan af te komen. De SP vraagt zich af of dit niet sneller kan en of Noord-Holland hierin niet voorop kan lopen. We dienen daartoe de volgende motie in.

3300

Motie 16/31-01-2022

Minder gewasbeschermingsmiddelen, meer kwaliteit van leven”

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- 3305 • *in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 het onderwerp*
- *' gewasbeschermingsmiddelen' negen maal wordt aangeroerd;*
- *het IPO de meststoffen en de resten van gewasbeschermingsmiddelen afkomstig vanuit de landbouw als grootste uitdaging noemt wanneer het gaat om het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water;*
- 3310 • *het CBS op 14 januari 2022 bekend maakte dat in de landbouw weliswaar een daling van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen aan de orde is, maar dat bij de teelt van bloemen, bloembollen, pootaardappelen, appels en peren nog steeds heel veel gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet;*
- *gewasbeschermingsmiddelen leiden tot de dood van insecten, zoals bijen, en daarom tot*
- 3315 *ernstige aantasting van de biodiversiteit;*

- *de Gezondheidsraad op 29 juni 2020 de conclusie gerechtvaardigd vindt dat bestrijdingsmiddelen kunnen leiden tot gezondheidsproblemen, zoals de ziekte van Parkinson, ontwikkelingsproblemen en verstoringen in de hormoonhuishouding;*
- *het RIVM op 18 november 2021 aangegeven heeft dat epidemiologische studies een plausibel verband aantonen tussen de blootstelling aan chemische stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen en neurodegeneratieve aandoeningen, zoals de ziekte van Parkinson;*

Overwegende dat:

- *een Europees en landelijk verbod op gewasbeschermingsmiddelen om de waterkwaliteit, de biodiversiteit en de gezondheid te beschermen gerechtvaardigd zou zijn;*
- *er om economische redenen nog geen zicht is op een verbod op gewasbeschermingsmiddelen:*
- *in oktober 2020 het SPRINT- project is gestart, waar in samenwerking met boeren en beleidsmakers wetenschappers op zoek gaan naar manieren om de overgang naar duurzamere gewasbescherming te ondersteunen;*
- *de provincie Noord-Holland vaart moet maken om duurzame gewasbescherming mogelijk te maken;*
- *de provincie Noord-Holland een voortrekkersrol kan spelen in de omschakeling naar duurzame en circulaire landbouw*

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- *bij de uitwerking van het Regionaal Waterprogramma meer concrete provinciale mogelijkheden te verkennen om chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen in Noord-Holland verder aan banden te leggen;*
- *over die eventuele extra mogelijkheden aan PS voor de zomer van 2022 te rapporteren;*
- *in het IPO, bij het Rijk en in Europa te bepleiten dat op korte termijn moet worden overgegaan tot een substantiële vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;*
- *op deze wijze de gezondheid, de waterkwaliteit en de biodiversiteit in Noord-Holland beter te beschermen.*

*en gaat over tot de orde van de dag,
SP, PvdD en 50Plus/PvdO*

De VOORZITTER: Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Een interruptie van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): De collega van de SP en ik hebben hetzelfde doel, namelijk zo min mogelijk gewasbeschermingsmiddelen inzetten in Noord-Holland. De collega van de SP gaat daar wel erg ver in, wat mij betreft. Welk alternatief heeft mevrouw De Groot voor de agrarische sector, die op dit moment de middelen gebruikt, niet alleen omdat het een hobby voor hen is, het is ook gewoon kostbaar en het dient een doel, namelijk de bescherming van gewassen, bijvoorbeeld ons voedsel?

3360 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voor de bescherming van ons voedsel is het nu juist nodig om geen gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken. Als we ons voedsel eten dan krijgen we automatisch restanten gewasbeschermingsmiddelen naar binnen, ondanks dat we groenen en fruit wassen. Bovendien, het surplus aan gewasbeschermingsmiddelen komt terecht in het oppervlaktewater en in de bodem. Dat moeten we niet hebben. We hebben het nu over chemisch synthetische bestrijdingsmiddelen. Als het gaat macrobiotisch en dergelijke, daar worden andere middelen
3365 gebruikt. We moeten onderzoeken hoe we zo snel mogelijk van de gewasbeschermingsmiddelen afkomen en daar roept de motie toe op.

De heer **DE WIT** (VVD): Het doel is hetzelfde, maar ik heb geen antwoord op de vraag welk alternatief de collega nu aanbiedt. Wat me bevreemdt is dat de collega van de SP doet alsof er
3370 geen enkele toetsing plaatsvindt over wat een verantwoorde manier van het gebruik is van dat soort middelen. Bij deze dus nogmaals de vraag: Wat is het alternatief voor ondernemers als morgen, in uw lijn, gewasbeschermingsmiddelen verbannen zouden worden? Wat kunnen zij wel doen om hun gewassen te beschermen?

3375 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het alternatief is sneller overgaan op circulaire landbouw. Daarbij wordt gebruikgemaakt van wat op eigen land de kringloop is. Dat is een goede oplossing voor de boeren. Dus op eigen grond en circulair.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Koning.
3380

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik heb de indruk dat u het probleem onderschat. U vraagt alleen in Noord-Holland aan de agrarische sector om daar een verdere inzet op te doen, terwijl u voorbij gaat aan wat er in Nederland allemaal gebeurt. We hadden laatst een werkbezoek. -jammer dat u daar niet bij was-, en daar hoorden we dat de agrariërs heel graag willen dat er onderzoek komt
3385 naar groene middelen. Ze willen hun middelen vervangen door groene middelen, maar die worden nu niet toegelaten. Hoe kijkt u daar naar? Vindt u het terecht dat u alleen voor Noord-Holland andere regels gaat stellen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het gaat veel te langzaam in Europa en dat weet u ook, mevrouw
3390 Koning. U weet ook dat we dagelijks door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen giftige stoffen binnen krijgen. Ze zijn giftig voor ons, de natuur en het water. Het is een opdracht om meer concrete provinciale mogelijkheden te verkennen. Ik zou dat heel graag gedaan willen hebben. Vandaar de motie.

3395 Mevrouw **KONING** (CDA): Maar dan blijft u voorbij gaan aan het feit dat u in Noord-Holland iets anders wil dan in de rest van Nederland en dat u onderschat dat er al heel veel gebeurt en ook dat de gebruikte percentages zo laag zijn dat het aan onze gezondheid geen schade toebrengt. Daar zijn goede controles op.

3400 Mevrouw **DE GROOT** (SP): In de gegevens van het CBS heb ik gelezen dat de afspraak was om de gewasbeschermingsmiddelen met 30% terug te brengen. Dat is, uit mijn hoofd gezegd, 17%

geworden. We moeten beslist veel sneller werken, om het percentage voor elkaar te krijgen. Noord-Holland kan daarin een koploperspositie aannemen.

3405 Ik ken veel hengelaars in mijn kennissenkring. Ze beleven veel plezier aan het hengelen. Voor zover ik weet, gaan ze heel zorgvuldig met de vissen om. Ze willen hun hobby, die ik niet leuk vind, graag blijven beoefenen. Wat zij ook vinden is dat lood slecht voor het water is. Ze zijn graag bereid om over te schakelen naar ander materiaal om hun hobby gewicht te geven. Dat is voor mij geen punt. Daarom hebben we de motie van de PvdD mede ondertekend. Die is goed
3410 voor schoon water.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, "What you do speaks so loudly that I cannot hear what you say." Simpel gezegd: Onze daden tellen zwaarder dan onze woorden. Mensen verliezen vertrouwen in de overheid omdat ze daden missen. Dat zien we in de crises rond gezondheid,
3415 klimaat en natuur. Tot nu toe is er vooral geld besteed aan doorschuiven van problemen, terwijl commerciële belangen de boventoon voeren. Het gevolg is dat we steeds tegen een muur aanlopen.

Voor ons ligt het Regionaal Waterprogramma. Een ontzettend belangrijk programma waarmee we de Europese verplichtingen ter bescherming van ons water, de zogenaamde KRW-doelen, zouden
3420 moeten halen. Daar komen veel kenmerken van de andere crises bij elkaar. De inzet is vooral gericht op vrijblijvendheid en na 20 jaar halen we de minimale doelen niet. We presteren slecht in Europa. Die KRW-doelen hadden we in 2015 namelijk al moeten behalen. Dat zei D66 eerder ook al. We hebben, als Europees uitsteltkampioen, twee keer uitstel gehad. Nu krijgen we uiterlijk tot 2027. Nog vijf jaar te gaan.

3425 Water dreigt nóg een crisis in de verzameling te worden. We missen enige reflectie en urgentie bij Gedeputeerde Staten. Die urgentie werd bevestigd tijdens het Inspiratiesymposium, georganiseerd samen met PvdD, D66 en GroenLinks, door wetenschappers, mensen uit het veld en innovatieve boeren. Om hiermee maar een vraag van de VVD te beantwoorden. We vragen Gedeputeerde Staten om de urgentie duidelijker te communiceren, ook richting het Rijk.

3430 Voorzitter, we kunnen als provincie veel meer doen. We doen vijf concrete voorstellen. Eerst over de gereedschapskist die we hebben. De Provincie heeft een voorbeeldfunctie en een sleutelrol als het gaat om gebiedsgerichte programma's met betrekking tot natuur en landbouw. Met de Omgevingswet krijgen we nog meer mogelijkheden. Daar moeten we snel gebruik van maken, GroenLinks dient namens ons daarover een motie in.

3435 In aanvulling daarop dienen wij een motie in om bij projecten scherper rekening te houden met KRW-doelen, om stikstofachtige procedures te voorkomen.

Motie 17/31-01-2022

Extra scherp kijken naar projecten die KRW-doelen kunnen schaden

3440 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, ter behandeling van de voordracht Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, overwegende dat:*

- *nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat we nu ruim 20 jaar de tijd hebben gehad en we al twee keer uitstel van EU hebben gekregen;*
 - *er een grote urgentie is om in ieder geval de prioritaire KRW-doelen voor het oppervlakte- en grondwater in deze planperiode (2022-2027) wel te bereiken vanwege het grote belang van ons water en de sancties en beperkende maatregelen die de EU kan opleggen aan Nederland, indien Rijk, provincies en waterschappen nogmaals in gebreke blijven bij de realisatie van deze doelen. Zoals experts aangeven, kan het Rijk een deel van de boete gemotiveerd afwentelen op de provincies;*
 - *er daarnaast het instrument bestaat om projecten van derden te toetsen aan KRW-doelen. Die KRW-toets niet alleen een middel is om verslechtering van de waterkwaliteit tegen te gaan, maar ook een verplichting is;*
 - *dat betekent dat als er een project is dat de doelen van KRW in gevaar brengt, er geen toestemming moet worden gegeven voor zo'n project (tenzij je je beroept op een uitzonderingsmaatregel);*
 - *te weinig actie ondernemen op het KRW-dossier en onvoldoende scherp zijn op het toepassen van de KRW-toets bij projecten, de kans op procedures ook tegen specifieke projecten die de KRW-doelen kunnen schaden verhoogt. Zulke procedures worden steeds vaker gevoerd, zie o.a. de procedures van Mobilisation for Environment als het gaat om stikstof;*
 - *hier nog weinig aandacht voor is;*
- gehoord de discussie, verzoeken GS om:*
- *in de verdere uitwerking van het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 en breder beleid extra scherp te kijken naar projecten die de KRW-doelen kunnen schaden;*
 - *daar ook de waterschappen en gemeenten extra op te wijzen;*
- en gaan over tot de orde van de dag.*

Partij voor de Dieren en SP

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het tweede voorstel: Voedselbossen als kansen voor water en samenleving. Landbouw is niet alleen een groot probleem voor water, maar ook een grote oplossing. Zo'n oplossing zijn voedselbossen. Ze dragen bij aan aanpak van waterproblemen, de stikstofcrisis, vangen CO₂ op, bieden boeren toekomstalternatieven, et cetera. Het is een win-win voor iedereen. Wij dienen daarom de volgende motie in die vooral het doel heeft om sneller en gericht de mogelijkheden te verkennen.

Motie 18/31-01-2022

Voedselbossen als kansen voor water en samenleving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, ter behandeling van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027;
constaterende dat;

- *nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat we nu ruim 20 jaar de tijd hebben gehad en we al twee keer uitstel van EU hebben gekregen;*

- *er grote zorgen zijn over de kwaliteit van ons water, drinkwaterbedrijven de noodklok luiden, zuivering steeds meer energie kost en experts oproepen tot betere bescherming en bronmaatregelen;*
 - *een hardnekkig probleem voor het bereiken van de KRW-doelen in het Noord-Hollands oppervlaktewater de te hoge belasting met nutriënten (stikstof en fosfor) en bestrijdingsmiddelen is;*
- Provinciale Staten van Noord-Holland eerder hebben uitgesproken het belangrijk te vinden dat problemen zoveel mogelijk in samenhang worden aangepakt; overwegende dat;*
- *uit een onderzoek van o.a. Royal HaskoningDHV vorig jaar is gebleken voedselbossen een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit en kwantiteit van water en bodem;*
 - *de voedselbossen een alternatief zijn voor gangbare vormen van landbouw, bijvoorbeeld in de buurt van kwetsbare natuurgebieden;*
 - *de omschakeling van gangbaar agrarisch landgebruik naar voedselbosbouw draagt bij aan de vermindering van de milieuproblematiek rond verdroging en vervuiling van de bodem en het grond- en oppervlaktewater, en tegelijkertijd ook de stikstofcrisis helpt bestrijden. Het biedt ook kansen voor natuurlijke CO2-opslag, economie en recreatie;*
 - *Stichting Voedselbosbouw veel kennis op dit gebied heeft en als doel heeft om grootschalige voedselbossen te ontwikkelen, voor lekker en gezond voedsel, vitale natuur en een aantrekkelijk landschap. Zij werkt daarin samen met bijvoorbeeld de provincie Flevoland, Staatsbosbeheer, bedrijven en wetenschappers;*
 - *zij initiatiefnemer is van de Green Deal Voedselbossen, ondertekend door verschillende provincies waaronder Flevoland, Groningen, Limburg en Noord-Brabant;*
 - *een initiatief als ARBRES realiseert en onderhoudt voedselbossen om deze winstgevend door te geven aan een voedselbosboer, waardoor financiering is gegarandeerd. Daarbij worden niet alleen kansen voor milieu benut, maar ook voor educatie en het bieden van een plek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;*
 - *er naar verwachting genoeg boeren en burgers zijn die openstaan om aan de slag te gaan met voedselbossen als alternatief verdienmodel, maar een duwtje in de rug nodig hebben;*
- de urgentie van de waterproblemen en specifiek de KRW-doelen vraagt om concrete en versnelde actie;*
- gehoord de discussie, verzoeken GS om;*
- *een externe partij met de nodige praktijkervaring (zoals Stichting Voedselbosbouw en ARBRES) uit te nodigen om, eventueel in samenwerking met fris kijkende beleidsmedewerkers van gemeenten en waterschappen, een globaal ‘zoekgebied’ in Noord-Holland voor minstens één omvangrijk mogelijk voedselbosbouwproject te selecteren;*
 - *daarbij met relevante spelers (zoals boeren) in gesprek te gaan over het scheppen van goede randvoorwaarden voor zo’n omvangrijk voedselbosbouwproject, gericht op realisatie van meerdere beleidsdoelen op gebied van natuur, stikstof en water onder een gelijktijdige borging van het verdienvermogen van de betrokken gebiedsspelers;*
 - *te onderzoeken of de provincie kan aansluiten bij de Green Deal Voedselbossen, in navolging van o.a. provincie Noord-Brabant, Limburg, Groningen en Flevoland;*
 - *over deze verkenning rond de zomer aan PS te rapporteren;*

en gaat over tot de orde van de dag,

3530 *Partij voor de Dieren*

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nummer 3 is geen motie maar een verzoek aan Gedeputeerde Staten.

Naast de kwaliteit van drinkwaterbronnen, staat ook de kwantiteit onder druk. Voldoen aan

oneindige groei van de watervraag gaat niet. Dus keuzes zijn nodig. Dit vraagt om

3535 bewustwording over ons watervoetafdruk. Bijvoorbeeld dat slechts 1% van ons waterverbruik gaat over wat we thuis uit de kraan komt. We verbruiken indirect veel meer uit ander landen. Wat daar enorme ecologische en sociale problemen veroorzaakt.

We vragen Gedeputeerde Staten om de handschoen van wetenschappers van Universiteit Twente en Water Footprint Network op te pakken en met ze in gesprek te gaan. Zij zijn wereldleiders van

3540 kennis over ons watervoetafdruk.

Ons vierde voorstel gaat over belangenafweging. Het kan niet zo zijn dat bepaalde belangen

zwaarder wegen in beleid, alleen omdat daar meer geld is voor lobby. Onderzoek laat zien dat

belangen van natuur en milieu daarom vaker het onderspit delven. Volksvertegenwoordigers en

Gedeputeerde Staten zijn er om daarop te corrigeren. Ons verzoek aan Gedeputeerde Staten is

3545 om hier oog voor te hebben.

Voor nu corrigeren we dit punt met slechts een amendement.

Amendement 04/31-01-2022

Belang van water

3550 *Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 31 januari 2022, ter behandeling van de voordracht Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, besluiten de bovengenoemde voordracht als volgt te wijzigen:*

de tekst onder besluitpunt 2:

"het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 vast te stellen;"

3555 *te wijzigen in:*

"het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 vast te stellen, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

Op pagina 3 van het programma, de zin "We zwemmen, varen en vissen erin, en goed water is onmisbaar voor de natuur in Noord-Holland", te vervangen door "We recreëren erin, en goed

3560 *water is onmisbaar voor de natuur in Noord-Holland."*

Toelichting

De oorspronkelijke formulering is te specifiek. De huidige formulering is inclusief voor alle vormen van recreatie. We gaan ervan uit dat onder 'natuur' ook de miljoenen vissen en wilde dieren die van het water afhankelijk zijn worden verstaan en dat dus ook met hun belangen

3565 *rekening wordt gehouden.*

Partij voor de Dieren en SP

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan het laatste, maar niet het minste punt over vislood. Het is zojuist al aangehaald. Lood is kankerverwekkend. De hoeveelheden moeten richting nul. Toch komen

3570 jaarlijks tonnen, vrachtwagens vol. vislood in ons water terecht. Meer lood dan Tata Steel, om maar te laten zien dat het geen peanuts is. Er zijn voldoende alternatieven en de hengelsector

heeft letterlijk decennia de tijd gehad om het tij te keren. Tegen de afspraken van Green Deal in, is de hoeveelheid vislood zelfs gestegen. Om daden uit te stellen wordt nu gezegd: "Wacht op Europa." Maar anders dat de sector suggereert, duurt dat zeker nog tot 2028. En zelfs dat is nog onzeker. Het is nu tijd om een streep te trekken. De Provincie kan allerlei voorwaarden bij het verhuren van haar eigen visrechten opnemen en het verbod op vislood zou daar een van kunnen zijn. Meerdere andere overheden willen dit verbod opnemen. Een meerderheid van 7 partijen in gemeente Zaanstad pleit daar deze week per motie voor. Daarom de volgende motie Bescherming gezondheid, water en natuur tegen vislood, samen met SP, DENK, JA21 en 50PLUS/PVDO.

Motie 19/31-01-2022

Bescherming gezondheid, water en natuur tegen vislood

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 31 januari 2022, ter behandeling van de voordracht Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027;

constaterende dat;

- *in 2027 uiterlijk moet zijn voldaan aan de KRW-doelen en we na circa 20 jaar tijd nog niet in de buurt zijn van de doelen;*
- *er in het algemeen grote zorgen zijn over de kwaliteit van ons water, zuivering steeds meer energie kost en experts oproepen tot betere bescherming en bronmaatregelen;*
- *er recent afspraken zijn gemaakt om het VTH-beleid met betrekking tot Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) te intensiveren. Het gaat om stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, hersenontwikkeling van kinderen aantasten, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen ophopen;*
- *door verlies van vislood er jaarlijks naar schatting tussen 35.000 kilo en 524.000 kilo lood in het oppervlaktewater belandt. Als we de meest conservatieve schattingen als uitgangspunt nemen, dan betekent dat jaarlijks in Noord-Holland minstens 1135 kg lood;*
- *de uitstoot van lood door Tata in 2020 1061 kg bedroeg;*
- *lood een 'prioritaire stof' in de zin van de KRW is en tevens een ZZS, waarvoor de wettelijke plicht geldt om deze stof uit de leefomgeving te weren ofwel te minimaliseren;*
- *een verbod op Europees niveau niet zeker is en in ieder geval niet voor 2027 zal worden gerealiseerd. Sportvisserij Nederland berichtte in 2007 al dat het vislood in 2015 zou worden verboden en daar is niets van terechtgekomen;*
- *de provincie voor eigen wateren visrechten verhuurt en daarin voorwaarden kan stellen. De provincie doet dat nu ook door bijvoorbeeld verbod op elektrisch vissen en dichtzetten op te nemen. De provincie in de voorwaarden ook kan opnemen dat vislood niet gebruikt mag worden;¹¹*
- *onder andere waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap van Rijnland en provincie Overijssel al hebben aangegeven bij verlenging van huurovereenkomsten voor visrecht, een verbod op het vissen met lood op te willen nemen, en ook enkele gemeenten hiermee bezig zijn;*

overwegende dat:

- *een Green Deal Sportvisserij Loodvrij in 2018 is gelanceerd, waarmee partijen slechts streven naar het stoppen van het gebruik van lood in de sportvisserij binnen 10 jaar, met als tussendoel 30% afname in 2021;*

- 3615 - *de problemen van vislood al sinds de jaren '80 bekend zijn. Het CDA stelde in 1988 vragen aan minister Ed Nijpels over het probleem van vislood. Toen werd ook verwezen naar alternatieven en werd beloofd met de sector samen te werken om het probleem aan te kaarten;*
- *het resultaat tot nu toe is dat er een toename van lood is in plaats van afname: 10% meer*
- 3620 *in 2020, met de verwachting dat dat percentage nog groter is voor 2021;*
- *één van de uitgangspunten van KRW is dat er geen achteruitgang van de waterkwaliteit mag zijn en een toename van lood als ZZS daar zeker niet aan bijdraagt;*
- *water, natuur en gezondheid al genoeg onder druk staan en er geen zwaarwegende redenen zijn om de vervuiling door vislood nog langer toe te laten;*
- 3625 - *de provincie een belangrijke beschermer is van water, natuur en milieu en het opnemen van een verbod op vislood in eigen voorwaarden op zijn minst een zeer sterk signaal zou zijn;*
- gehoord de discussie, roepen GS op:*
- *bij het verhuren van visrechten zo snel mogelijk als aanvullende voorwaarde een verbod*
- 3630 *op het vissen met lood op te nemen;*
- en gaan over tot de orde van de dag.*
- Partij voor de Dieren, SP, DENK, JA21 en 50PLUS/PvdO*

3635 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Beste collega's, Ik begon dit betoog met het belang van de daden. Als we als Provinciale Staten niet eens vislood als volstrekt onnodige bron van Zeer Zorgwekkende Stoffen bereid zijn te verbieden, hoe geloofwaardig zijn we dan in onze ambities om burgers en milieu te beschermen tegen uitstoot van deze stoffen door grote bedrijven, waar veel grotere belangen mee gemoeid zijn? Dit zou een inkoppertje moeten zijn. Laten we burgers nu daden tonen.

3640

De **VOORZITTER**: U heeft drie moties en een amendement ingediend. Deze maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

3645 Statenlid **CARDOL** (GL): Een aantal sprekers hebben al heel nadrukkelijk de urgentie uitgesproken op dit dossier. Dat ga ik ook nog een keer doen. Zestien jaar geleden kwam ik bij Staatsbosbeheer binnen en ik viel middenin een stikstofdiscussie. Er werd gepolderd in Den Haag. Tot frustratie van veel van mijn nieuwe collega's kwam er een draak van een PAS tot stand. In die zestien jaar is de natuur verder achteruit gekacheld, maakte de Raad van State gehakt van de PAS en vorige week waren er weer nieuwe rechterlijke uitspraken in dit hoofdpijndossier. De

3650 nieuwe regering heeft nu 25 miljard euro aan gemeenschapsgeld gereserveerd om de boel te repareren. Dat levert het niet opvolgen van wettelijke verplichtingen op. Het niet nakomen van de KRW dreigt het volgende debacle te worden. We gaan de wettelijke doelen in 2027 niet halen. De kwaliteit van ons water blijft onder peil, met alle gevolgen voor gezondheid en natuur. Er komen rechtszaken en mogelijk boetes. Tegen het einde van dit decennium moeten we weer miljarden

3655 spenderen voor de reparatie van ons leefmilieu. Het klinkt misschien alarmistisch, maar dat is ook terecht. We zijn daar ook niet de enige in. Ik citeer uit een verklaring, heel schappelijk gesteld, van de Unie van Waterschappen van eind november 2021. "De waterschappen willen

voorkomen dat het waterkwaliteitsdossier een tweede stikstofdossier wordt. Daarom zijn er aanvullende maatregelen nodig.”

3660 Anderhalve week geleden volgden veel mensen ons Watersymposium. Ik haal er een paar punten uit. De hoofdinleider zei: “Nederland is Europees kampioen in het aanvragen van uitzonderingen.” Anderen hebben het ook al genoemd. Het belangrijkste voorbeeld daarvan is de derogatie van het mestbeleid. Die staat op het spel, zei de landbouwminister vorige week. Toch gaan we gewoon door met het aanvragen van uitzonderingen. Zoals bij het aanstaande Europese verbod op bestrijdingsmiddelen in bufferstroken. De gedeputeerde zei, na mijn vraag hierover in de commissie, dat het een gepasseerd station is, waar de provincie niets aan gaat doen. Zo modderen we voort. We denken in Nederland dat we het braafste jongetje van de klas zijn.

We zijn als land het vieste jongetje van de klas.

3670 Een andere spreker op het symposium waarschuwde dat we nu al de wettelijke plicht hebben om de waterkwaliteit niet verder te laten verslechteren. Rechtszaken om projecten stil te leggen, die de waterkwaliteit aantasten zijn kansrijk en verre van denkbeeldig. Denk alleen al aan Pfas ik het water. Het Financieel Dagblad kopte vorige week: “Vlaanderen in de ban van gifschandaal.”, met als openingszin: “Pfas-chemicaliën blijven na lozing en via de lucht en in het water generaties lang achter in mensen, dieren en het milieu. Het met Pfas vervuilde Belgische water komt via de Schelde ons land binnen. Zeeland stuurde al een noodoproep naar Den Haag en heeft zich gevoegd in een rechtsgang tegen de bouw van een ethaankraker in Antwerpen. Die provincie wil

blijkbaar niet het domste jongetje van de klas zijn.

3680 Het Regionaal Waterprogramma op zich is een goed stuk. Er staan heus dingen in waar wij blij van worden, zoals dynamisch kustbeheer, een Nat Natuurnetwerk en de sturende rol van water. De vraag is of we die uitspraak ook serieus nemen. Er staan ook mooie woorden in het RWP over de binnenduinrand. Vorige week hoorden we dat Gedeputeerde Staten in Zuid-Kennemerland een aantal NNN-gebieden wil ontgrenzen. We praten er vanavond niet over, maar het stemt ons niet erg optimistisch.

3685 Dan nog een aantal concrete thema's. In de commissie spraken we al over vislood. Het is al meerdere keren genoemd. De gedeputeerde zei dat er niet veel juridische ruimte is om zelf maatregelen te nemen. Toch zijn er waterschappen, waaronder Rijnland en AGV in Noord-Holland, die wel stappen zetten. Waarom kunnen Rijnland en AGV dat wel doen voor water waarvoor zij huurovereenkomsten sluiten, en Noord-Holland niet? Ik hoor het graag van de gedeputeerde.

3690 Natuurlijk levert zo een maatregel de oplossing niet, maar er gaat wel een grote signaalwerking vanuit om vrijwillige afspraken met partners serieus te gaan nemen.

Dan het risico van rechtszaken. Natuurlijk zijn deze zaken lastig te voorzien, maar het lijkt me toch iets om serieus aandacht aan te geven. Mijn vraag aan de gedeputeerde is de volgende. Welke mogelijkheden ziet hij om hier goed naar te kijken en de Staten daarover te rapporteren?

3695 Tijdens het Watersymposium kregen we een mooie presentatie over voedselbossen. Die kunnen veel bijdragen aan de doelen die we in de Voedselvisie hebben gesteld, maar ook aan de verbetering van waterkwaliteit. De PvdD heeft hiervoor een motie ingediend, die we sympathiek vinden, maar wel wat gedetailleerd. Mijn vraag aan gedeputeerde Zaal van Landbouw is, of zij het idee met de aanbevelingen in de motie in elk geval wil meenemen. De gedeputeerde vraagt ons

3700 regelmatig om ideeën. Hier is er een. Misschien moet het zo gedetailleerd zijn zoals in de motie, maar neem het idee serieus en geef aan wat we ermee kunnen doen.,

Jasper van Kempen haalde tijdens het symposium nog een belangrijk punt aan. Zeeland klaagde bij het beroep op Den Haag dat men gedwongen was zich te richten tot drie ministeries en drie
3705 Rijksdiensten. Het waterbeleid is enorm versnipperd, ook regionaal. Daardoor kunnen we als overheden altijd naar elkaar wijzen. Van Kempen gaf aan dat er onder de Omgevingswet ruimere bevoegdheden ontstaan voor de provincie om zelf regels te stellen inzake de waterkwaliteit in aanvulling op Rijksregels en/of als aanwijzing voor andere overheden. Je kunt dan denken aan regels rond het gebruik van bestrijdingsmiddelen, het instellen van teeltvrije zones, aanvullende
3710 regels voor eigen pachtgronden et cetera. Daarom hebben wij met de PvdD, PvdA en D66 een motie voorbereid, met als titel 'Onderzoek naar mogelijkheden om het halen van KRW-doelen te versnellen'. Ik lees het dictum van de motie voor, maar dien deze nog niet in, omdat ik de gedeputeerde om een toezegging wil vragen.

“Op korte termijn in kaart brengen welke toekomstige mogelijkheden er zijn onder andere als
3715 gevolg van de nieuwe Omgevingswetgeving om versnellende maatregelen te nemen, op het moment dat vaststaat dat we de KRW-doelen in 2027 niet gaan halen en hierover de Staten voor eind 2022 te rapporteren.” Ik dien de motie nog niet in. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of hij kan toezeggen dat er in ieder geval in deze Statenperiode een onderzoek wordt gedaan naar de punten die we nog kunnen doen en die we nog in deze Statenperiode kunnen bespreken. In
3720 ieder geval voor de volgende Staten. Neem dat mee en neem ons mee in dat proces. Als de gedeputeerde een toezegging doet op dat punt dan is wat mij betreft een motie niet nodig. Als de toezegging niet komt, dan dienen we de motie alsnog in.

Tot slot. Ik begon somber. We zijn vaak niet het braafste jongetje van de klas, maar het domste jongetje. We zijn momenteel ook een van de vieste jongetjes van Europa, als het om water gaat.
3725 Toch blijf ik graag optimistisch. Ik heb geprobeerd in mijn betoog een paar onbenutte kansen aan te reiken aan het college. Ik hoop van harte dat dit tot een positieve reactie en een aantal toezeggingen leidt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer De Wit.

3730 De heer **DE WIT** (VVD): Na het betoog van de collega gehoord te hebben, blijft het gevoel hangen: “Het programma dat voorligt bevat goede doelen en goede ambities, maar eigenlijk heb ik er niet veel vertrouwen in.” Dan doet mij de vraag rijzen, als ik kijk naar dit college dat juist op de NNN-regeling wel een flinke stap maakt en wat wel het initiatief heeft genomen om te zeggen dat
3735 water een leidend instrument is voor de ruimtelijke ordening en wat notabene met dit programma is gekomen, vanwaar dat wantrouwend gevoel dat bij mij achterblijft?

Statenlid **CARDOL** (GL): Ik denk niet dat het wantrouwen zozeer het Regionaal Waterprogramma betreft. Mijn wantrouwen betreft het feit dat we de KRW-doelen niet gaan halen. In die zin ben ik
3740 inderdaad somber en wantrouwend over de stappen die we zetten, en of het genoeg is om die KRW-doelen te halen. Sterker nog: Eigenlijk weten we allang dat we die doelen niet gaan halen. Dan zullen we dus een been bij moeten trekken en grotere stappen moeten zetten. Dat neemt

niet weg dat wij ten volle achter dit programma staan, maar we zeggen wel: Laten we ons voorbereiden op nieuwe stappen, snellere stappen en laten we een aantal zaken, die ik genoemd heb, rond vislood, voedselbossen en het onderzoek naar de mogelijkheden die we hebben, nu doen. We moeten niet wachten tot over een paar jaar, want dan nadert 2027 al snel en dan weten we zeker dat we het niet halen. Volle steun voor het programma, maar zorgen over de uitkomsten en daarvoor ook een aantal suggesties.

3750 De **VOORZITTER**: Er is ook een interruptie van Statenlid Kostic.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank aan de collega voor de mooie bijdrage. Ik sluit me daar geheel bij aan. Een vraag en die gaat over het niet halen van de KRW-doelen. Ik heb de gedeputeerde gevraagd urgentie uit te stralen en dat te communiceren naar het Rijk. Sluit GL zich daarbij aan? Wil GL samen met de PvdD de gedeputeerde vragen om de juridische trucs die we tot nu toe hebben toegepast, vooral het Rijk, te gaan vermijden en om zich niet te beroepen op gevolgen van klimaatverandering als een reden van uitzondering, om die KRW-doelen alsnog op te schuiven?

3760 Statenlid **CARDOL** (GL): Ik heb ze allebei in mijn betoog genoemd. Ik denk dat we moeten ophouden met voortdurend om uitzonderingen te vragen. Ik heb de gedeputeerde nadrukkelijk gevraagd, rond vislood, maar ook rond andere zaken, te laten zien waarom het volgens de gedeputeerde op dit moment niet zou kunnen. Dat is voor mij een voorwaarde om op dit moment te zeggen: Dan hoeft de motie niet te worden ingediend. Ik wacht dan tot de gedeputeerde dat voor ons goed op papier heeft gezet, zodat we kunnen meedenken over de juridische mogelijkheden. Wij denken dat het wel kan, gezien de initiatieven die er op een aantal plaatsen genomen zijn. Als op een rij gezet wordt wat de juridische mogelijkheden zijn dan wachten we met steun voor de motie. Dan heb ik er vertrouwen in dat we op een later moment die discussie met elkaar kunnen voeren op basis van goede argumenten.

3770 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik wil dit opmerken richting de heer De Wit. Het is geen wantrouwen. Het is welbegrepen eigen belang. We hebben er allemaal belang bij dat de KRW-doelen zo snel mogelijk worden gerealiseerd. Daar gaat mijn woordvoering ook op in. In de commissie van drie weken geleden heb ik namens de PvdA al aangegeven dat we met grote vreze vrezen dat als we niet vlotter werk maken van het behalen van de KRW-doelstellingen we voor 2028 onze eigen teleurstelling aan het organiseren zijn. Dezelfde woorden zoals mevrouw Gonggrijp van D66 die al uitte.

3775 De katalysator moet erop. Daarom hebben we aan GL steun toegezegd voor de eventuele motie waarover Statenlid Cardol zojuist sprak. Daarin wordt het college opgeroepen om goed op een rij te zetten welke instrumenten ons nog ten dienste staan om die KRW-doelen in 2028 wel, of in ieder geval zoveel mogelijk, te behalen. Denkt u daarbij als college vooral aan de waterschappen. Provincies en waterschappen zijn aparte gremia. We hebben dat in de afgelopen tijd voldoende keren gehoord, ook bij bijvoorbeeld de dijken van het Markermeer. Aan de Markermeerdijken wordt op dit moment gewerkt. Het zijn aparte gremia, maar hier dient ons inzien nauw te worden samengewerkt met elkaar. Daartoe roepen we Gedeputeerde Staten op. Het is eufemistisch

3785

- uitgedrukt teleurstellend, dat in de nagekomen beantwoording vanuit het college op de vraag over de drie meter bufferstrook, waarop geen gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt, in het nieuwe GLB in november 2021 feitelijk al is besloten, zo schrijft het college, door Nederland om hiervan af te wijken. Waarom werkt het Rijk ons hierin zo tegen? Het is ook
3790 oneerlijk. We moeten als provincies in Nederland die KRW-doelen gaan najagen en behalen en Nederland wijkt dan zomaar van een doelstelling binnen het GLB af.
We roepen Gedeputeerde Staten op om dit vooral aanhangig te maken bij het Rijk, bijvoorbeeld via het IPO. Ik wil de gedeputeerde vragen of hij dat voornemens is te doen. We schieten anders in onze eigen voet. Ik begrijp het mechanisme daarachter gewoonweg niet.
- 3795 Ik wil nog een ander punt uit het Waterprogramma onder de aandacht van de gedeputeerde brengen, dat ik vanuit andere partijen niet heb gehoord. Dat is het punt dat staat vermeld op pagina 37 en 38 van het Waterprogramma. Er staat dat we anticiperend op klimaatverandering extra ruimte zouden moeten creëren langs primaire waterkeringen. Met de waterbeheerders moet worden verkend hoe fysieke ruimte open kan worden gehouden voor mogelijke, toekomstige
3800 eisen ten aanzien van waterveiligheid.
Mijn oproep is om de gedeputeerde te laten kijken naar de plannen die daarvoor in Den Helder zijn opgesteld. Het Hoogheemraadschap wil samen met andere partijen een woonwijk dicht tegen de zeedijk aan bouwen. Er zijn vergevorderde plannen voor. Gedeputeerde Staten let op uw zaak in dezen. Misschien dat u er nog eens een schuin oog op wil werpen?
- 3805 Tot slot, over lood en het verbod daarop, zoals in moties wordt bepleit. Ook wij zijn voor het zo snel mogelijk uitfasen van vislood. We zijn niet tegen hengelen, maar als er alternatieven zijn voor lood dan dienen die zo spoedig mogelijk te worden gebruikt. Een generiek verbod zou voor ons misschien wel tot de situatie kunnen leiden dat mijn dertienjarige buurjongetje de eerste de beste keer dat hij gaat hengelen door een boa op de bon wordt geslingerd en een boete krijgt.
- 3810 Aan de andere kant is er een Green Deal. Op dat niveau zouden we volgens de PvdA de partijen aan de gemaakte afspraken moeten houden en achter hun spreekwoordelijke vodden aanzitten. Waarom is bij de evaluatie in 2021 schijnbaar genoeg genomen met dat er niet minder maar meer lood in onze wateren is. Het streven was minder, maar er is alleen maar meer lood. Dan moeten we toch onze pijlen richten op die organisaties die daaraan iets kunnen doen? Ik zou
3815 bijna zeggen: Laten we hen de duimschroeven een beetje aandraaien.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

- 3820 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Allereerst, over het algemeen een fijne bijdrage. Alleen jammer van het eind. U ziet ook de urgentie en dat we meer moeten doen voor water. Wilt u met ons meegaan en de daad bij het woord voegen? U stelt dat uw neefje straks een boete krijgt, omdat hij misschien vislood gebruikt. Bent u dan niet bezorgd, ook als PvdA, dat uw neefje lood binnenkrijgt en dat er veel meer 'neefjes' in Noord-Holland lood binnen krijgen? Kinderen zijn juist vatbaarder door het gebruik van lood.

- 3825 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Natuurlijk ben ik daarover bezorgd. Ik denk dat we onze pijlen op de verkeerde manier gebruiken. Als alle partijen, dus de politiek, maar ook de visverenigingen -en dat hebben ze gedaan in de lopende Green Deal-, er echt serieus werk van maken en als we

ervoor zorgen dat er veel meer informatie en voorlichting komt, ook naar alle leden, dus ook die
3830 kleine jongetjes, die op dit moment langs de waterkant zitten om te hengelen, dan gaan we de
goede kant op. Het onder insteken, en dat heb ik ook gehoord van de inspreker van drie weken
geleden. Ik meen daar een bepaalde bespeuring te hebben van: Het lukt niet op de gremia, waar
je eigenlijk moet zijn, dus dan gaan we daar maar beneden zitten. Ik denk dat het niet fair is.
Natuurlijk moet iedereen erin mee. De sector moet zichzelf daarin 'schoonwassen'. Ik vind het
3835 geen goede zaak dat we wegstappen van daar waar we naartoe moeten, namelijk: Lood uit faseren.
De gremia die daarover gaan moeten daarop worden aangesproken. Dat wil ik aan de
gedeputeerde vragen. Is hij voornemens die gremia daarvoor achter de broek aan te zitten?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik kan nauwelijks geloven dat de PvdA hier kiest voor zoveel tonnen
3840 lood. Het is zelfs meer geworden sinds de Green Deal. Het werkt niet. Het is niet alleen sinds de
Green Deal, het werkt sinds de jaren tachtig niet. Ik zag Tweede Kamervragen van het CDA aan
de minister. Die zei hierover: "We gaan kijken. We gaan samenwerken. We gaan alternatieven
stimuleren." Het werkt gewoon niet. Ik zou mevrouw Jellema willen vragen om hierover nog een
keer na te denken. De allerbeste bedoelingen, ook door vissers, zijn ingezet in vrijwilligheid,
3845 maar het werkt gewoon niet. Ik zou u willen uitdagen om te kijken naar onze motie. Die is
zorgvuldig opgesteld. Uw partij in Zaanstad gaat een dergelijke motie steunen. Stem voor het
verbod. Dit is de tool die we als provincie hebben. Laten we er gebruik van maken. De rest, het
praten, kan nog steeds allemaal doorgaan. Nu is het tijd om een grens te stellen. Bent u bereid
om hierover nog een keer na te denken?

3850
Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik ben daar zeker toe bereid. Dat heb ik ook al gedaan. U legt mijn
woorden in de mond, dat ik voor meer lood zou kunnen zijn.
Ik ga in mijn laatste onderdeel van mijn woordvoering een oproep doen aan de gedeputeerde. Hij
heeft straks ook gespitsde oortjes. Dat weet ik nu al. Dan hoop ik u daarmee duidelijkheid te
3855 verschaffen.

Onderwijl, daar gaat het dan over, committeren diverse partijen, waterschappen, verenigingen
zich om aan de slag te gaan met het nadere verbod. Ze zijn daarmee ook al aan de slag gegaan in
de Green Deal. Dan kunnen andere partijen vinden dat het niet snel genoeg gaat, de PvdA vindt
3860 dat de pijlen moeten worden gericht op die partijen die het moeten doen.
Wil en kan de gedeputeerde toezeggen dat hij in navolging van bijvoorbeeld waterschap Rijnland,
Statenlid Cardol had het er ook al over-, gaat onderzoeken of bij uitgifte van nieuwe
vergunningen een verbod kan gaan gelden. In ieder geval om daarmee een start te maken, zodat
er een bepaalde signaalfunctie van uitgaat. De Provincie Noord-Holland kan in het algemeen en
3865 de gedeputeerde in het bijzonder, hier niet in achterblijven. Als de mogelijkheden er zijn om dat
te onderzoeken, naar voorbeeld van waterschap Rijnland, waar het overigens een grote ambitie
is, -ik heb nergens gehoord dat het ook echt gaat lukken-. Laat de gedeputeerde daar vooral bij
aansluiten.

3870 De **VOORZITTER**: Op de valreep nog een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik hoorde net toch weer dat mevrouw Jellema het eigenlijk met onze motie eens is. Misschien is er sprake van miscommunicatie. Wat zij zegt is juist wat deze motie betoogt. De motie geeft opdracht aan Gedeputeerde Staten om de mogelijkheid voor een verbod
3875 via onze visrechten uit te zoeken. Dat is alles. Wat u zegt: We hebben het instrument. Laten we er gebruik van maken, als het kan. Ons vermoeden is dat het kan, omdat we al voorwaarden in de visrechten kunnen opnemen. Dat kunnen we ook doen op eigen pachtgronden. Heeft mevrouw Jellema in de gaten dat de motie daar om vraagt?

3880 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik heb het haarscherp in de gaten. Daarom daag ik de gedeputeerde uit om erop te reageren en om wellicht een toezegging te doen. Dan hoeft er geen motie te zijn.

Mevrouw **KONING** (CDA): Het Regionaal Waterprogramma bevat goede onderdelen. Dat is uitermate belangrijk, omdat water onze eerste levensbehoefte is en tevens onze grootste vijand,
3885 omdat we onder de zeespiegel wonen. Wat het CDA mist in het programma, -en dat heeft onze woordvoerder/duo-commissie Diana Dekker in de commissie ook al naar voren gebracht-, is een goede samenwerking op het programma met verschillende andere overheden. Het Rijk, gemeenten en waterschappen. Diverse waterzaken kunnen integraal worden opgepakt, zoals bijvoorbeeld het peilwatervraagstuk in Regio 't Gooi en de algehele verdrogingsproblematiek in
3890 de zomermaanden. We vragen met klem of Gedeputeerde Staten ervoor willen zorgen dat op bestuurlijk niveau de samenwerking wordt geïntensiveerd, met integraliteit in beleidsdocumenten. Dat biedt kansen voor verdere versterking van ons waterprogramma. Die ruimte is er, begrijpen wij, omdat het Regionale Waterprogramma volgens de gedeputeerde nog niet in beton gegoten is.

3895 Bij het onderdeel Vitaal landelijk gebied is uitbreiding van het veel gevraagde landbouwportaal opgenomen. Dat vinden wij zeer belangrijk. We zien graag bindende afspraken. Ook de VVD heeft in de commissievergadering hierover gezegd dat ze graag zou zien dat meer ondernemers gestimuleerd worden om mee te doen met de DAW-pakketten. Met nieuwe DAW-pakketten kan een groot bereik worden behaald, wat ook ten goede komt aan het sneller behalen van de doelen
3900 van de KRW. We pleiten dus voor permanente steun aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Dat kan in geld en menskracht. Wat kunt u ons concreet toezeggen, gedeputeerde? Graag een indicatie van bedragen, menskracht en een tijdslijn.

Zorgen zijn er over uitputting van de grondwatervoorraden. Het CDA benadrukt de urgentie van waterbeschikbaarheid en kwantiteit. Zorg voor voldoende zoet water en de strijd tegen zoute
3905 kwel en verzilting blijft uitermate belangrijk. Zorgelijk is in dit verband (pagina 25): Plaatselijk zijn er grote grondwateronttrekkingen en het gebruik van grondwater voor energievoorzieningen neemt toe. In droge periodes kunnen er tijdelijk tekorten ontstaan. Op pagina 26: Door bodem energiesystemen kan zoet water worden verdrongen door zout water. Hoe gaat u voorkomen dat dit tot grote problemen leidt met het grondwater. Mogelijkheden voor het langer vasthouden van
3910 zoet water zullen worden onderzocht, staat er ook. Indien mogelijk worden ze uitgevoerd. Dat is natuurlijk goed. Dat moet wel met beleid worden gedaan. Aandachtspunt hierbij is het risico van wateroverlast in bebouwd en agrarisch gebied als het opeens hard en veel gaat regenen. Wij zagen dat in 2021. Toen ontstond ernstige wateroverlast in de regio Schagen en Egmond, met veel schade tot gevolg. Er staat in dit stuk dat mogelijkheden zullen worden onderzocht. Welke

3915 rol neemt de Provincie daarbij in? We horen graag van de gedeputeerde hoe hij daarmee omgaat en of er nog gewerkt wordt aan een schadevergoeding voor de gedupeerden van de wateroverlast rond Schagen en Egmond.

Gedeputeerde Staten zien voorlichting op waterbesparing als een taak van de waterbedrijven. Toch heeft de provincie hier ook een verantwoordelijkheid, vinden wij. Het CDA wil graag dat u
3920 die verantwoordelijkheid oppakt. Bent u daartoe bereid? Wat zou u kunnen en willen doen, of is daarvoor een motie nodig? In de commissie ontstond een levendige discussie omtrent vislood. Mijn CDA-collega heeft hierover veel met Stichting Gezond Water gecommuniceerd en dankt de stichting voor de informatie en prettige correspondentie. We gaan ervan uit dat de provincie doet wat in haar vermogen ligt. We zien dat de hengelsportverenigingen ook zelf verantwoordelijkheid
3925 nemen op dit dossier. We hebben gelezen dat een pilot wordt gedraaid samen met Provincie Noord-Holland. Kan de gedeputeerde toelichten welk vooruitzicht er is en wat op korte termijn bereikt kan worden.

Last but not least de KRW. Het CDA pleit voor realistische doelen. GL zei steeds dat nu al zichtbaar is dat we de doelen niet gaan halen. De wettelijke eisen worden steeds benadrukt. Als
3930 we op papier wettelijke eisen gaan stellen, die in de praktijk niet haalbaar zijn, dan is dat natuurlijk ook geen goede zaak. Wij willen graag haalbare eisen, dat die gesteld worden en dat bekeken wordt hoe een versnelling mogelijk is, maar wel in de praktijk haalbaar. Als men zich realiseert dat er ook nog achtergrondbelasting is dan moet dat wel worden meegenomen. Verder willen we met zijn allen aan de slag om de waterkwaliteit steeds verder te verbeteren. Net als bij
3935 andere vervuilingssituaties moeten ook hier de bronnen goed in beeld worden gebracht. Een element waar de provincie zelf grip op heeft is de watervervuiling door het groot aantal ganzen in Noord-Holland. Hoe en wanneer gaan Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat vervuiling door ganzen ophoudt?

3940 De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Hoor ik mevrouw Koning zeggen dat ze in principe openstaat voor het middel 'verbod' in de voorwaarden voor eigen visrechten? Dat is waarvoor Stichting Gezond Water pleit. U zei dat de Provincie moet doen wat binnen haar mogelijkheden ligt om de grote
3945 problemen met lood op te lossen. Ik ken het CDA als een tegenstander van lood en een fractie die zich verzet tegen Tata's vervuiling op dat gebied. Als u dat zegt, zegt u dan ook dat u er voor openstaat dat de provincie het instrument 'verbod' oplegt als het gaat over de eigen visrechten? Staat u ervoor open dat dit zou kunnen? Net zoals waterschappen en zoals Zaanstad dat gaan doen?

3950 Mevrouw **KONING** (CDA): Nee, ik zit er hetzelfde in als mevrouw Jellema en zoals zij het net betoogde. Je moet het neerleggen waar het hoort. Wij zijn voor landelijke richtlijnen. De gedeputeerde kan er wel bij het Rijk aandringen op een verbod op lood. Wij zijn er niet voor om dat alleen in de provincie te doen, maar wel om zoveel mogelijk daarnaar te streven. Er zijn ook
3955 pilots. Nadrukkelijk dus wel de beweging die kant op, maar niet alleen als provincie een verbod opleggen.

De **VOORZITTER**: Er is nog een interruptie door Statenlid Cardol.

3960 Statenlid **CARDOL** (GL): Ik wil een heel andere vraag stellen. Ik herinner mij een CDA-bewindsman, die over stikstofdoelen ooit zei: "We moeten haalbare doelen stellen." Die haalbare doelen gaan ons de komende jaren 25 miljard euro kosten. Zou de CDA-woordvoerder daarover iets kunnen zeggen? Ziet zij niet in dat als we de doelen omlaag bijstellen, -dat is eigenlijk wat u zegt-, dat we dan in hetzelfde probleem terechtkomen als bij de PAS?

3965

Mevrouw **KONING** (CDA): Nee, zo zie ik dat niet. Je kunt toch nooit zeggen: "We moeten onhaalbare doelen stellen"? Te allen tijde zul je haalbare doelen moeten stellen. Je kunt achter je bureau een wettelijke regeling bedenken, maar die moet wel in de praktijk uitgewerkt kunnen worden en haalbaar zijn.

3970

Statenlid **CARDOL** (GL): Misschien kunt u nog aangeven wat u onder haalbare doelen verstaat. De KRW-doelen zijn helder. Die zijn duidelijk gesteld. Dat is overigens een wettelijke verplichting, die we op dit moment hebben. Wat zijn voor u haalbare doelen? Het zijn doelen die ervan uitgaan dat we op dezelfde manier doorgaan, als we op dit moment doen. Dus komen we in hetzelfde

3975

probleem terecht als rond het stikstofdossier.

Mevrouw **KONING** (CDA): Die link kun je niet een op een leggen met het stikstofdossier. Als je kijkt welke achtergrondbelasting er is. Je moet met elkaar de inzet doen, die mogelijk is en zo groot mogelijk, maar het moet wel haalbaar zijn. We wonen hier met 17 miljoen mensen en we vervuilen met 17 miljoen mensen. We moeten met zijn allen die vervuiling steeds verder reduceren. Dat moet wel haalbaar zijn. We kunnen ook zeggen: "Alle mensen moeten maar weg uit Nederland, want dan hebben we heel snel de doelen gehaald." Dat zie ik niet als een realistische optie.

3980

3985

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Waar is de zelfreflectie van het CDA hierin? Het lood wil de fractie blijkbaar niet aanpakken. Ik vertrouw erop dat we met onze motie hierin een stem hebben. Het is een instrument dat we als provincie kunnen gebruiken.

3990

Het Regionaal Waterprogramma en andere rapporten constateren heel duidelijk dat een van de grootste bronnen van vervuiling de landbouwsector is. Daar hebben we al lang over 'gestoeid' en er zijn allerlei vrijwillige maatregelen genomen. Uiteindelijk stapelen de problemen zich op. U geeft nu de schuld aan wilde dieren, die daar gewoon leven en poepen. Kunt u enige reflectie tonen over de sector waar u ook bij betrokken bent? Wat is er voor nodig dat de sector nu

3995

eindelijk voldoende stappen neemt, zodat we uit de problemen komen?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik kan heel veel reflectie tonen. De agrarische sector heeft al veel gereduceerd. Ook op het gebied van mestbeleid is al heel veel gedaan. Er is al veel uitspoeling gereduceerd. Er gebeurt de komende tijd ook nog heel veel. Doen alsof de agrarische sector niks

4000 doet, dat is gewoon niet de realiteit. Er gebeurt al heel veel. Ik hoop dat u dat ook een keer gaat
inzien en dat u daar reflectie op toont en niet altijd maar blijft doen alsof er niks gebeurt.
De agrarische sector werkt heel hard. Daarom pleit ik ook voor ondersteuning van de DAW-
pakketten. Daarmee is heel veel mogelijk en kan veel bereikt worden. Die lijn is ingezet. Ik snap
niet dat u nog steeds blijft zeggen dat er niks gebeurt.

4005 Net als bij andere vervuilers moeten alle bronnen goed in beeld worden gebracht. Daar zitten ook
de ganzen. Wanneer gaat de provincie daaraan echt iets doen? De ganzen vormen een van de
onderdelen van de vervuiling.

4010 Verder is aandacht nodig voor het tegengaan van vervuiling door medicijnresten. Wat ook opvalt
is de piekvervuiling bij de uitlaat van de waterzuiveringsinstallaties. We horen graag van de
gedeputeerde of de focus op de reductie bij die bronnen ook voldoende aanwezig is en of hij
daarover in overleg is met de waterschappen.

4015 De heer **DE WIT** (VVD): Voor ons ligt een programma over water met stevige doelen en een strak
tijdspad. Ik ben het dan ook niet eens met de stelling dat er onvoldoende urgentiebesef zou
leven bij deze provincie of in dit college. Sterker nog, ik denk dat die voldoende uitgesproken is
in het programma. Het is zoeken naar wat de provinciale rol is, die we met elkaar moeten pakken
en invullen om uiteindelijk handen en voeten te geven aan het uitvoeren en het realiseren van die
doelen. Voor de VVD is het vertrekpunt daarbij de oorzaak van het niet halen van de gewenste
4020 waterkwaliteit. Daarover hebben we vorige interessante teksten van het waterschap gehoord, in
dit geval Hollands Noorderkwartier, die zegt: De oplossing ligt niet altijd in de huidige uitstoot
van de landbouw, bijvoorbeeld ook natuurlijke kwel speelt een rol, veengebieden en ook de
historische meststoffen. Volgende maand spreken we over het programma Veenweidegebied.
Dan zullen we ongetwijfeld ook meer maatregelen in dat kader lezen. Voor ons is het idee dat je
4025 begint bij de oorzaken van dit probleem, essentieel voor wat je vervolgens met de oplossingen
gaat doen. Wat de VVD betreft is ons adagium daarbij: Mensen willen wel veranderen, maar willen
niet veranderd worden. Dat is onze leidraad om te kijken welke oplossingen we wel of niet vinden
passen bij de rol die we als provincie hebben op dit dossier.

4030 Voor de VVD is dat niet met een bazooka op de landbouw en de sportvisserij afgaan en maar
hopen dat we daarmee effect halen. We hebben voorgaande weken kunnen lezen dat de
landbouwminister, kersvers aangetreden en nu al op weg naar een potentieel hoofdpijndossier,
gaat spreken met de agrarische sector over maatregelen om het zevende actieprogramma nitraat
verder vorm te geven om doelen te gaan halen, waarvan nu de verwachting is dat die niet gehaald
gaan worden. Wij steunen die aanpak als VVD, maar vinden niet dat we daar in Noord-Holland op
4035 moeten gaan vooruitlopen. Tegelijkertijd willen we de minister meegeven om vooral niet met een
bazooka op de landbouw af te gaan, te meer ook omdat de landbouw belangrijke waarden voor
Nederland met zich meebrengt. Daarover hebben we het in deze Staten ook gehad. We willen als
VVD wel kijken waar onze provinciale invloed wel ligt voor de landbouw. We zijn daarin zeer
bekend met het succes van het Landbouwportaal. We hebben in de commissie ook aangegeven
4040 dat we dat succes graag verder zouden willen benutten. We zien dat de helft van de boeren
meedoet en de andere helft nog niet. De provincie heeft aangegeven dat er nog een
stimuleringspakket komt vanuit dit Waterprogramma. We willen de gedeputeerde vragen of hij

daarin expliciet wil meenemen om te bekijken hoe we die andere helft van de boeren en tuinders ook kunnen laten aansluiten bij de maatregelen die binnen het landbouwportaal mogelijk zijn.

4045 Wellicht kan hierover ook een toezegging worden gedaan?

Daarnaast de sportvisserij, die in dit debat een prominente rol heeft gehad. Natuurlijk ziet ook de VVD de impact van vislood op het halen van onze waterdoelen. We vinden het belangrijk om hier niet te praten over transitie, die met een verbod moeten worden afgedwongen, maar om te besturen op basis van draagvlak. We stellen vast dat er juist op dit moment in de sector een groot urgentiebesef leeft en ook een helder doel dat er vislood vrij gevestigd moet worden in de toekomst. We stellen vast dat er een evaluatie is geweest en dat er nu gewerkt wordt aan een concretisering van maatregelen om daar ook daadwerkelijk naar toe te gaan. We hebben daar vertrouwen in en zouden niet willen pleiten voor een verbod in Noord-Holland. Mensen willen wel veranderen, -dat blijkt ook uit de inzet van de Green Deal-, maar willen niet veranderd worden.

4055 Wel zouden we als suggestie willen meegeven aan het college om bij de uitwerking van het stimuleringspakket te kijken of we ook in de voortgang met de inruilacties, zoals daar op dit moment aan gewerkt wordt, of andere initiatieven die vanuit de sector op tafel komen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

4060

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u voor deze eloquente bijdrage van de collega van de VVD. Ik heb drie vragen. U had het over het vislood, vrijwilligheid en mensen betrekken. De sportvisserij zelf heeft in 2020 gezegd: "Als we de Green Dealdoelen niet halen dan moet de overheid maar ingrijpen. Er is maar zoveel dat wij kunnen doen." Wat houdt u tegen om nu te zeggen: We gebruiken ons eigen instrument om hier in te grijpen.? Er zijn ook heel veel vissers die dit willen.

4065

De heer **DE WIT** (VVD): Zoals ik zei: Wij gaan niet graag transitie afdwingen op basis van verboden, maar graag besturen op basis van draagvlak. Die kans zien we nu juist ontstaan in deze sector. Nog steeds staat vanuit de sector het doel overeind: "We willen visloodvrij vissen."

4070 Sterker nog. We zien ook dat er draagvlak is vanuit de sector om op Europees niveau tot een verbod te komen, al dan niet. Dan denk ik niet dat het ons als provincie past om daaraan voorbij te gaan, met het risico dat we juist dat draagvlak ondermijnen om andere maatregelen, die wel in onze directe invloedssfeer als provincie liggen, uiteindelijk niet voor elkaar te kunnen krijgen.

4075 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Mijn tweede vraag. De VVD is de afgelopen vijftig jaar vaak aan de macht geweest, samen met het CDA. Tot nu toe hebben we een aantal crises opgestapeld. Dit is de volgende. U heeft het nog steeds over achterstallige stoffen die zijn blijven liggen, wat wilde dieren die in de praktijk niks opleveren voor het stikstofoverschot. Heeft de VVD hierop een reflectie gepleegd? "Wat hebben we de afgelopen tientallen jaren gedaan en zouden we niet een
4080 keer een ander verhaal moeten vertellen?"

De heer **DE WIT** (VVD): Ik kan wel delen welke reflecties daarover binnen de VVD rondgaan. Dat is namelijk het volgende. Wij stellen vast dat wij sinds de tijd van Hans Wiegel heel vaak in dit land bestuursverantwoordelijkheid hebben gedragen en dat wij met elkaar in een van de gaafste
4085 landen van de wereld wonen. Het meest welvarend. De laagste werkloosheid. Beste

gezondheidszorg. Dat zijn belangrijke aspecten in die reflectie. Tegelijkertijd stel ik met de collega's vast dat er ruimte is voor verbetering. De aanpak die wij daarvoor kiezen, -en dat is ons verhaal naar de mensen toe-, is dat we dat samen willen doen, op basis van: Mensen willen wel veranderen, maar willen niet veranderd worden. Dat is de manier waarop we denken ook dit
4090 probleem te kunnen aanpakken, zoals we al veertig tot vijftig jaar verantwoordelijkheid dragen voor problemen die we in dit land willen oplossen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik zie helaas geen reflectie. Dat is wel jammer. Uw ex-partijgenoot Klaas Dijkhof zei dat de VVD voor liberale oplossingen is. Dat zijn wij in principe ook. Op enige
4095 moment leidden die liberale oplossingen niet meer tot liberale resultaten. Dan moeten we een keer een verbod instellen. Daar heeft die VVD' er toen voor gepleit. Misschien moet u daar eens over nadenken.

U had het over het Landbouwportaal. Wat in het Regionaal Waterprogramma staat is eigenlijk dat we nauwelijks hebben geïnvesteerd in effectmonitoring. Waarin zijn we eigenlijk aan het
4100 investeren in al die jaren? Welk effect heeft het op de doelen die we richting Europa willen behalen? Bent u het met mij eens dat we dat vooral moeten gaan doen, voordat we weer geld besteden aan iets waarvan we niet weten of het voldoende werkt en ook op tijd werkt?

De heer **DE WIT** (VVD): Ik denk enerzijds dat ik meega met de collega. Ik ben het ermee eens dat
4105 we zeker in de effectrapportage en monitoring nog een slag kunnen slaan met elkaar. Dat is niet alleen in deze provincie. Dat geldt voor het gehele cluster aan waterbeleid dat we hebben als diverse overheden. Als daarover wordt gezegd: Kan het tandje dieper? Ja, dat kan zeker. Aan de andere kant wil ik niet zeggen dat het geld dat via het Landbouwportaal besteed is, weggegooid geld is. We hebben juist gezien dat op de bedrijven zelf maatregelen zijn genomen om te
4110 voorkomen dat bijvoorbeeld schadelijke stoffen in het water terechtkomen. Dat zijn concrete maatregelen, die helpen om dit probleem op te lossen. Ik zie daar wel degelijk het succes van in.

Er rest me nog een vraag te stellen. Dat is meer vanuit nieuwsgierigheid en ook de verwachting dat we vanuit onze provinciale impact willen weten hoe we die vorm gaan geven. Wanneer komt
4115 het college met dat stimuleringspakket om vanuit de ambities en doelen die in het programma gesteld zijn, ook daadwerkelijk wat meer inkleuring te geven?

De heer **KLEIN** (CU): Beleid rondom water hebben we eerder vastgesteld. In dit Regionale Waterprogramma gaat het vooral om de plannen voor de verdere uitvoering. In de commissie
4120 hebben we al een aantal aandachtspunten meegegeven, zoals bijvoorbeeld oog voor de effecten van het lozen van drugsafval, het voorkomen van het verspreiden van microplastics en we hebben vragen gesteld over het risico dat samenhangt met septictanks in de buitengebieden.

We bedanken de gedeputeerde voor de nadere schriftelijke beantwoording van de laatste vraag. Het is goed om te zien dat er geen grote risico's zijn.

4125 We horen graag nog een antwoord van de gedeputeerde op de vraag of de provincie een rol kan spelen om inwoners te attenderen op de risico's van de verspreiding van microplastics.

We sluiten ons aan bij de oproep aan Gedeputeerde Staten om urgentie te blijven tonen rondom de KRW-doelen. Zoals eerder is gezegd, hebben we nog maar kort de tijd. We moeten voorkomen dat we ook de uitgestelde doelen niet halen en in een derde natuurramp belanden.

4130 Rondom vislood zijn we van mening dat we moeten inzetten op het reduceren van gebruik. Er is nu een voorstel gedaan door de PvdD, -eerder las ik ook andere voorstellen van de SP-. We horen graag de reactie van de gedeputeerde, maar we staan in principe positief tegenover het idee om bij de verhuur van visrechten het gebruik van lood te verbieden.

4135 Tenslotte zijn we benieuwd naar de reactie van Gedeputeerde Staten op de vraag van collega Cardol over de mogelijkheden om het halen van de KRW-doelen te versnellen. Het blijft dramatisch dat nu in geen van de 89 wateren de ecologie richtlijnen worden gehaald. De CU vraagt zich af of het mogelijk is om extra inzet te plegen op een beperkt aantal wateren, om dan ook te zien welke inzet nodig is om in 2027 aan alle doelen te voldoen? Is dat een zinvolle aanpak? Daarbij moeten we uiteraard alle partijen meenemen, ook de agrarische sector.

4140

De **VOORZITTER**: Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Loggen.

Reactie van Gedeputeerde Staten in eerste termijn:

4145

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik begon me bijna portefeuillehouder Financiën te voelen. Als ik de respectievelijke bijdragen hoor, dan lijkt het wel alsof water over alles gaat en in alle beleidsterreinen van de provincie voorkomt. Dat is een voor een deel ook waar en terecht, maar niet over alles. We moeten oppassen dat we de rol niet groter maken dan die daadwerkelijk is. Uit sommige bijdragen kon ik opmaken dat het beeld dat er is van waar de provincie over gaat, niet altijd overeenkomstig de werkelijkheid is. Die verantwoordelijkheidsverdeling in Nederland en ook in de provincie is bij verschillende waterbeheerders belegd.

4150

Ik ben heel blij dat het RWP veel breder is dan de hoofdmoot die vanavond en in de commissie besproken is, te weten vislood en de KRW. We hebben met elkaar goed gewerkt geleverd voor al het andere dat erin genoemd staat en waarmee we volop aan de slag kunnen gaan.

4155

Ja, we hebben problemen met het behalen van de Kaderrichtlijn Water, maar we verlagen onze ambitie niet. Laten we dat ook met elkaar vaststellen. Bovendien, als we straks in 2027 als land daarvan zouden willen afwijken dan kan dat alleen zwaar gemotiveerd. Dat kan alleen als dat wat er staat technisch niet haalbaar is, of tegen extreem hoge kosten. Dan heb je wellicht een uitzonderingsgrond, maar vooralsnog worden we geacht daaraan te voldoen.

4160

Wel is er de discussie of we naar de gebiedsbepalende factoren moeten kijken. Die discussie volg ik. We haken aan waar het de provincie betreft, maar nogmaals: we moeten ons daarin niet groter maken dan het is. We moeten er wel scherp op blijven. Iedereen die zegt dat Nederland het vieste jongetje van de klas is, dan zijn Nederland en Oostenrijk wel de enige landen die het volledig in beeld hebben gebracht. Veel landen hebben dat nog niet gedaan. Wat dat betreft lopen we voor. We hebben meer inzicht in hoe het met het systeem gesteld is. Ik zeg het woord 'systeem'. Dat betekent dat we het op systeemniveau moeten gaan oplossen. Dat betekent dat het heel lastig is om in Nederland alleen de sleutel voor de oplossing te vinden, laat staan in Noord-Holland. We leven in een delta. Een fors aantal waterwegen mondt uit in ons land. Die brengen ook allerlei

4165

4170 verontreiniging met zich mee. Er zit nog veel verontreiniging uit het verleden in de grond, die bij stevige regenbuien uitwast. Daarvan hebben we nog heel lang last. Ik ben het niet geheel eens met Statenlid Cardol dat het niet een op een te vergelijken is met hoe we omgaan met stikstof. Stikstof is met een maatregel vrijwel direct meetbaar. Dat is met het uitwassen van nutriënten in de bodem een stuk lastiger. Het vraagt ook meer tijd.

4175

Er is een amendement ingediend door de PvdD. Het amendement laat ik aan de Staten. Ik heb gemeend, ook middels de ingediende zienswijzen, om recht te doen wat we allemaal doen met water. Dat is ook in de titel opgenomen. Als de Staten een andere mening zijn toegedaan, of verandering nodig vinden, dan laat ik dat aan u. Het college zal er niets van vinden.

4180

De moties zijn of overbodig omdat we het al doen, of ze worden ontraden omdat ze niet uitvoerbaar zijn, of omdat er een financiële component aan zit, die niet is voorzien van een dekking. Toch voel ik wel bij u noodzaak om nog net een stapje meer te doen. Dat heeft u in uw bijdragen en moties tot uiting gebracht. Ik ontdek daarin drie hoofdlijnen. Ten eerste is er vislood in relatie met de pachtcontracten. Ik zeg toe dat ik bereid ben om te kijken wat er

4185

juridisch haalbaar of mogelijk is. Ik heb diverse adviezen waarom je het niet zou moeten doen, maar ik ben ook bereid met u de exercitie te doen om te kijken of wel kan. Het kan resulteren in bovenwettelijke maatregelen. Daarover hebben we in deze collegeperiode een afspraak gemaakt dat wij daartoe niet overgaan. Dan heeft u het wel inzichtelijk en dan weet u wel wat mogelijk is. Vanuit de portefeuille Waterrecreatie wil ik toezeggen om te kijken of we bovenop hetgeen we al

4190

doen, als het gaat om omruilacties, inzamelacties, of we daar nog meer kunnen doen. Dan kom ik voor een belangrijk deel tegemoet aan die onderliggende wens om iets te doen tegen vislood. Ik ben ook bang, wanneer we moeten uitzoeken of die bovenwettelijke maatregelen juridisch houdbaar zijn, we veel tijd kwijt zijn en dat het een en ander al achterhaald kan zijn door de Green Deal of Europese regelgeving. Ik hoop dat de Staten de uitgestrekte hand van het college

4195

daarin aannemen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

4200

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank voor uw toezegging. In de commissie bleken er dingen wel te kunnen, die de gedeputeerde eerder niet mogelijk achtte. Wil de gedeputeerde samen met de waterschappen en een jurist hiernaar kijken, los van politieke voorkeuren?

4205

U heeft het over nog meer investeren in inruilpunten. Dat is niet de vraag. Dat zou ik zeker niet willen adviseren. Dat heb ik al in de commissie gezegd. Dat is al tientallen jaren geprobeerd, op verschillende niveaus. Het heeft niet tot het gewenste resultaat geleid. Dat betekent dat we voor de vervuiling moeten betalen. Ik hoop dat de gedeputeerde dat in ieder niet geval niet wenselijk vindt.

4210

Gedeputeerde **LOGGEN**: Zoals zo vaak blijkt, lopen Statenlid Kostic en ik qua gedachtegang ver uit elkaar. Dat is ook hier weer het geval. A. ik ben niet geneigd om, wanneer iedereen in het water springt, dat ook te doen. Dat blijkt wel uit de bijdrage van Statenlid Kostic, die daarop aandringt. Als Zaanstad dat doet, dan moet de provincie dat ook doen. Zo zit ik niet in elkaar. We hebben eigen beleid en een eigen verantwoordelijkheid. We kijken wat wel of niet haalbaar is.

Daar doet het aannemen van een motie in Zaanstad niets aan af. Als het juridisch lastig is om te doen, dan moeten we het niet doen. Als het veel geld, energie en tijd kost dan moeten we dat
4215 niet doen, zeker niet vooruitlopend op maatregelen die toch al in het verschiet liggen.

Ik ben wel bereid, in relatie tot de vraag met betrekking tot de pachtcontracten, om te kijken wat juridisch haalbaar is, maar ook naar de juridische bezwaren. Die kunnen we in de commissie bespreken en daarover een besluit nemen. Dat staat los van het Regionaal Waterprogramma. Dan kunnen we het in de volle breedte bespreken. Volgens mij is dat ook de Koninklijke weg om
4220 dat te gaan doen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik ben op zich wel blij met de toezegging van de gedeputeerde. Er zit
4225 een beetje schot in de zaak. De gedeputeerde weet net zo goed als ik dat wij nog slechts een jaar hebben in deze bestuursperiode. Hoe snel kunt u dit uitgezocht hebben?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Als ik een toezegging doe, dan ga ik ervan uit dat wij dat toch wel binnen afzienbare tijd kunnen opleveren. Dit is niet iets waar we de resterende bestuursperiode
4230 voor nodig hebben. Ik kan niet toezeggen dat ik het volgende week heb opgeleverd. Ik hoop dat u dat begrijpt. Ik voel de opdracht. Ik wil er niet halsstarrig in zijn. Daarom ook vanuit de kant van het college om te zeggen: "Dit zouden we wellicht wel kunnen doen." Dat wil niet zeggen dat we tot invoering over kunnen gaan. Laten we eerst alle juridische pro en con tegen elkaar afwegen, ook omdat er al geschermd wordt dat andere overheidsorganen er al toe overgaan. Die
4235 zijn bij ons in de provincie nog niet bekend. Dus enige nuancering daarin is op zijn plaats. Laten we oppassen dat we onszelf niet voorbij hollen. Laten we het doen op basis van realistische inzichten. Ik ga er niet vanuit dat we daarvoor veel tijd nodig hebben. Ik wil zelfs een poging wagen of ik u binnen afzienbare tijd kan laten weten wanneer het kan plaatsvinden. Het kan, maar het moet ook wel redelijk zijn.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik heb een voorstel aan Statenlid Kostic. Als zij nu de vinger aan de linkerpols houdt, dan doe ik dat aan de rechterpols. Dan houden we de gedeputeerde er goed bij.
Is dat een goed idee?

Gedeputeerde **LOGGEN**: De andere hoofdmoot is opgesloten in het verzoek van Statenlid Cardol om met elkaar te kijken wat er dan wel mogelijk is binnen de KRW. Dan vertel ik u en dat is ook een antwoord op wat de CU stelt: We zetten al een stapje harder. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we gaan kijken of we in een waterlichaam wel tot de KRW-doelen kunnen komen. Als we daar de toverformule vinden dan zouden we deze elders ook kunnen toepassen. Dat heeft
4245 ertoe geleid dat we met drie waterschappen een pilot draaien om te kijken of we binnen een afgebakend gebied versneld die doelen kunnen halen. Er wordt al aan gewerkt. Er wordt al naar gekeken. Ik zeg toe dat u wordt meegenomen in de ontwikkelingen rond de KRW. Ik durf niet toe te zeggen dat ik dat al dit jaar kan doen. Daar ben ik heel eerlijk in. Wat ik u hoorde zeggen is dat u behoefte heeft om meegenomen te worden in de ontwikkelingen rondom de KRW, de
4250 doelen, de maatregelen, om als Staten letterlijk en figuurlijk de vinger aan de pols te houden. U

wilt inzicht hebben of wij in staat zijn om met elkaar een Dashboard te maken en of we in staat zijn, als we meer inzicht hebben rondom de Rijksmaatregelen. De provincie kan op basis van opgebouwde kennis, bijvoorbeeld vanuit de pilots, via een Dashboard, de voorstellen die daarin staan, delen. Vooruitlopend op de tussenevaluatie in 2024 kunnen we daarover van gedachte wisselen met elkaar. Ik ben bereid dat project ook met u in te vullen. Ik kijk wat een reële termijn is en daarop zal ik een tijdslijn in beeld brengen, zodat we met zijn allen het gevoel hebben dat we goed aan het stuur zitten.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Cardol.

Statenlid **CARDOL** (GL): Dank aan de gedeputeerde voor deze toezeggingen. Daar komen we een eind mee. Wat ik nog mis is dat wij nadrukkelijk vragen om niet alleen naar de KRW te kijken, maar ook naar de Omgevingswetgeving. Dat was mijn opmerking. In de nieuwe Omgevingswetgeving zitten nieuwe mogelijkheden. Mijn vraag is om de komende tijd te kijken wat in het kader van Omgevingswetgeving en de Omgevingsverordening de mogelijkheden zijn om voor de KRW extra stappen te zetten. Breng die stappen in kaart en neem de Staten daarin mee. Ik wil de tijdsdruk erop houden, in de zin dat het in ieder geval in deze Statenperiode nog tot iets zou moeten leiden. Kunt u dat toezeggen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan moeten we straks even kijken, of we elkaar goed begrijpen. Het gevaar is als u zegt: Er zijn wat mogelijkheden die de Omgevingswet straks biedt. Dat gaat leiden tot een kop op landelijk beleid. In deze collegeperiode hebben we afgesproken dat we geen kop op landelijk beleid zetten. Sterker nog. Daar waar we het hadden, zijn we bezig om dat af te schaffen. Die discussie hoef ik niet opnieuw met u te gaan voeren. U vraagt om het inzichtelijk maken van een tijdspad en de mogelijkheden. U vraagt op dit ogenblik niets meer. U vraagt om het inzichtelijk maken van de mogelijke stappen. Daartoe ben ik bereid.

Statenlid **CARDOL** (GL): Dat lijkt me op dit moment voldoende. Dan is het niet nodig om een motie in te dienen. U zegt dat we in het coalitieakkoord de afspraak hebben gemaakt: Geen kop op landelijk beleid. Als ik aan u vraag om nog binnen deze periode een lijst aan te leveren en ideeën op tafel te leggen, dan heb ik niet de illusie dat we in deze collegeperiode die kop op het landelijk beleid nog gaan zetten. Nogmaals, in de Omgevingswet zijn die mogelijkheden er. Misschien moeten we daar in de volgende college onderhandelingen aandacht aan besteden. Dan is het fijn als we alvast inzicht hebben in de mogelijkheden. Dat zegt u nu aan mij toe.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Late we dat gewoon inzichtelijk maken. Ik denk dat het handig is dat we dit, wat we zojuist bespraken, wat nader preciseren, zodat we in de verdere uitwerking niet tegenover verrassingen komen te staan. Dat doet nu met de behandeling van het RWP niets af aan de effectiviteit ervan. Laten we kijken hoe we de mogelijkheid en onmogelijkheid kunnen laten meelopen met de toezegging die ik zojuist gedaan heb. Dan bedoel ik ook de toezegging in relatie tot de andere maatregelen met betrekking tot de KRW, het Dashboard et cetera.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer De Wit.

4300 De heer **DE WIT** (VVD): Als we het dan over de verkenning van de mogelijkheden gaan hebben, dan zou ik er wel voor willen pleiten dat die breder zijn dan alleen de mogelijkheden die ontstaan vanuit de Omgevingswet. Kan de gedeputeerde daarover wellicht iets zeggen?

4305 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik begin met het opleveren van een document van hoe het college er naar kijkt. Dit werkt het beste als we dit met een zo breed mogelijk draagvlak verder kunnen brengen. Er moet geen verdeeldheid zijn over de wijze van uitwerken van zaken die we met elkaar moeten gaan doen. Ik zet de eerste stap door inzichtelijk te maken: Heb ik u goed begrepen als Staten en is dit waarover we het met elkaar moeten hebben? Daar neem ik geen maanden de tijd voor.

4310 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

4315 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Nu de gedeputeerde toch wat gaat toezeggen, dan heb ik ook nog een vraag. Hoe gaan we nu met stikstof om? De kranten staan er vol van. Misschien kunt u de stikstofaanpak ook meteen meenemen?

4320 Gedeputeerde **LOGGEN**: Stikstof zit in een andere portefeuille van een andere portefeuillehouder. Het onderwerp wordt binnen een ander dossier behandeld. Het is verstandig om het daar te laten. Hetzelfde geldt voor de motie voedselbossen. Collega Rommel zal daarop reageren.

4325 De stortplaatsenmotie is overbodig. We weten en meten al veel. Naar ammonium wordt nu nog nader onderzoek gedaan.
Er is een vraag gesteld over de OD door D66. We zijn daarover in gesprek. Dat laten we meelopen in de Planning & Controlcyclus. Bij de begroting komt dat weer terug.

4325 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw De Groot.

4330 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Als de provincie het inderdaad zo goed in beeld heeft wat er op stortplaatsen gebeurt, dan zou ik graag willen weten hoe het komt dat er zo vaak bij stortplaatsen geconstateerd wordt dat er sprake is van vervuild water.

4335 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat is een technische vraag, die ik op dit moment niet kan beantwoorden. Ik heb geen meetnet door de gehele provincie bij alle waterlichamen. Als u dat wilt weten, dan moet ik daarop apart terugkomen. Het doet niets af aan het advies over de motie.

4340 Met name door het CDA zijn de nodige vragen gesteld. Die liggen niet op het terrein van de provincie. Voor alles met betrekking tot oppervlaktewater zijn in eerste instantie de waterschappen verantwoordelijk. Deze provincie heeft een goede relatie en samenwerking met de drie waterschappen, die in de provincie aanwezig zijn. We hebben veel overleg. Met de waterschappen kijken we of we de doelen synchroon kunnen brengen. Als u vraagt naar een schadefonds voor gedupeerde landbouwers als gevolg van wateroverlast, dan is die vraag in

eerste aanleg niet voor de provincie. Dit is een overmachtssituatie. Een 'Act of God'. De meeste zegen kwam van boven. De bui bleef hangen en trok niet over. Dit kon men niet voorzien. De klimaatverandering geeft ook nieuwe inzichten. Hier scheidt zich het

4345 verantwoordelijkheidsterrein van de provincie en van de waterschappen. U heeft iets gevraagd over ganzenvervuiling. Dat is de poepbacterie in het water. Daarvoor hebben we een subsidieregeling. Zo zijn er ook vragen gesteld met betrekking tot het Landbouwportaal. Wat gaan we doen? Wat doen we al? Het Landbouwportaal verleidt agrariërs tot het nemen van bovenwettelijke maatregelen. Ik ben blij en trots op onze provincie dat meer dan de helft van de

4350 boeren in Noord-Holland daar op de een of andere manier gebruik van maakt. In Utrecht en Zuid-Holland ligt die participatie aanmerkelijk lager. Daar staan de waterschappen als eerste voor aan de lat. Bovenop de gelden, die we in het verleden inbrachten, besteden we afgerond een miljoen euro extra aan het Landbouwportaal. Het zijn bovenwettelijke maatregelen, die vrijwillig genomen worden en die ook nog effect laten zien. Hoe mooi kun je het hebben? Er ligt nog de

4355 uitdaging om de andere helft daarvoor te enthousiasmeren. Het vereist permanenten inspanning van ons binnen dat Landbouwportaal om dat voor elkaar te krijgen. We kunnen de agrariërs er niet toe dwingen. Ook voor de landbouwers geldt dat mensen wel willen veranderen, maar niet veranderd worden.

4360 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING** (CDA): Eigenlijk hoor ik u nu zeggen dat u steun gaat geven aan het Landbouwportaal. Hoe dan precies?

4365 Gedeputeerde **LOGGEN**: We steunen het financieel. Het is een initiatief van de provincie en de waterschappen. Hollands Noorderkwartier is de showmaker in dezen. Wij participeren daarin. We hebben geen leidende rol. Vanuit het overleg stellen we middelen beschikbaar. Het Landbouwportaal heeft adviseurs in dienst. Als het binnen een regeling past, kunnen agrariërs er gebruik van maken. Ik denk dat het buitengewoon effectief is. Ik zie niet in wat daar nu stuk is,

4370 wat nu nog gerepareerd moet worden, bovenop hetgeen we daar nu al doen. Als het gaat over het verleiden van die andere helft, dan is dat een vraag die we in een eerstvolgend overleg kunnen stellen en of daaraan meer aandacht kan worden besteed.

Mevrouw **KONING** (CDA): Dank dat u dat in de toekomst blijft steunen.

4375 Nog over de ganzen. U zegt dat er een subsidie voor is. Mijn oproep was dat de provincie nog harder inzet op beter beheer van die ganzen. Daar gaat uw collega over, maar het heeft wel te maken met watervervuiling. Vandaar dat ik de vraag bij u heb neergelegd.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het is een van de vragen waarbij ik mezelf portefeuillehouder Financiën

4380 voel. Ook hier geldt dat ganzenbestrijding niet in mijn portefeuille zit. Het zit ook niet binnen de portefeuille Water. Voor het bestrijden van de effecten van de poepbacterie in het water is een subsidieregeling.

4385 Een aantal partijen sprak over bewustwording. Hoewel het zeer belangrijk is, zou ik toch niet op de stoel van de waterleveranciers en waterbedrijven willen gaan zitten. Zij hebben daarop actief beleid. In een warme zomer krijgt u voorlichting en wordt u gevraagd terughoudend te zijn met watergebruik. Dat is prima beleid dat geen bijstelling behoeft.

4390 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Mijn vraag was een reactie op de beantwoording van technische vragen. Er wordt verwezen naar het Stimuleringspakket. De vraag is wanneer wordt verwacht dat het pakket concreet is uitgewerkt.

4395 De heer **LOGGEN**: Ik kom er schriftelijk op terug.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

4400 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ter verduidelijking. De vraag over bewustwording over watervraag en onze water voetafdruk was breder. Daar waar de waterbedrijver overgaan is 1% van ons waterverbruik. Dat is tijdens het symposium meegegeven door de wetenschapper van Universiteit Twente. 99% is dus niet het water dat uit de kraan komt. Het komt van elders. Vaak uit andere landen voor allerlei producten. Het zou mooi om te kijken waar u inspiratie voor verder beleid zou kunnen vinden. We zijn wereldleider in kennis over de water voetafdruk.

4405 De heer **LOGGEN**: Met alle respect. Deze motie heeft een financiële component waarin niet is voorzien. De motie moet ik op basis daarvan ontraden. Voor het overige deel van bewustwording heb ik al geantwoord. Ik blijf bij het ontraden van deze motie.

4410 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het is geen motie. Het is een verzoek tot een gesprek met wetenschappers, die dit hebben aangeboden, omdat er een leemte zit.

4415 De heer **LOGGEN**: Dit is geen taak van de provincie. De provincie kan niet de wereld verbeteren. U heeft ook een vertegenwoordiger in de Tweede Kamer. Dan hoort het op zijn minst op Tweede Kamerniveau gedaan te worden en niet alleen in Provincie Noord-Holland. Dan verwacht u iets van de provincie wat zij niet kan waarmaken.

4420 De opmerking van CU over microplastics en het voorkomen daarvan. Collega's zijn er druk mee. Ik moet het antwoord schuldig blijven. Ik kom er nader op terug.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het lijkt me goed om het onderwerp Voedselbos te laten bij waar het hoort, dus niet bij het Waterprogramma. Het is een sympathieke motie. We staan positief tegenover voedselbossen. We zijn geen bosprovincie, maar een weidevogelprovincie. We krijgen wekelijks aanvragen voor locaties om een voedselbos te realiseren. We kijken daar ook naar.

4425 De Groene Oase is een voedselbos waarbij we als provincie betrokken zijn. Via Groenkapitaal en crowdfunding worden er ook voedselbossen gerealiseerd. Een aantal daarvan valt onder de Green

Deal voedselbossen. De Houtrak kent u wellicht en Schellinkwoud is een mooi voorbeeld. We doen al het nodige. Ook via Groenkapitaal wordt al veel gedaan. In dat opzicht wordt de motie ontraden. Bij de Bossenstrategie, die nog wordt uitgewerkt, zullen we spreken over de voedselbossen en wat we daarmee doen. Namens mevrouw Zaal wil ik het voorbeeld van Agroforestry meegeven. Dat is opgezet via Natuur- en Milieufederatie. Het Louis Bolkinstituut geeft daaraan via een POP-subsidie aandacht. Er zijn vervolgvragen gekomen. Natuur- en Milieufederatie kreeg een vervolgopdracht. Ik wil het onderwerp voedselbossen graag nader bespreken bij de Bossenstrategie.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): De motie biedt grote kansen voor het RWP. Ik wil niet dat de gedeputeerde nu allerlei projecten gaat starten. Op aanvraag van ondernemers gebeurt het af en toe. Het zijn steeds dezelfde projecten die worden genoemd. Kan de provincie hierin wat actiever optreden? Al was het maar om te verkennen in welke gebieden in de provincie zulke voedselbossen geschikt zijn. Het helpt ondernemers om effectiever naar hun mogelijke project te kijken. Een soort van kaart opstellen, samen met experts, met gebieden die geschikt zijn. Wilt u daarnaar kijken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: We kijken regelmatig met ondernemers naar waar mogelijkheden zijn. onder andere met De Herenboeren, die veel ervaring hebben met voedselbossen. Per project kijken we ernaar. Het kan niet overal en zeker niet grootschalig. We kunnen geen bossen gaan aanplanten in BPL. Dat is in strijd met onze weidevogels. Ik geef u mee: Kijk naar wat we al doen. We proberen zoveel als kan.

Tweede termijn:

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Dank aan de gedeputeerde voor de toezegging, die gedaan is om te onderzoeken welke mogelijkheden er nog meer zijn om die KRW-doelen dichterbij te halen. U heeft ook een toezegging gedaan aan de CU met betrekking tot microplastics. Ik had een vraag gesteld over medicijnresten. Het zijn de waterleidingbedrijven die hebben aangegeven dat dit een groot probleem is. Ik ben benieuwd wat de gedeputeerde daaraan kan doen op de korte termijn. Ik had een vraag gesteld over de toets die bij projecten moet plaatsvinden. Je maakt inzichtelijk bij de start van een project wat de effecten kunnen zijn op de waterkwaliteit.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank aan Gedeputeerde Staten voor de toezeggingen die zijn gedaan, ook voor GL, over de gereedschapskist die we hebben. Ik sluit me aan bij de vraag van D66 over het scherper kijken naar de toets KRW en de projecten die er zijn. Is dat haalbaar, of wordt het meegenomen in ons voorstel met GL om de instrumenten te verkennen?

De motie over voedselbossen biedt grote kansen voor water. Ik houd de motie aan, maar ik hoop dat Gedeputeerde Staten dit vaker integraal meenemen in het oplossen van waterproblemen. Het amendement over belangenafweging: Dank aan het college voor het overlaten aan Provinciale Staten. Het lijkt me een inkoppertje. Het zegt: We zwemmen, varen en vissen in het water. Het

4470 amendement maakt het inclusiever. We recreëren erin. Dan vergeet je ook de kanoërs et cetera niet. Het maakt het alleen maar beter. Mijn oproep richting de Staten is om dat vooral te steunen. De motie van vislood: Fijn dat de gedeputeerde dit gaat uitzoeken. Het gaat niet om mijn of iemands hobby. We hebben een loodprobleem. We kunnen dat probleem het beste nu op deze manier oplossen voor wat betreft de provincie. Ik zou graag willen dat de gedeputeerde inzet op
4475 een zo kort mogelijke termijn, dat er een onafhankelijk jurist naar kijkt. We moeten geen politieke verwijten maken. Het moet gewoon een juridisch stuk worden met afwegingen. Dat wordt gekeken naar wat bij andere gemeenten, waterschappen en provincies is gedaan, zodat we het in de commissie samen kunnen afwegen. In dat stuk wordt geen politieke sturing gegeven.

4480 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Het is fijn dat de gedeputeerde een toezegging heeft gedaan om de pachtcontracten en de juridische mogelijkheden om lood te verbieden nog eens juridisch te bekijken. We hebben een motie achter de hand gehouden. We vinden ook dat er in het vrijwillige gebeuren iets dwingender te werk mag worden gegaan.

4485 **Motie 20/31-01-2022**

Stop lood bij het hengelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- *er een Green Deal Sportvisserij Loodvrij bestaat, die tot doel had in 2021 het loodgebruik*
4490 *binnen de sportvisserij met 30% te reduceren;*
- *hengelsportverenigingen en Sportvisserij Nederland deze Green Deal allen van harte onderschrijven;*
- *zij op weinig overtuigende wijze aan hun leden adviseren geen lood meer te gebruiken tijdens het hengelen;*
- 4495 • *er eind 2021 (ten opzichte van 2018) het loodgebruik in de sportvisserij niet met 30%, maar slechts met 17% gereduceerd werd;*
- *vislood nog steeds volop verkocht wordt en hengelaars heel veel vislood in bezit hebben;*
- *de meeste hengelaars bij het vissen de voorkeur geven aan lood boven loodvrije producten;*
- 4500 • *het doel is om in 2027 een volledig loodvrije visserij gerealiseerd te hebben.*

Overwegende dat:

- *ook de Noord-Hollandse wateren vervuild zijn en vervuild worden door lood;*
- *lood voor vissen, mensen, andere dieren en planten een giftige stof is;*
- *het doel om in 2027 een volledig loodvrije visserij te hebben gehaald moet worden, maar*
4505 *nog liever eerder bereikt moet worden;*
- *er dus overtuigender manieren gevonden moeten worden om de hengelaars van hun vislood af te helpen en hen geen vislood meer aan te laten schaffen.*

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- *hengelsportverenigingen te verzoeken een inleverpunt te realiseren voor het gratis*
4510 *inleveren van vislood;*
- *hengelsportverenigingen de opdracht te geven hun controleurs en boa's de onwenselijkheid van vislood te laten bespreken met hengelaars aan de waterkant;*

- *handelaars in hengelsportartikelen, zowel in winkels als webshops, een brief te sturen waarin de onwenselijkheid van handel in vislood overtuigend besproken wordt;*
 - 4515 · *als provincie Noord-Holland een overtuigende campagne op te zetten tegen het gebruik van vislood;*
 - *zodoende het gebruik van en de handel in vislood af schaffen of tenminste radicaal te beperken.*
- en gaat over tot de orde van de dag,*
- 4520 *SP*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- De heer **DE WIT** (VVD): Ik loop de lijst van moties en amendementen af.
- 4525 We zijn tegen de motie over gewasbeschermingsmiddelen van de SP. Nederland heeft al een goed toelatingsbeleid. Noord-Holland hoeft geen aanvullende initiatieven te nemen. Bovendien heeft de SP nog altijd geen alternatief voor de agrariërs.
- We stemmen tegen de motie over stortplaatsen. We hebben gehoord dat die motie overbodig is. In lijn met mijn inbreng in eerste termijn zullen we tegen de motie van de SP over vislood
- 4530 stemmen. We geloven dat de sector de doelen van een visloodvrije hengelsport al wil nastreven. De VVD acht deze motie dan ook niet nodig.
- De motie visrechten verbod van de PvdD: We kunnen leven met de toezegging van de gedeputeerde. Als de motie in stemming wordt gebracht, dan zullen we tegen stemmen.
- De motie over projecten die de KRW schaden lijkt ons een wat omslachtig proces. We nemen als
- 4535 provincie al voldoende initiatief om water als 'RO-instrument', als leidend principe te zien. Derhalve zullen we tegen de motie stemmen.
- We zijn tegen het amendement. De huidige tekst vinden we passend. Juist om te laten blijken dat de sportvisserijsector de ambities om loodvrij te hengelen omarmt.
- Als ik het goed heb begrepen is de motie over voedselbossen aangehouden. Als dat niet het
- 4540 geval is, zullen we tegen stemmen. De VVD heeft geen doel om gangbare landbouw te vervangen door voedselbossen. We hebben net gehoord, dat de provincie, als er initiatieven komen uit de markt, openstaat voor een gesprek. Dat is wat ons betreft afdoende.

- De heer **KLEIN** (CU): We willen de gedeputeerde bedanken voor zijn toezegging rondom de
- 4545 verkenning naar hoe het gebruik van vislood kan worden tegengegaan. De moties zijn voor ons niet meer nodig.
- Ook dank voor de toezegging om ons te betrekken bij de voortgang van initiatieven om extra vaart te zetten achter de aanpak van een aantal wateren om te voldoen aan de KRW-richtlijnen. We kijken er naar uit. We zien ook uit naar wat de provincie doet om het gebruik van
- 4550 microplastics tegen te gaan en het verspreiden hiervan in water.

- Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): We zijn blij met de toezeggingen die de gedeputeerde heeft gedaan. De motie over de KRW-doelen in relatie tot de Omgevingswet wordt niet in stemming gebracht. De gedeputeerde is niet ingegaan op mijn woordvoering aangaande de brede strook die zou
- 4555 moeten worden vrijgehouden bij de primaire waterkeringen. Wil de gedeputeerde daarop

misschien nog reageren? Ik maak me er zorgen om, omdat het zo expliciet in het Waterprogramma staat en er in Den Helder toch zeer vastomlijnde ideeën over zijn.

Reactie Gedeputeerde Staten in tweede termijn:

4560

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik kan mevrouw Jellema geruststellen als het gaat over de brede strook. Er wordt altijd gekeken naar de waterveiligheid en klimaatadaptatie. Daar zijn de waterschappen en de provincie bij betrokken. Voor zover ik dat kan overzien, worden daar geen risico's genomen die daaraan afbreuk kunnen doen. Bij dat project in Den Helder is het waterschap goed aangehaakt. Voor zover mijn informatie strekt is ook Rijkswaterstaat goed aangehaakt.

4565

De opmerking van D66: We hebben een watertoets, waarin moet worden aangetoond welk effect bouwplannen hebben op waterveiligheid, hittestress en al die zaken. We werken aan een artikel om te kijken of we dat kunnen uitbreiden met waterkwaliteit. Er wordt naar gekeken.

4570

Ik zie geen behoefte om meer toe te zeggen aan de PvdD dan ik tot op heden richting de coalitie heb gedaan. Daarmee lopen we al vooruit op wat we nog gaan doen. We gaan in 2024 een tussenevaluatie doen. Het Rijk komt nog met maatregelen. We gaan nu inzichtelijk maken, met een tijdslijn, wat we nog zouden kunnen doen. Wat betekent de vraag die daarin is gesteld? We gaan daarmee aan de slag. Over de exacte vorm gaan het nog hebben met elkaar.

4575

Ik zou niet weten wanneer ik in deze Staten politieke sturing heb gegeven aan mijn beleid. Het is beleid dat voortkomt uit een coalitieakkoord, dat is gesloten door vier partijen. Ik herken niet wat Statenlid Kostic daarover heeft gezegd. De vraag die ze stelt om dat met die partijen te gaan doen. Er zit geen financiële dekking onder. Waar geen financiële dekking is, ben ik niet voornemens om dat te gaan doen.

4580

Van de nieuwe motie van de SP word ik wel een beetje verdrietig, na de behandeling in de commissie en vanavond in de Staten en daar waar het gaat over de mogelijkheden en de verantwoordelijkheden van de provincie. We krijgen dan een motie voorgelegd, die voor een belangrijk deel gaat over iets waar de provincie niet over gaat. We zouden met visverenigingen in overleg moeten gaan om inzamelpunten te beleggen. Wij zouden opdracht moeten geven om de boa's te laten controleren. Dat is geen taak van de provincie. Er worden meer van dergelijke zaken genoemd door de SP. Misschien mag ik dan ook vragen aan de SP-fractie om zich nu eens te verdiepen in waar de provincie wel over gaat, waar haar verantwoordelijkheden liggen en waarin haar realisatiekracht zit. De nieuwe motie van de SP wordt ontraden.

4585

4590

De **VOORZITTER**: Dat was de beantwoording in tweede termijn vanuit het college. Ik kom tot een afronding van deze beraadslagingen over voordracht 4.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We houden de motie over vislood aan, vanwege de toezegging om uit te zoeken hoe zo een verbod juridisch mogelijk is.

4595

De **VOORZITTER**: Motie 19 wordt aangehouden. Dan zijn de beraadslagingen over dit agendapunt afgesloten. De stemming over het Regionaal Waterprogramma vindt straks plaats in de besluitvormende vergadering.

11a. Bekrachtiging PS besluiten in het kader van Tijdelijke wet digitale Beraadslaging en besluitvorming (Voordracht 10-2022)

De **VOORZITTER**: Hierover is vanochtend in het Presidium gesproken. Een spreker heeft zich aangemeld.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het is een herhaling van het punt dat ik hedenochtend maakte in het Presidium. Het lijkt me goed om dat hier ook even te noemen. Het gaat ons om motie 96-2020, die het in krappe meerderheid niet heeft gehaald. Als iedereen had mogen stemmen dan had de motie het mogelijk wel gehaald. De motie heeft grote impact op gemeente Wormerland en het collectief bebouwen van het ijsbaanterrein. Ik heb u vanmorgen goed gehoord. U heeft aangegeven dat uw collega, de heer Loggen, in gesprek is met de gemeente en daarbij deze motie niet meeneemt. Er is dus nog alle ruimte om dan wel, dan niet te bouwen op die locatie. De uitslag van de stemming, zoals die is geweest, wordt niet actief meegenomen in de gesprekken.

We wachten graag af waar de gedeputeerde mee komt.

De **VOORZITTER**: Dat is precies hetgeen we vanochtend in het Presidium hebben besproken. Ik zie gedeputeerde naast mij ook instemmend knikken en eigenlijk uw stelling beantwoorden. Dat betekent dat we dat hiermee hebben vastgelegd.

Verder zijn er geen andere Statenleden die zich voor dit agendapunt hebben aangemeld. In de besluitvormende vergadering kunnen we hierover gaan stemmen.

Ik schors de vergadering voor een wisseling van woordvoerders. Dan gaan we daarna over naar agendapunt 12.

Schorsing van 21.38 tot 21.41 uur.

12. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij agendapunt 12, het vragenuur.

Conform artikel 46 van het Reglement zijn tijdens het vragenuur geen interrupties toegestaan. Er kunnen geen moties worden ingediend.

De fractie van de PvdD diende vragen in over het gebruik van stikstofruimte, die er niet is. De fractie D66 heeft vragen met als onderwerp 'Bescherming groene stroomopwekking van burgers'.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Rond het jaar 2000 stopte het bedrijf Brokking in Wormerveer en werd het overgenomen door een vastgoed ondernemer. In de jaren daarna wonen er zelfs nog tientallen mensen in het pand, maar uiteindelijk treedt het verval in en stort het gebouw in.

Dit is de situatie waaruit gewerkt wordt aan herbestemming. De wethouder noemt het "lege panden en braakliggende terreinen nieuw leven inblazen". Dan wordt aan de provincie gevraagd om mee te denken over de benodigde Stikstofruimte, want op zo'n 200 meter ligt een zwaar
4645 stikstofgevoelig en -overbelast natuurgebied, met trilvenen en veenmosrietland.

Gedeputeerde Staten komen met, zoals in NRC staat beschreven, met geitenpaadjes. De benodigde stikstofruimte wordt gezocht in de milieuvergunninghistorie van de gemeente Zaanstad. Daarover heb ik de volgende vragen: Klopt het dat stikstofruimte gevonden is voor de bouw van de woningen in de slapende Hinderwetvergunning uit 1976? Klopt het dat bij intern
4650 salderen geen sprake mag zijn van een slapende vergunning, maar dat hiervan wel gebruik is gemaakt? Bent u bereid om de betreffende Wet Natuurbescherming-vergunning níet te verlenen? Zijn de provinciale stikstofregels te complex geworden in de uitvoering? Kan er een overzicht gegeven worden van toestemmingen van GS voor activiteiten die gebruikmaken van intern salderen en kan daarbij worden aangegeven waar de stikstofruimte is gevonden?

4655 Gedeputeerde **ROMMEL**: Het zijn wat technische vragen. Ik wil de beantwoording ook nog wel schriftelijk nasturen. In de volgende commissievergadering spreken we over het onderwerp. Dan heb ik ook minister Van der Wal gesproken en weet ik meer over het Regeerakkoord. Dat wil ik alvast meegeven. De berichtgeving laat zien dat het met het aantreden van het Kabinet nog niet
4660 opgelost is.

De Hinderwetvergunning uit 1976 is geen slapende vergunning. De referentiesituatie is op grond van de Wet Natuurbescherming inderdaad gevonden in die Hinderwetvergunning. Toen we de beleidsregel intern en extern salderen invulden hebben we inderdaad gesteld dat er geen gebruik gemaakt kan worden van een slapende vergunning. Een slapende vergunning betekent dat je een
4665 vergunning hebt en je daar weer activiteiten wilt uitvoeren dat je dan een nieuwe vergunning, zoals een bouwvergunning, moet aanvragen. In dit geval was daarvan geen sprake. Er was dus ook geen sprake van een slapende vergunning. De gebouwen van de fabriek stonden er nog. Toen in 2016 een overeenkomst werd gesloten, toen was de fabriek er en kon er gebruik worden gemaakt van die vergunning. Daarna is een deel van de fabriek gesloopt.

4670 Op de vraag of Gedeputeerde Staten voornemens zijn de Wnb-vergunning niet te verlenen, is het lastig antwoorden. De Raad van State heeft gezegd dat voor intern salderen geen vergunning meer nodig is. Dat betekent dat wij daarover geen zeggenschap meer hebben. Dat was een uitspraak in de Logtsebaan. Het enige wat nog wel kan, wanneer een vergunningsaanvraag wordt gedaan, dat een positieve weigering wordt gegeven. Daarmee wordt aangegeven dat er geen
4675 vergunning meer wordt afgegeven en dat die ook niet nodig is.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en IJmond zullen nog wel de referentiesituatie controleren om te weten of die fabriek er nog stond. Door onderzoek van de OD kon worden aanschouwd dat de fabriek nog in stand was. Ze gaan er wel extra naar kijken. Intern salderen wordt voornamelijk gevormd door jurisprudentie.

4680 We drongen er regelmatig bij het Rijk op aan om de vergunningverlening voor intern salderen weer verplicht te stellen. Dat zullen we in het overleg met de minister ook weer aanvoeren, om te vernemen of deze minister daartoe wel bereid is. Het zou ons helpen.

Zijn de provinciale stikstofregels te complex geworden in de uitvoering? De beleidsregels omvatten alleen extern salderen. Intern salderen hebben we moeten aanpassen. Die regel hebben we uit de beleidsregel moeten halen, vanwege de uitspraak over de Logtsebaan.

Extern salderen is op zichzelf helder en toepasbaar. We zullen er de komende tijd extra aandacht aan besteden, ook provinciaal. We moeten rekening houden met jurisprudentie. Op basis van jurisprudentie moeten de beleidsregels worden aangepast. Dat maakt het minder inzichtelijk. Er kan helaas geen overzicht worden gegeven, omdat we geen vergunningen meer afgeven voor intern salderen. We hebben daarin dus geen inzicht. Het enige inzicht hebben we in positieve weigeringen. De besluiten kunt u inzien via overheid.nl.

Technische vragen zullen schriftelijk worden beantwoord.

Statenlid **ZOON** (PvdD): In de beleidsregels intern en extern salderen van Noord-Holland staan nog steeds voorwaarden voor intern salderen vermeld, als toelichting. Het lijkt of onze huidige regels niet zijn opgeschoond.

De minister heeft zich uitgesproken over het NRC-artikel, dat juist Noord-Holland geitenpaadjes heeft opgezocht, terwijl ze juist niet de randen moet gaan opzoeken in het vergeven van vergunningen en het zoeken naar ruimte. Hoe is de reflectie van de gedeputeerde op de uitspraak van de minister?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zal daar ook over spreken, want ik ben het daarmee niet eens. Er stond ook in het artikel dat we vergunningen hebben afgestoft. Dat is niet het geval. We hebben gewoon geen zeggenschap over intern salderen.

Wat u noemt, staat waarschijnlijk in de Handreiking? Daar worden inderdaad voorbeelden gegeven met betrekking tot intern salderen. Ik zal nakijken in hoeverre de Handreiking geactualiseerd moet worden.

De heer **KANIK** (D66): Noord-Holland is hard op weg om te verduurzamen. Dit is noodzakelijk, gelet op de klimaatopgave die de samenleving te wachten staat. Daarnaast hebben veel burgers te maken met hoge energierekeningen. Zonnepanelen bieden een belangrijke win-win situatie. Burgers kunnen een bijdrage leveren aan de groene stroomopwekking en hun eigen energierekening drukken. Niet onbelangrijk bij de huidige hoge gasprijzen. Daarbij kunnen zij rekenen op de overheid, die door middel van een salderingsregeling voor zonnepanelen veel burgers heeft geholpen om zonnepanelen aan te schaffen. Inmiddels heeft al bijna 20% van de Nederlandse huishoudens zonnepanelen op de daken, wat leidt tot een significante bijdrage in de groene stroomopwekking van burgers. Tussen 2020 en 2021 groeide het aantal huizen met zonnepanelen met 50%. Echter, op verschillende plekken in Nederland staat het huidige stroomnet door de sterk verhoogde vraag naar elektriciteit onder druk. Door te hoge spanning, vallen zonnepanelen op zonnige dagen uit. Dit leidt tot gemiste kansen: zowel voor de portemonnee van de burger als de klimaatopgave. Stroomnetbeheerder Liander heeft bij NOS aangegeven dat de druk op het elektriciteitsnet lastig bij te houden is voor netbeheerders. Door de beperkte capaciteit stelt het bedrijf dat het graag een snellere afbouw voor de gunstige regeling voor zonnepanelen ziet. Liander heeft eerder al aangegeven dat het een oplossing ziet in de thuisbatterij, terwijl blijkt dat dit economisch noch duurzaam een goed alternatief biedt voor

burgers met zonnepanelen. Volgens onze fractie wekt Liander hiermee de indruk dat burgers niet meer kunnen rekenen op de steun van de overheid in de opwekking van groene energie. Onze fractie bereiken geluiden vanuit de samenleving dat door deze opmerkingen van Liander, inwoners aan het twijfelen worden gebracht om zonnepanelen aan te schaffen. Wij zijn dan ook van mening dat de opmerking over het sneller afbouwen van de salderingsregeling het vertrouwen van de burger in de overheid als betrouwbare partner in de energietransitie schaadt. Omtrent de opmerkingen van Liander en de rol van de provincie als aandeelhouder van Alliander stel ik daarom namens de fractie van D66 Noord-Holland de volgende vragen:

Deelt de gedeputeerde het standpunt dat de provincie een betrouwbare partner moet blijken voor burgers die bij willen dragen aan de klimaattransitie en hoe beoordeelt de gedeputeerde de uitspraken van Liander in dit licht? Hoe ziet de gedeputeerde de positie van de provincie als aandeelhouder van Alliander inzake de opmerkingen van Liander omtrent het nog sneller afbouwen van de salderingsregeling? Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om in gesprek te gaan met netbeheerders, om op die manier een betere afstemming in de communicatie over de energietransitie te bewerkstelligen? Vindt de gedeputeerde net als D66 dat oplossingen voor het netcongestieprobleem gezocht moeten worden in zaken die niet het draagvlak kunnen ondermijnen en daarmee de snelheid van de energietransitie kunnen vertragen?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik ben het met de heer Kanik volstrekt eens dat de salderingsregeling een groot succes is. Daar waar we in 2013 nog op de laatste plaats stonden in Europa als het gaat om de bijdrage aan zonne-energie, staan we inmiddels op de eerste plaats in Europa. 10% van elektriciteit halen we inmiddels uit zonne-energie. Dat is een immense prestatie. De salderingsregeling leverde daaraan een belangrijke bijdrage. Het nadeel van deze regeling is dat het alleen duurzame opwek stimuleert en niet bijvoorbeeld opslag, of eigen gebruik, of andere innovatieve oplossingen. Dat heeft ertoe geleid dat we inmiddels grote problemen hebben op het net. De kostprijs van zonnepanelen is enorm gedaald waardoor de stimulering die we jaren hebben gehad, minder nodig is. Het vorige Kabinet had al aangekondigd om dat te gaan afbouwen. Tegelijkertijd zijn we met elkaar een innovatief proces rondom de RES gestart. In het RES proces is opgeroepen om te komen tot plannen. Ik deel wel de strekking van de vraag van de heer Kanik dat je daarmee zorgvuldig moet omgaan. Dat je een betrouwbare overheid moet zijn. Je moet een afbouw en tegelijkertijd stimuleren dat er opslag gaat komen geleidelijk in elkaar laten overlopen. Dat was de boodschap van Alliander naar buiten. De oproep was om tot een andere stimulering te komen om het draagvlak te behouden. Wat is blijven hangen is een afbouw van de salderingsregeling. De boodschap was genuanceerder en daar sta ik achter. Als aandeelhouder heeft de provincie onlangs het besluit genomen om Alliander te helpen bij het uitbouwen van de energie infrastructuur, op een manier dat we er ook vanuit de provincie financiële baat bij hebben als aandeelhouder. Als beleidsparticipant hebben we contact met Alliander opgenomen en gevraagd wat de achterliggende gedachte was van de uitlatingen. Daaruit bleek die nuance wel. Alliander heeft vooral opgeroepen om te komen tot een andere stimulering, inclusief opslag en dat huishoudens op een andere manier energie kunnen opwekken en zelf kunnen gebruiken, of anderszins.

De derde vraag is of we in contact kunnen treden met de netbeheerders. Ik ben ongeveer op dagbasis in contact met de netbeheerders. Een uur geleden was ik hierover in gesprek. We voeren

4770 een gezamenlijke lobby richting Den Haag. We vinden dat opslag onderdeel zou moeten
uitmaken van de essay Plusplusregeling. Daar zit het grote gat, niet meer in het opwekken.
Draagvlak is heel belangrijk. Het is funest als we enerzijds oproepen om zonnepanelen te
plaatsen en dat we vervolgens nee moeten zeggen omdat er niet daadwerkelijk aangesloten kan
worden. Daarom gaan draagvlakontwikkeling en uitbreiding van het net eigenlijk gelijk op. Ze
4775 hebben elkaar op dat punt ook nodig. Vandaar ook onze nadruk op opslag als onderdeel van de
energietransitie en als onderdeel van de stimulering van huishoudens.

De heer **KANIK** (D66): Nog een korte aanvullende vraag. Liander roept op tot batterijen
binnenshuis, dus iedereen apart. Wordt gedacht aan oplossingen voor bepaalde buurtbatterijen
of iets in die trant? Die zullen efficiënter zijn dan iedereen apart een batterij in zijn of haar huis.
4780

Gedeputeerde **STIGTER**: We doen een oproep voor brede, innovatieve oplossingen. Vorige week
hadden we een gesprek met gemeenten om te komen tot meer collectieve opslagsystemen, met
name rondom bedrijventerreinen. Dat zal een belangrijke opgave zijn. Onze boodschap richting
het Rijk en richting netbeheerders is: Doe beide. Kom met een op een oplossingen voor
4785 huishoudens en probeer het daar waar mogelijk in een collectieve vorm te gieten.

De **VOORZITTER**: Dank voor de antwoorden. Ik ga ervan uit dat hiermee de vragen voldoende
zijn beantwoord.

4790 **13. Beraadslaging Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming
Provinciale Staten)**

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

4795 **14. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag**

De **VOORZITTER**: Er zijn drie moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.
Ik begin met de motie VOD 'Milieuverontreiniging onderscheiden van duurzaamheidsdoelen Tata
Steel'. Het woord is aan gedeputeerde Olthof.

4800 Gedeputeerde **OLTHOF**: De motie wordt ontraden. Het uitgangspunt en het handelingskader is
namelijk de Milieuwetgeving. Maatregelen vanuit de Milieuwet komen ten gunste aan het klimaat.
De klimaatambitie die we hebben met elkaar en de transitie naar groen staal komen uiteindelijk
ook ten goede aan het milieu. De maatregelen komen ten goede aan gezondheid. Daar zien we
4805 nog wel een hiaat. We spraken daarover al eerder met de Staten. In de milieuregelgeving vinden
we niet altijd een goede match met de gezondheid, die we ook nastreven met elkaar. Klimaat en
milieu versterken elkaar om beide ambities met elkaar mogelijk te maken, maar bovenal om
gezondheidswinst in de regio te boeken.

4810 De **VOORZITTER**: Dan is er een motie VOD, ingediend door de PVV, met als titel 'Samenleving
open zonder beperkingen'. Die zal ik vanaf deze plek zelf adviseren. De motie wordt ontraden.

Dat zal u waarschijnlijk niet verbazen. We hebben eerder soortgelijke moties VOD langs deze Staten gehad. We houden ons aan de landelijke regelgeving. Een oproep als deze is daarmee ongewenst. We ontraden deze motie omdat de provincie conform voorgeschreven landelijk beleid
4815 handelt. Dat wil niet zeggen dat we geen compassie hebben met cultuur en ondernemers. Die signalen geven we ook af, maar we houden ons wel aan landelijk beleid.

Dan is er een motie VOD ingediend door Liberaal Noord-Holland, met als titel 'Fractiebudgetten'. We hebben dit onderwerp ook eerder besproken in het Presidium. Daar was sprake van bij de
4820 splitsing van Forum voor Democratie en JA21. Toen zag het Presidium geen aanleiding om de regels op korte termijn aan te passen. Er is wel besloten om voor het einde van deze Statenperiode in bredere zin te kijken naar de mogelijke aanpassing van de regels voor onder andere spreektijden en fractievergoedingen bij splitsingen binnen een fractie. Daar wil ik me graag aan houden. Ik ontraad ook deze motie VOD.

4825

15. Sluiting

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagende vergadering. Straks sluit ik de beraadslagende vergadering. Vervolgens zal ik online de besluitvormende
4830 vergadering openen, zodat we daarna met de stemmingen kunnen beginnen. Ik sluit de beraadslagende vergadering. Dank u wel.

Sluiting 22.02 uur